

Bosna i Hercegovina
Regulatorna agencija za komunikacije

Босна и Херцеговина
Регулаторна агенција за комуникације

Bosnia and Herzegovina
Communications Regulatory Agency

GODIŠNJE IZVJEŠĆE
REGULATORNE AGENCIJE ZA
KOMUNIKACIJE
ZA 2020. GODINU

KAZALO

UVODNE NAZNAKE	4
1. RUKOVODEĆA STRUKTURA AGENCIJE	6
2. VIJEĆE AGENCIJE	6
3. PODRUČJA RADA	7
3.1. PODRUČJE TELEKOMUNIKACIJA	7
3.1.1. Projekti i regulatorni okvir	7
3.1.2. Fiksna telefonija	8
3.1.3. Mobilna komunikacija	11
3.1.4. Javne elektroničke komunikacijske mreže	17
3.1.5. Usluga pristupa internetu	19
3.1.6. Numeracija	22
3.1.7. Interkonekcija	23
3.1.8. Analiza tržišta	25
3.1.9. Regulacija maloprodajnih cijena	26
3.1.10. Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo	27
3.1.11. Zaštita krajnjih korisnika	28
3.1.12. Uvođenje novih usluga	29
3.1.13. Monitoring mreža i usluga	30
3.1.14. Mjere u sklopu izizvanredne situacije povodom pandemije COVID-19	31
3.1.15. Suradnja s međunarodnim institucijama	32
3.2. PODRUČJE EMITIRANJA	32
3.2.1. Audiovizualne medijske usluge i medijske usluge radija	32
3.2.2. Distribucija audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija	38
3.2.3. Prigovori i slučajevi	40
3.2.4. Aktivnosti u vezi s Lokalnim izborima 2020.	44
3.2.5. Praćenje obveza u vezi s europskim djelima i europskim djelima neovisnih producenata	45
3.2.6. Medijska i informacijska pismenost	45
3.2.7. Aktivnosti u vezi s pandemijom COVID-19	47
3.2.8. Izmjene regulative i harmonizacija s EU legislativom	48
3.2.9. Nabava informacijskog sustava za strojno prepoznavanje glasova i riječi u audiovizualnom medijskom prostoru	48
3.2.10. Nabava centraliziranog sustava za monitoring broja korisnika kod kablovskih operatora u BiH	49
3.2.11. Prelazak s analognog na digitalno zemaljsko emitiranje	49
3.3. PODRUČJE RADIOKOMUNIKACIJA	50
3.3.1. Fiksna služba	51
3.3.2. Satelitska služba	53
3.3.3. Mobilna služba	54
3.3.4. Zrakoplovna, pomorska služba i služba radiodeterminacije i radionavigacije	56
3.3.5. Radiodifuzna služba	56
3.3.6. Radioamaterska služba	59

3.3.7.	Regulatorni dokumenti iz oblasti upravljanja spektrom	62
62 3.3.8.	Monitoring / nadzor korištenja radiospektra i poštovanja uvjeta dozvola	62
3.3.9.	Mreža monitoring postaja u BiH	63
3.3.10.	Regulativa u oblasti mjerenja i kontrole	64
3.3.11.	Kontrola poštivanja uvjeta dozvole	64
3.3.12.	Ostale aktivnosti	65
3.4.	PODRUČJE OPĆIH PRAVNIH I FINACIJSKIH POSLOVA	65
3.4.1.	Podatci o ostvarenim prihodima	65
3.4.2.	Podatci o ostvarenim rashodima	66
3.4.3.	Revizija materijalno-financijskog poslovanja Agencije	67
3.4.4.	Potpora pravnim poslovima	73
4.	SAMOSTALNI SEKTORI	74
4.1.	SEKTOR ZA DOZVOLE I NAKNADE	74
4.1.1.	Dozvole.....	74
4.1.2.	Naknade	77
4.2.	SEKTOR ZA ODNOS S JAVNOŠĆU	78
4.2.1.	Mediji i javnost	78
4.2.2.	Suradnja na projektima, integracijama i aktivnosti na društvenim mrežama	78
4.2.3.	Aktivnosti u uvjetima pandemije COVID-19	78
4.3.	SEKTOR ZA INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE	79
4.3.1.	Redovite aktivnosti	79
4.3.2.	Posebne aktivnosti	79
4.3.3.	Hardverska/mrežna infrastruktura	79
4.3.4.	Softveri	80
4.3.5.	Legislativa	81
5.	PRIVITAK I PREGLED TUŽBI, SUDSKIH POSTUPAKA I PRESUDA	
5.1.	Pregled aktivnih sporova i sudskih odluka.....	81
5.2.	Pregled aktualnih sudskih sporova po tužbama iz 2020.....	81
5.3.	Pregled aktualnih sudskih sporova po tužbama iz 2019.....	82
5.4.	Pregled sudskih odluka.....	82

UVODNE NAZNAKE

Rad Regulatorne agencije za komunikacije (Agencija) u 2020. bio je usmjeren ka realizaciji dugoročnih aktivnosti u područjima telekomunikacija, emitiranja i radiokomunikacija, kao i procesu izdavanja dozvola u okviru novoformiranog Sektora za dozvole i naknade. Aktivnosti i ostalih organizacijskih jedinica Agencije polazile su od funkcija inovirane i drukčije organizacije posla, sukladno novoj organizacijskoj shemi, koja se najvećim dijelom počela primjenjivati s početkom kalendarske 2020.

Agencija je nastavila provedbu aktivnosti u području telekomunikacija s ciljem nastavka harmonizacije regulatornog okvira u BiH s važećim europskim regulatornim okvirom i najboljom praksom, s posebnim naglaskom na provedbi postupaka analize tržišta, uspostavi metodologije odvojenog računovodstva i

unapređenju kapaciteta za provjeru kvalitete usluga širokopojasnog pristupa internetu. Agencija je u 2020. nastavila realizaciju projekta *Analiza tržišta elektroničkih komunikacija prema metodologiji EU*, čiji je primarni cilj analiza svih identificiranih relevantnih tržišta elektroničkih komunikacija u BiH i donošenje novih regulatornih mjera i odluka. Prve dvije faze projekta su obavljene u predviđenim rokovima, dok su završne aktivnosti, zbog pandemije COVID-19, prolongirane za prvo polugodište 2021. godine. Nastavljene su aktivnosti na projektu izrade i implementacije metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, time što je Agencija u prvoj polovini 2020. utvrdila nacrt *Pravila o usvajanju Metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva*, uputila ga u proces javnih konzultacija, nakon čega su obrađeni pristigli komentari operatora i resornih ministarstava. Također, Agencija je uspostavila NetTest aplikaciju, pomoću koje krajnji korisnici vrše mjerenja i testiranja internet veze, s ciljem implementacije sustava za mjerenje kvalitete širokopojasnog pristupa internetu u BiH.

U 2020. nastavljena je intenzivna suradnja s više od 50 različitih organizacija i institucija aktivnih u oblasti medijske i informacijske pismenosti u BiH, koja je uspostavljena u prethodnoj godini na temelju razvojnog srednjoročnog plana Agencije za razdoblje 2019-2021. Naročita pozornost posvećena je realizaciji projekta *Medijska pismenost - zaštita maloljetnika*, koji se provodio u okviru Instrumenta tehničke potpore i razmjene informacija (TAIEX) Europske komisije i u okviru kojeg su edukaciju zaposlenima pružili eksperti iz zemalja EU. Fokus aktivnosti na projektu usmjeren je na izmjenu važeće regulative iz oblasti emitiranja, s ciljem unapređenja pravila koja reguliraju zaštitu maloljetnika. S tim ciljem, za potrebe Agencije je u okviru zajedničkog projekta Vijeća Europe i EU (JUFREX 2) izrađena analiza regulatornog okvira za zaštitu maloljetnika, s odgovarajućim preporukama. U 2020. započeta je izrada izmjena i dopuna kodeksa i pravila iz oblasti emitiranja, radi što brže harmonizacije regulative s revidiranom *EU Direktivom o AVM uslugama (EU 2018/1808)*. Izrađen je i nacrt prijedloga zakonske regulative koja se odnosi na elektroničke medije u BiH.

U okolnostima izazvanim pandemijom COVID-19, obustavljene su započete aktivnosti za ulazak TV postaja u Multiplex C, imajući u vidu da je Agencija dala suglasnost na zahtjev licenciranog multiplex operatora za produljenje rokova za realizaciju obveza iz *Dozvole za korištenje RF spektra za pružanje usluga upravljanja elektroničkom komunikacijskom mrežom u digitalnoj zemaljskoj difuziji*, i odredila kalendarski kraj 2021. kao konačni rok za postizanje 90% pokrivanja u BiH ovom uslugom. Imajući u vidu i opadanje prihoda emitera, zbog općih posljedica pandemije, Agencija je izmijenila i visinu stope obračuna godišnje naknade za dozvole u emitiranju, na 0,25 umjesto dosadašnjih 0,50%.

Agencija je nastavila kontinuirano usklađivanje i ažuriranje Plana namjene i korištenja RF spektra u BiH sukladno zaključcima Svjetske radiokonferencije (WRC19), a započeta je i izrada novog Plana normalizacije, koji je Agencija u prethodnim godinama usklađivala s Ministarstvom obrane BiH i međunarodnim mirovnim snagama. U 2020. započeta su i dva značajna projekta, utvrđena Srednjoročnim planom rada i Razvojnim planom Agencije:

1. Provjera parametara kvalitete usluga komunikacijskih mreža, kroz organizaciju mjernih kampanja, sukladno uvjetima Dozvole za korištenje RF spektra za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga putem mobilnih pristupnih sustava dodijeljenih dominantnim telekom operatorima, i
2. Kontrola razine neionizirajućeg zračenja u cilju zaštite ljudi.

Drugi projekt je od javnog značaja, tako da su paralelno vođene aktivnosti na donošenju pravila, nabavi komplementarne opreme i kampanji upoznavanja stanovništva o utjecaju elektromagnetnog polja na kvalitetu života ljudi.

U drugoj polovini 2020. započeta je kampanja intenzivnog monitoringa i neposredne kontrole tehničkih parametara nositelja dozvola za pružanje AVM usluga i medijskih usluga radija, koje će se nastaviti i u narednoj godini. U okviru kampanje, Agencija je započela procesuiranje uočenih kršenja tehničkih uvjeta dozvole i izricanje izvršnih mjera. Paralelno s ovim aktivnostima, nastavljena je detekcija i identifikacija ilegalne uporabe RF spektra, kao i generiranje i verifikacija raspoloživih frekvencijskih resursa za potrebe planiranja i upravljanja RF spektrom.

U travnju 2020. Agencija je izdala Dozvolu Javnom RTV sustavu, na razdoblje od pet godina, koja se sastoji od tri pojedinačne dozvole za javne RTV servise: BHRT, RTV FBiH i RTRS. Također, izdato je i odobrenje za dodatni programski servis za program RTRS Plus.

Agencija je, kroz novoformirani Sektor za dozvole i naknade, osigurala kontinuitet objedinjenog izdavanja, izmjene, suspenzije prijenosa i prijevremenog prestanka korištenja dozvola, koje su do 1.1.2020. vršene u okviru posebnih područja Agencije. Time je, na funkcionalan način, izvršena racionalizacija procesa za sve nositelje dozvola, te osiguran konvergentan pristup procesu verifikacije zahtjeva.

U 2020. nastupile su i personalne promjene u tijelima Agencije, imenovanjem novog generalnog direktora.

Usljed novonastale situacije izazvane virusom COVID-19, od ožujka 2020. otkazan je najveći dio međunarodnih aktivnosti, konferencija i radnih tijela na kojima je Agencija trebala sudjelovati, te su organizirane sesije putem *online* platformi. Agencija je kroz reorganizaciju tekućih aktivnosti, i u uvjetima pandemije osigurala funkcionalnost posla i nesmetan rad institucije.

Nastavkom realizacije strateških aktivnosti započelih u 2020. stvoreni su preduvjeti za adekvatan odgovor Agencije izazovima suvremene regulacije tržišta i brzim tehnološkim promjenama u svijetu modernih komunikacija.

Generalni direktor

Draško Milinović

1. RUKOVODEĆA STRUKTURA AGENCIJE

VIJEĆE:

- Nino Ćorić – predsjedatelj
- Faruk Borić – potpredsjedatelj
- Miloš Šolaja – član
- Zoran Tomić – član
- Ljubo Božović – član

RUKOVODEĆI ZAPOSLENICI:

- Draško Milinović - generalni direktor
- Amela Zametica-Akšamija - tajnik Agencije
- Tijana Milovanović - pomoćnik direktora za telekomunikacije
- Amela Odošević - pomoćnik direktora za emitiranje
- Čedomir Marković - pomoćnik direktora za radiokomunikacije
- Zdravko Drakulić - pomoćnik direktora za pravne, financijske i opće poslove
- Žaneta Begić - rukovoditelj Sektora za dozvole i naknade
- Boris Kujundžić - rukovoditelj Sektora za odnose s javnošću
- Predrag Divljan - rukovoditelj Sektora za informacijske tehnologije
- Siniša Petrović - rukovoditelj Regionalnog sektora Banja Luka
- Jasmin Mušović - rukovoditelj Regionalnog sektora Mostar

2. VIJEĆE AGENCIJE

Sukladno Zakonu o komunikacijama, Vijeće Agencije vodi Agenciju u pogledu strateških pitanja provedbe Zakona o komunikacijama BiH. Osim toga, Vijeće Agencije ima funkciju apelacijskog tijela za rješenja koja donosi generalni direktor. Vijeće Agencije usvaja prijedlog proračuna Agencije za svaku fiskalnu godinu.

Vijeće Agencije održava sjednice po potrebi, a najmanje četiri godišnje.

Tijekom 2020. Vijeće Agencije je održao osam sjednica, od kojih četiri redovite i četiri izizvanredne sjednice.

U 2020. Vijeće Agencije je usvojilo sljedeće akte:

- Plan i program rada Vijeća Agencije za 2020.,
- Plan i program rada Vijeća Agencije za 2021.,
- Prijedlog proračuna Agencije za 2021.,
- Godišnje izvješće Agencije za 2019.,
- Pravilo 92/2020 o radioamaterskoj službi,
- Nacrt kodeksa o izmjeni Kodeksa o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija,
- Odluku o izmjeni Odluke o visini stope i vrijednosti boda za obračun godišnje naknade za dozvole za 2020.,
- Odluku o visini stope i vrijednosti boda za obračun godišnje naknade za dozvole za 2021.,
- Dopune Etičkog kodeksa Agencije i
- Izmjene i dopune Poslovnika o radu Vijeća Agencije.

Također, Vijeće Agencije je razmotrilo:

- 8 informacija i 4 izvješća.
- Vijeće Agencije je u 2020., u okviru zakonom dodijeljene apelacijske funkcije, riješilo o osam žalbi u drugostupanjskom postupku.
- U 2020. Vijeće Agencije je provelo postupak utvrđivanja prijedloga za imenovanje g. Draška Milinovića za generalnog direktora Agencije, sukladno članku 40. st. (1) i (2) Zakona o komunikacijama, te utvrđeni prijedlog za imenovanje generalnog direktora Agencije, dana 24. 4. 2020., uputilo Vijeću ministara BiH na daljnje postupanje.
- Vijeće Agencije je u 2020., sukladno relevantnim odredbama Zakona o Javnom radiotelevizijskom servisu BiH, provelo postupak utvrđivanja tri rang-liste kandidata za članove Upravnog odbora Javnog radiotelevizijskog servisa BiH iz reda bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda, te je iste na daljnje postupanje prosljedilo Parlamentarnoj skupštini BiH, koja prema navedenom Zakonu vrši konačno imenovanje članova Upravnog odbora Javnog radiotelevizijskog servisa BiH.
- Od 11. 7. 2017., kada je stupila na snagu Odluka Parlamentarne skupštine BiH o razrješenju g. Mirze Milišića s dužnosti člana Vijeća Agencije, nakon njegove ostavke, Vijeće Agencije je radilo u nepotpunom sastavu od šest članova.

Dana 27. 4. 2020. godine, Plamenko Čustović je podnio ostavku na mjesto člana i predsjedatelja Vijeća Agencije, te od tada Vijeće Agencije radi u nepotpunom sastavu od pet članova. Nakon ostavke predsjedatelja Vijeća Plamenka Čustovića, sjednicama Vijeća Agencije sve do izbora novog predsjedatelja i potpredsjedatelja

Vijeća Agencije, predsjedao je dotadašnji potpredsjedatelj Vijeća Agencije Zoran Tomić. Na 54. sjednici Vijeća Agencije, održanoj 22. 12. 2020. godine, članovi Vijeća su izabrali novog predsjedatelja Vijeća Agencije Ninu Ćorića i potpredsjedatelja Vijeća Agencije Faruka Borića.

Mandat sadašnjeg saziva Vijeća Agencije istekao je 23. 12. 2017., o čemu je Vijeće Agencije obavijestilo oba doma Parlamentarne skupštine BiH, te izjavilo da će do imenovanja novog saziva Vijeća nastaviti ispunjavati zakonske obveze u najboljem interesu krajnjih korisnika usluga koje regulira Agencija.

3. PODRUČJA RADA

3.1. PODRUČJE TELEKOMUNIKACIJA

3.1.1. Projekti i regulatorni okvir

U Području telekomunikacija, Agencija je nastavila provoditi aktivnosti u cilju nastavka harmonizacije regulatornog okvira s važećim europskim regulatornim okvirom i najboljom praksom, s naglaskom na provedbi postupaka analize tržišta, uspostavi metodologije odvojenog računovodstva i unapređenju kapaciteta za provjeru kvalitete usluga širokopojsnog pristupa internetu. Tijekom 2020. implementirane su prve dvije faze projekta Analiza tržišta elektroničkih komunikacija prema metodologiji EU, koji se provodi u suradnji s konzultantskom kućom Vafer. Aktivnosti koje su uključivale prikupljanje podataka, njihovu obradu, sačinjavanje prijedloga analize i njihovo upućivanje u javne konzultacije obavljene su u predviđenim rokovima. Zbog objektivnih okolnosti uzrokovanih pandemijom COVID-19, provedba završnih aktivnosti u projektu koje su predviđale održavanje sastanaka i provedbu obuka za zaposlenike Agencije je bilo otežano, te je okončanje projekta prolongirano za prvo polugodište 2021.

U okviru nastavka aktivnosti na Projektu izrade i implementacije metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, Vijeće Agencije je na sjednici održanoj 21. veljače 2020. razmatralo i utvrdilo Nacrt pravila o usvajanju Metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva i uputilo ga u proceduru javnih konzultacija. S obzirom na određena sporna pitanja koja su u postupku javnih konzultacija potencirali operatori i nadležna resorna entitetska ministarstva, tijekom 2020. održani su dodatni radni sastanci, te je pripremljen novi Nacrt pravila, čije se usvajanje očekuje u 2021.

U sklopu implementacije sustava za mjerenje kvalitete Agencija je uspostavila RAK NetTest aplikaciju pomoću koje krajnji korisnici vrše mjerenja i testiranja svoje internet veze bilo da se radi o fiksnom ili bežičnom pristupu. Uz RAK NetTest, kao sastavni dio sustava mjerenja brzine i kvalitete širokopojsnog pristupa internetu, nabavljeni su i ANT Box uređaji koji daju mogućnost mjerenja i testiranja priključka krajnjeg korisnika na fiksnoj lokaciji, čime su značajno unaprijeđeni kapaciteti Agencije u pogledu provjere rada operatora i zaštite interesa krajnjih korisnika

3.1.2. Fiksna telefonija

Za pružanje fiksnih javnih telefonskih usluga potrebna je dozvola izdata od Agencije. Postoje dvije vrste dozvola: Dozvola za javnog operatora fiksne telefonije i Dozvola za pružanje fiksnih javnih telefonskih usluga. Korisnici Dozvole za javnog operatora fiksne telefonije imaju pravo instalirati, staviti u rad, koristiti i održavati fiksnu javnu telekomunikacijsku mrežu i pružati fiksne javne telekomunikacijske usluge putem mreže na teritoriju države BiH.

3.1.2.1. Korisnici dozvola za obavljanje djelatnosti davatelja fiksnih javnih telefonskih usluga

Tijekom 2020. izvršen je unutarnji preustroj Agencije s početkom primjene od 1.10.2019. Kao nadležan za izdavanje dozvola uspostavljen je novi samostalni Sektor za dozvole i naknade. Svi postupci koji su započeti do 1.10.2019. dovršeni su u nadležnosti Područja telekomunikacija, Odsjeka za mreže i usluge.

Po toj osnovi izdate su dozvole sljedećim operatorima:

- Veritel d.o.o. Ugljevik, Dozvola za pružanje fiksnih javnih telefonskih usluga, datum izdavanja: 10.3.2020.
- Adria Net d.o.o. Mostar:
- Dozvola za obavljanje djelatnosti operatora javnih elektroničkih mreža, datum izdavanja: 19. 2. 2020.
- Dozvola za obavljanje djelatnosti davatelja pristupa internetu, datum izdavanja: 14. 2. 2020.
- Sector technology d.o.o. Brčko distrikt BiH, Dozvola za obavljanje djelatnosti operatora javnih elektroničkih mreža, datum izdavanja: 14. 2. 2020.
- Miss net d.o.o. Bihać, Dozvola za obavljanje djelatnosti davatelja fiksnih javnih telefonskih usluga, datum izdavanja: 28. 1. 2020.
- Trim Com d.o.o. Žepče, postupak po zahtjevima za izdavanje Dozvole za obavljanje djelatnosti operatora javnih elektroničkih mreža i Dozvola za obavljanje djelatnosti davatelja pristupa internetu obustavljen 3. 2. 2020. na zahtjev podnositelja
- TXTV d.o.o. za telekomunikacije Tuzla, Dozvola za obavljanje djelatnosti davatelja fiksnih javnih telefonskih usluga, datum izdavanja: 3. 12. 2020. (izdato od Sektora za dozvole i naknade).

Naprijed navedene dozvole izdate su uz obvezu operatora da, prije početka pružanja usluga, izvrše sve obveze iz zakonitog presretanja telekomunikacija i davanja pristupa zadržanim podacima, na način propisan "Odlukom o posebnim obvezama pravnih i fizičkih osoba koje pružaju telekomunikacijske usluge, administriraju telekomunikacijske mreže i vrše telekomunikacijske djelatnosti, u pogledu osiguranja i održavanja kapaciteta koji će omogućiti ovlaštenim agencijama da vrše zakonito presretanje telekomunikacija, kao i kapaciteta za čuvanje i osiguravanje telekomunikacijskih podataka" ("Službeni glasnik BiH", broj 104/06 i 58/07), te da operatori o tome pribave potvrdu Zajedničkog upravnog odbora za zakonito presretanje komunikacija i način izvršavanje aktivnosti (ZUO) i takvu potvrdu dostave Agenciji. Do 31. 12. 2020., niti jedan od spomenutih operatora nije dostavio takvu potvrdu ZUO, niti je započeo s obavljanjem djelatnosti po dozvoli.

Tablica 3. Pregled operatora nositelja Dozvole za obavljanje djelatnosti davatelja fiksnih javnih telefonskih usluga u 2020.

R.br.	Naziv korisnika	R.br.	Naziv korisnika
1	AKT.ONLINE d.o.o. Sarajevo	8	M&H COMPANY d.o.o. Sarajevo
2	BLICNET d.o.o. Banja Luka	9	TELEMACH d.o.o. Sarajevo
3	DETEL d.o.o. Sarajevo	10	TELRAD NET d.o.o. Bijeljina
4	ELTA-KABEL d.o.o. Doboj	11	Teledigital d.d. Sarajevo
5	EUROPRONET BOSNIA d.o.o. Sarajevo	12	SOFTNET d.o.o. Sarajevo
6	LOGOSOFT d.o.o. Sarajevo	13	Veritel d.o.o. Ugljevik
7	MISS.NET d.o.o. Bihać	14	TXTV d.o.o. za telekomunikacije Tuzla

3.1.2.2. Razvitak usluga fiksne telefonije

U pogledu cijena govornih telefonskih usluga operatora sa značajnom tržišnom snagom, na koje Agencija izdaje suglasnost, operatori su izvršili sljedeće izmjene cjenovnika fiksne telefonije:

- BH Telecom je povećao cijenu mjesečne pretplate za MojaTV Phone, MojaTV Net i MojaTV Full paket, u ponudu uveo uslugu „Cloud Call Centre”, izvršio unapređenje usluge „Moj izbor” i IP Centrex, te paketa Moja TV Net 3 i Moja TV Full 3, u ponudu uveo dodatne usluge za pretplatnike MojaTV Net-Go i MojaTV

Full-Go usluge, te novi paket BizPhone Plus. Također su izvršene izmjene i dopune Referentne ponude za veleprodaju iznajmljenih linija i Općih uvjeta za pružanje telekomunikacijskih usluga.

- Telekom Srpske je izvršio određena unapređenja u okviru TOTAL GROUP usluge i IP Centrex usluge, te u ponudu uveo tarifnu opciju „BiH fiksne-ostali“ i paket integriranih usluga „TV+NET:mini“. Također, izvršene su izmjene i dopune Općih uvjeta za pružanje telekomunikacijskih usluga.
- HT je izvršio određena unapređenja DUO Office paketa integriranih usluga, te uveo u ponudu nove usluge Custom Cloud Server, Firewall Business i Firewall Premium namijenjene poslovnim korisnicima javne fiksne mreže. Također, izvršene su izmjene i dopune Općih uvjeta za pružanje telekomunikacijskih usluga.

U nastavku su dati elementi razvitka fiksne telefonije za razdoblje 2011 - 2020. s aspekta broja pretplatnika.

Tablica 4. Broj pretplatničkih linija fiksne telefonske mreže u BiH (2011 - 2020.)

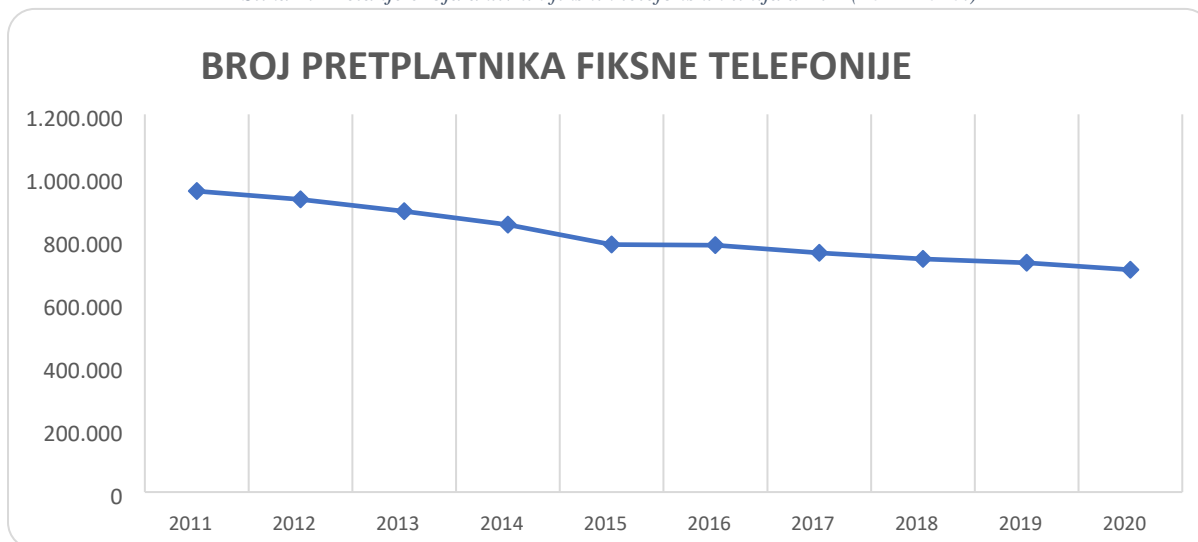
Broj fiksnih izravnih telefonskih linija u radu						
Telekom operator /godina	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	Alternativni operatori	Ukupno	Indeks
2011.	480.903	337.991	124.462	12.581	955.937	96,59

Broj fiksnih izravnih telefonskih linija u radu						
Telekom operator /godina	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	Alternativni operatori	Ukupno	Indeks
2012. ¹	458.721	322.581	121.888	26.263	929.453	97,23
2013.	423.429	308.270	114.785	45.138	891.622	95,93
2014.	379.214	295.680	108.864	65.458	849.216	95,24
2015.	326.738	276.876	103.881	78.260	785.755	92,52
2016.	317.686	263.171	101.132	102.234	784.223	99,81
2017.	290.308	245.350	98.463	125.230	759.351	96,83
2018.	267.222	235.281	98.271	140.021	740.807	97,56
2019.	259.302	226.726	97.701	144.593	728.322	98,31
2020.	246.154	217.407	97.208	146.149	706.918	97,06

Izvor: Izvješća BH Telecoma, Telekom Srpske, HT Mostara i alternativnih operatora

U Tablici 2. dat je ukupan broj fiksnih telefonskih linija koji predstavlja zbroj aktivnih analognih fiksnih linija, ISDN (digitalna mreža integriranih usluga) kanala, broja javnih telefonskih govornica i VoIP (Voice over IP) pretplata. Indeks rasta (broj fiksnih izravnih telefonskih linija u radu za 2020. (broj fiksnih izravnih telefonskih linija u radu za 2019.) u 2020. iznosi 97,06.

Slika 4. Kretanje broja aktivnih fiksnih telefonskih linija u BiH (2011-2020.)

Kao što je ilustrirano na Slici 4. broj aktivnih fiksnih telefonskih linija je u padu u odnosu na 2019. godinu. Razina penetracije u fiksnoj telefoniji na koncu 2020. godine iznosila je 20,02%. U 2015. godini

¹ Broj aktivnih fiksnih telefonskih linija za 2012. god. u Godišnjem izvješću za 2012. god. razlikuje se od broja aktivnih fiksnih telefonskih linija za 2012. god. u ovom Godišnjem izvješću. Do razlike u broju je došlo uslijed korekcija podataka koje su dostavljali operatori nakon objave Godišnjeg izvješća za 2012. god.

penetracija se računala na temelju procjene broja stanovnika, dok se od 2016. godine koriste podatci iz popisa stanovništva 2013. (populacija u BiH 3.531.159).

Slika 5. Penetracija fiksne telefonije u BiH (2011- 2020.)

3.1.3. Mobilna komunikacija

3.1.3.1.

Korisnici dozvola za pružanje GSM/UMTS/LTE usluga

U BiH djeluju tri licencirana mobilna operatora:

- JP BH Telecom d.d. Sarajevo (BH Telecom);
- Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka (Telekom Srpske) i
- JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar (HT Mostar).

Sukladno Odluci o dozvolama za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sustava („Službeni glasnik BiH“, broj 23/19), Agencija je 8. 4. 2019. godine dodijelila mobilnim operatorima dozvole za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sustava postojećim licenciranim mobilnim operatorima. Danom izdavanja novih dozvola, prestale su važiti dozvole za pružanje GSM usluga, dozvole za korištenje frekvencija unutar frekvencijskog opsega DCS i dozvole za pružanje mobilnih usluga na univerzalnim mobilnim telekomunikacijskim sustavima koje su ranije izdate licenciranim mobilnim operatorima.

3.1.3.2. Registrirani pružatelji mobilnih telefonskih usluga

Za operatore pružatelje mobilnih usluga (Service Provider – SP) postoji mogućnost djelovanja putem komercijalnih ugovora s licenciranim mobilnim mrežnim operatorima (MNO), odnosno nositeljima Dozvole za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sustava (BH Telecom, HT Mostar, Telekom Srpske).

Tijekom 2020. godine na mrežama tri operatora mobilnih mreža: BH Telecom d.d. Sarajevo, M:tel a.d. Banja Luka i HT Mostar d.d. su se vodili kao registrirani pružatelji mobilnih usluga po osnovi zaključenih komercijalnih ugovora o pristupu mreži sljedeći operatori:

- Blicnet d.o.o. Banja Luka (prestao s radom 31. 8. 2020);
- LOGOSOFT d.o.o. Sarajevo;
- Telrad Net (prestao s radom 1. 4. 2020);
- Elta Kabel (prestao s radom 6. 7. 2020);
- DASTO SEMTEL d.o.o. Bijeljina;
- NOVOTEL d.o.o. Sarajevo.

Prvi servis provajder koji se pojavio na tržištu mobilne telefonije je bio IZI mobil d.o.o. Sarajevo, kome je Rješenje o registraciji pružatelja mobilnih usluga Agencija izdala u svibnju 2012. IZI mobil je radio kao pružatelj mobilnih usluga putem mobilne mreže Telekoma Srpske. Početkom 2016. Agenciji je dostavljena obavijest, od ovog operatora, o namjeri prestanka nuđenja mobilnih telekomunikacijskih usluga, zbog, kako je navedeno, teške situacije na tržištu kojoj doprinose distributeri, koji svojim aktivnostima sprječavaju ulazak novih ponuđača. Slijedom najave, IZI mobil je prestao s obavljanjem djelatnosti pružatelja javnih mobilnih telefonskih usluga u studenom 2016. godine. Preostale korisnike IZI mobila preuzeo je Telekom Srpske, sukladno obvezama iz ugovora.

Drugi operator koji se pojavio na ovom tržištu je bio Blicnet d.o.o. Banja Luka, koji je kod Agencije registriran u rujnu 2013. godine kao pružatelj mobilnih usluga putem mobilne mreže BH Telecoma, a prestao je s pružanjem ovih usluga u kolovozu 2020. godine. Treći je Logosoft d.o.o. Sarajevo koji je registriran u srpnju 2014. godine, koji je još uvijek na listi aktivnih pružatelja javnih mobilnih telefonskih usluga koje pruža putem mobilne mreže Telekoma Srpske. Telrad Net je registriran u listopadu 2014. godine za pružanje putem mobilne mreže BH Telecoma, a Rješenje o brisanju s liste aktivnih pružatelja javnih mobilnih telekomunikacijskih usluga dobio je u ožujku 2020. godine. EltaKabel je Rješenje o registraciji pružatelja mobilnih usluga dobio početkom 2015. godine da svoje usluge nudi putem mreže HT Mostar, a prestao je s pružanjem usluga u srpnju 2020. godine. Agencija je izdala

Rješenje o upisu na listu aktivnih pružatelja javnih mobilnih telefonskih usluga putem mreže HT Mostar, operatoru Dasto Semtel u listopadu 2017. godine.

U 2020. godine je kao novi pružatelj usluga registrirano društvo „Novotel d.o.o.“ Sarajevo koje je radi pružanja mobilnih telefonskih usluga zaključilo Ugovor o pristupu mreži servis provajdera Mobilnoj mreži "Mtel a.d." Banja Luka" Društvo: " Novotel d.o.o." Sarajevo, upisano u registar Općinskog suda u Sarajevu, pod Matičnim brojem subjekta 65-01-0935-18 s osnivačima društva: Tvrtka PRO FUTURO d.o.o. (100 % osnivačkog udjela). Također, kao preduvjet za pokretanje postupka registracije, Agencija je koncem 2020. godine izdala suglasnost na predugovor/Ugovor o pristupu servis provajdera mobilnoj mreži JP HT d.d. Mostar broj UG-5/20-36 od 30. 10. 2020. godine, sklopljenog s tvrtkom haloo d.o.o. Sarajevo.

3.1.3.3. Razvitak usluga mobilne telefonije

Tijekom 2020. BH Telecom je izvršio unapređenje paketa Extra S, Extra M i Extra NET, Toptim usluge te Biz izbor, redizajn opcije za jednokratni dokup mobilnog interneta. Pored toga, u ponudu je uveden novi paket s kombiniranim načinom plaćanja „TeenZ” namijenjen fizičkim osobama do 18 godina starosti.

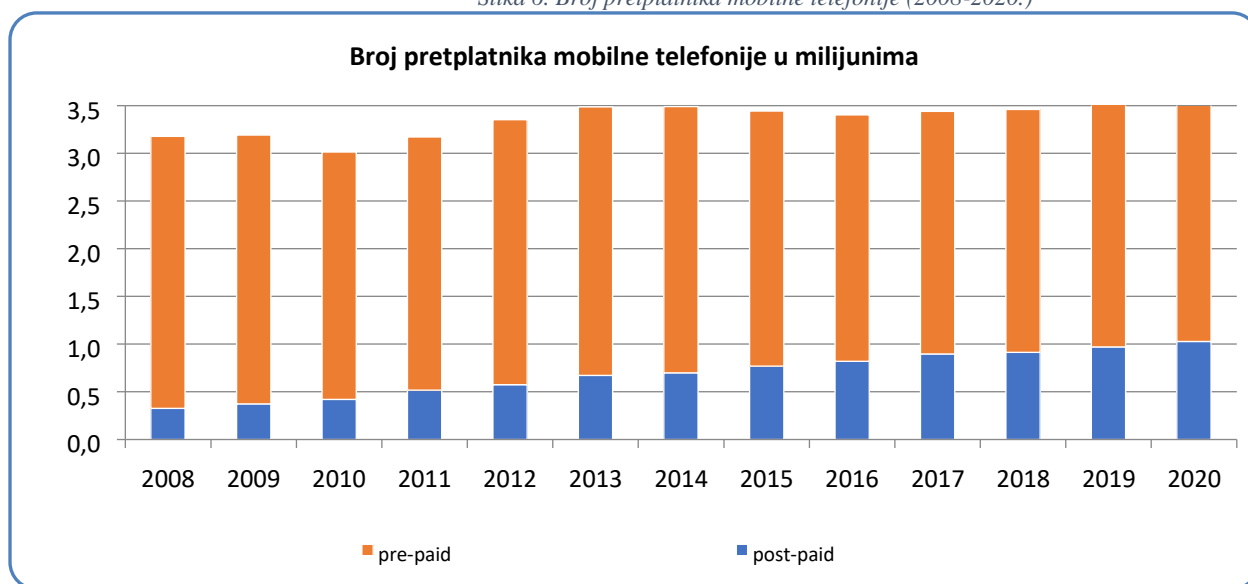
U 2020. Telekom Srpske je uveo u ponudu tarifnu opciju „Najdraži broj“ za korisnike usluge „Dopuna“, tarifne modele „KOMBINUIJ 5“ i „KOMBINUIJ BIZ 50“ s kombiniranim načinom plaćanja te postpaid

tarifne modele Pretplata:KDR“ i „Pretplata:XS+. Također, izvršena su i određena unapređenja tarifnog modela Pretplata:S+ i Pretplata:XXL+.

Tijekom 2020. HT je izvršio unapređenja ponude SIMOnly ponude, uveo u ponudu nove kombinacije pod nazivom MINI, ZVONI, GIGO, ZUBA i FACA koje mogu aktivirati korisnici !hej tarife !hej Slagalice, te nove haloo opcija Komplet paketa.

Broj mobilnih pretplatnika na dan 31. 12.2020. je bio 3.509.674 i bilježi pad u odnosu na 2019. Ovaj broj pretplatnika je dobijen sukladno jedinstvenoj definiciji aktivnog prepaid i postpaid pretplatnika za sve SMP operatore u mobilnoj telefoniji, koja je usklađena s normama Europske komisije i ITU. Broj prepaid pretplatnika je i dalje višestruko veći u odnosu na broj postpaid pretplatnika (Slika 3).

Slika 6. Broj pretplatnika mobilne telefonije (2008-2020.)

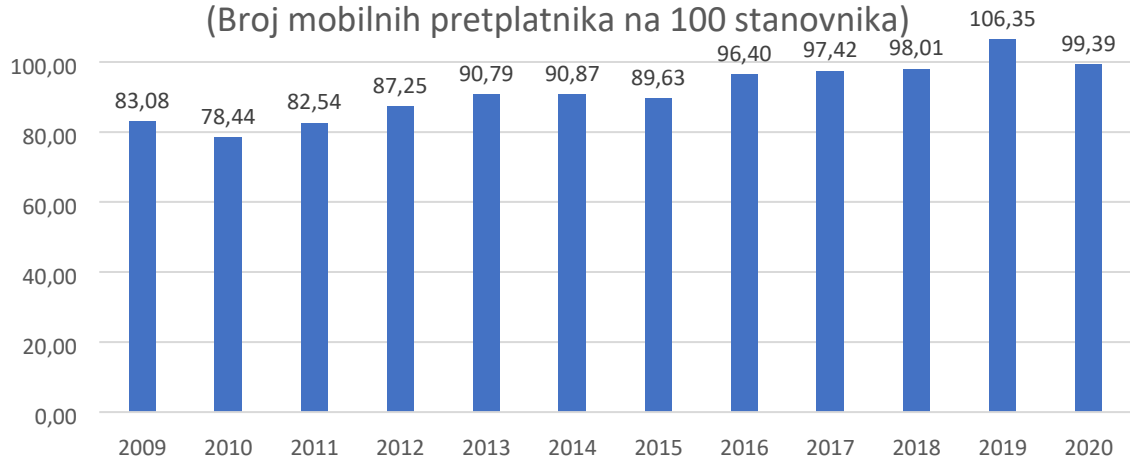

Razina penetracije (broj mobilnih pretplatnika na 100 stanovnika) mobilne telefonije na koncu 2020. je iznosila 99,39%.

Dijagram na Slici 4. prikazuje penetraciju mobilne telefonije u vremenskoj seriji od 2009. do 2020. U 2015. penetracija se računala na temelju procjene broja stanovnika, dok se od 2016. koristi podatak iz popisa stanovništva 2013. (populacija u BiH 3.531.159).

Slika 7. Broj pretplatnika mobilne telefonije na 100 stanovnika (2009-2020.)

Penetracija mobilne telefonije
(Broj mobilnih pretplatnika na 100 stanovnika)

Tablica 5. Instalirani kapaciteti i broj pretplatnika licenciranih mobilnih operatora (2014.-2020. godina)

Telekom operator	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	Izi mobil	Blic net	Logo sft	Telrad	Elta Kabel	Dasto Semtel	ukupno
2014	numeracijski prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000						6.850.000
	postpaid	237.359	283.838	175.402		1.753				698.352
	prepaid	1.401.855	1.098.500	284.605	7.876					2.792.836
	ukupno pretpl.	1.639.214	1.382.338	460.007	7.876	1.753				3.491.188
2015	num. prostor	3.000.000	2.300.000	1.650.000						6.950.000
	postpaid	257.135	322.853	184.806		2.505	717	768		768.784
	prepaid	1.288.608	1.079.849	295.096	11.183					2.674.736
	ukupno pretpl.	1.545.743	1.402.702	479.902	11.183	2.505	717	768		3.443.520
2016	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000						6.850.000
	postpaid	271.851	345.548	195.706		2.561	1.139	955	925	818.685
	prepaid	1.323.308	958.328	299.647	4.075					2.585.358

	ukupno pretpl.	1.595.159	1.303.876	495.353	4.075	2.561	1.139	955	925		3.404.043
2017	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000							6.850.000
	postpaid	291.847	391.965	207.179		2.633	1.004	975	1.137		896.740
	prepaid	1.309.615	940.514	293.216							2.543.345
	ukupno pretpl.	1.601.462	1.332.479	500.395		2.633	1.004	975	1.137		3.440.085
2018	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000							6.850.000
	postpaid	315.927	379.064	212.638		3.041	919	917	512		2.548.040
	Telekom operator	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	Izi mobil	Blic net	Logo sft	Telrad	Elta Kabel	Dasto Semtel	ukupno
	prepaid	1.310.073	942.563	295.404							913.018
	ukupno pretpl.	1.626.000	1.321.627	508.042		3.041	919	917	512		3.461.058
2019	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000							6.850.000
	postpaid	345.383	395.696	224.491		2.263	1.192	129	424		969.578
	prepaid	1.290.640	959.526	535.777							2.785.943
	ukupno pretpl.	1.636.023	1.355.222	760.268		2.263	1.192	129	424		3.755.521
2020	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000							6.850.000
	postpaid	384.484	408.846	231.890			1.322			106	1.026.648
	prepaid	1.142.475	857.328	483.223							2.483.026
	ukupno pretpl.	1.526.959	1.266.174	715.113			1.322			106	3.509.674

Telekom operator	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	Izi mobil	Blic net	Log osft	Tel rad	Elta Kabel	Dasto Semtel	BiH
20	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000						6.850.000
	postpaid	237.359	283.838	175.402		1.753				698.352
	14 prepaid	1.401.855	1.098.500	284.605	7.876					2.792.836
	ukupno pretpl.	1.639.214	1.382.338	460.007	7.876	1.753				3.491.188
20	num. prostor	3.000.000	2.300.000	1.650.000						6.950.000
	postpaid	257.135	322.853	184.806		2.505	717	768		768.784
	15 prepaid	1.288.608	1.079.849	295.096	11.183					2.674.736
	ukupno pretpl.	1.545.743	1.402.702	479.902	11.183	2.505	717	768		3.443.520
20	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000						6.850.000
	16 postpaid	271.851	345.548	195.706		2.561	1.139	955	925	818.685
	prepaid	1.323.308	958.328	299.647	4.075					2.585.358
	ukupno pretpl.	1.595.159	1.303.876	495.353	4.075	2.561	1.139	955	925	3.404.043
20	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000						6.850.000
	postpaid	291.847	391.965	207.179		2.633	1.004	975	1.137	896.740
	17 prepaid	1.309.615	940.514	293.216						2.543.345
	ukupno pretpl.	1.601.462	1.332.479	500.395		2.633	1.004	975	1.137	3.440.085
20	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000						6.850.000
	postpaid	315.927	379.064	212.638		3.041	919	917	512	2.548.040
	18 prepaid	1.310.073	942.563	295.404						913.018
	ukupno pretpl.	1.626.000	1.321.627	508.042		3.041	919	917	512	3.461.058
20	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000						6.850.000
	postpaid	345.383	395.696	224.491		2.263	1.192	129	424	969.578
	19 prepaid	1.290.640	959.526	535.777						2.785.943
	ukupno pretpl.	1.636.023	1.355.222	760.268		2.263	1.192	129	424	3.755.521
20	num. prostor	3.000.000	2.200.000	1.650.000						6.850.000
	postpaid	384.484	408.846	231.890			1.322		106	1.026.648
	prepaid	1.142.475	857.328	483.223						2.483.026

ukupno pretpl.	1.526.959	1.266.174	715.113			1.322			106	3.509.674
-------------------	-----------	-----------	---------	--	--	-------	--	--	-----	-----------

Izvor: Izvješća BH Telecom, Telekom Srpske, HT Mostar, Blicnet, Logosoft, Telrad i ELTA-KABEL

3.1.3.4. Razvitak UMTS/LTE mreža

Tijekom 2020., kao i prethodnih godina, tri mobilna operatora, BH Telecom, Telekom Srpske i HT Mostar, sukladno obvezama propisanim Dozvolom za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sustava, nastavili su aktivnosti na razvitku širokopoljnih mobilnih mreža.

Mobilni operatori su dostavili svoja izvješća o razvitku UMTS/LTE mreža i usluga za razdoblje 1.7.2020. do 31.12.2020., odnosno za drugo polugodište 2020. BH Telecom i Mtel su dostavili i osnovne podatke za LTE mrežu, dok HT Mostar nije.

- BH Telecom

Ukupan broj instaliranih UMTS baznih postaja na koncu 2020. BH Telecoma je 923, dok je instalirano 632 LTE baznih postaja. U odnosu na 897 UMTS i 600 LTE baznih postaja na koncu 2019., to predstavlja povećanje, što znači da se mreža stalno nadograđuje.

Na koncu 2020., BH Telecom je imao 1.480.139 korisnika 3G mobilne telefonije, što predstavlja smanjenje u odnosu na ukupan broj korisnika od 1.624.528 na koncu 2019. Pod 3G korisnicima se podrazumijevaju svi korisnici koji imaju 3G mobitele, jer imaju mogućnost korištenja 3G usluga.

¹Pokrivanje putnih pravaca na koncu 2020. je u iznosu od 33,2% za u UMTS mreži, a 42% u LTE mreži, što čini ukupno širokopoljno pokrivanje putnih pravaca od 72,2 %.

Pokrivenost teritorija BiH UMTS mrežom na koncu 2020. iznosila je 64,17%, a LTE mrežom 27,97%, što čini ukupno širokopoljno pokrivanje teritorija BiH od 64,48 %. Pokrivenost stanovništva BiH UMTS/LTE mrežom nije data u izvješću. Nove usluge nisu uvedene u promatranom razdoblju.

- Telekom Srpske

Ukupan broj instaliranih 3G baznih postaja Telekoma Srpske na koncu 2019. iznosio je 1569.

Na koncu 2020. pokrivenost mrežom putnih pravaca kod Telekoma Srpske je iznosila 90,56%., dok je početkom 2020. ta vrijednost bila 80,36%, što predstavlja porast od 10%.

Pokrivanje stanovništva UMTS mrežom na dan 1. 1. 2020. iznosi 96,71%, što u odnosu na 88% na koncu 2019. iznosi porast od skoro 9%. Iskorištenost kapaciteta iznosi 74,15%, što je porast u odnosu na 69,63% u prethodno promatranom razdoblju. Pokrivanje puteva LTE mreže na dan 1. 1. 2021. iznosi

---

¹ Prema korigovanim podacima koje je BH Telecom naknadno dostavio, širokopoljno pokrivanje putnih komunikacija je iznosilo 75,8%. Ovo pokrivanje predstavlja kombinovano pokrivanje i dobije se kao zbir LTE pokrivanja i UMTS pokrivanja tamo gdje nema LTE signala. Pri tome, UMTS signalom su pokrivene i putne komunikacije gdje postoji LTE signal. Gledano odvojeno – pokrivanje putnih pravaca mobilne mreže BH Telecoma na kraju 2020. godine iznosilo je 68,65% za UMTS mrežu i 42,5% za LTE mrežu. (Uneseno 21.6.2021. godine).

64,37%, dok je 1. 1. 2020. pokrivanje putova iznosilo 27,48%, što predstavlja veliki porast od skoro 40%.

Pokrivanje stanovništva LTE mrežom na dan 1. 1. 2021. iznosi 81,07%, dok je na dan 1. 1. 2020. ono iznosilo 43,50%, što je također veliki porast u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni broj pretplatnika mobilnih usluga Telekoma Srpske iznosi 1.483.074, i on stalno raste, što predstavlja porast u odnosu na 1.392.659 na koncu 2019. godine. Iskorištenost kapaciteta je 74,15, u odnosu na 69,63% koliko je iznosila na koncu 2019. godine, što predstavlja logičan porast s obzirom na porast broja korisnika.

- HT Mostar

HT Mostar je na koncu 2020. godine ostvario pokrivenost stanovništva BiH od 92,17 %, a pokrivenost stanovništva na koncu 2019. godine bila 89,10%, što znači da se desio blagi porast pokrivenosti. UMTS mrežom je na dan 31. 12. 2020. pokriveno 2.344 km, što predstavlja 63,9% pokrivenosti, dok je na isti dan 2019. god. bilo pokriveno 2.163 km putnih pravaca. To znači da je pokrivenost putova porasla za 5% u proteklih godinu dana.

Procenat pokrivenosti stanovništva UMTS mrežom je na dan 31. 12. 2020. god. 92,17%, u odnosu na 89,10% na koncu 2019. god. Ukupni kapacitet instaliranih 3G baznih postaja iznosio je 434.330 na dan 31.12.2020., a na koncu 2019. god. on je iznosio 414.160. HT Mostar je na koncu 2020. imao 926 instaliranih 3G baznih postaja, dok je na koncu 2019. god. imao 883 bazne postaje.

3.1.4. Javne elektroničke komunikacijske mreže

Operatori javnih elektroničkih komunikacijskih mreža susreli su se u 2020. god. sa značajnim problemima u razvitku novih mreža. Ovi problemi najviše su izraženi po pitanju izgradnje i širenja mreža i odnose se na spornost lokalnih organa vlasti, kao u slučaju operatora Telemach d.o.o. Sarajevo, ovaj operator je u izvješću za 2019. godinu prijavio probleme koji su trajali i u momentu podnošenja izvješća, dakle u 2020. godini:

Tablica 6: Pregled problema prijavljenih od strane Telemacha za 2020.

Razdoblje trajanja problema	Opis problema	Je li, i kako otklonjen problem
51 mjesec	Istočna Ilidža	Pribavljene sve suglasnosti, operator je samo čekao na izdavanje dozvole, ali se nadležni organ više nije oglašavao.
36 mjeseci	Izdavanje urbanističke dozvole od strane Općine Novi Grad za prilaske novoizgrađenom objektu "Meandar"	Zatraženo je pravo služnosti od strane Službe za urbanizam Općine Novi Grad radi izdavanja dozvole za građenje.
36 mjeseci	Dobijanje prava služnosti kao uvjeta za Građevinsku dozvolu za projekt "Alipašin Most"	Predmet vraćen na nadležni sud u Sarajevu
34 mjeseca	Novo Sarajevo - Centar	Operator mora da sačeka usvajanje regulacijskog plana od strane Općine

30 mjeseci	Kreševo, šire područje - zahtjev za odobrenje za građenje	Operator ne može dobiti suglasnost Direkcije za ceste SBK - Busovača, jer ED (<i>elektrodistribucija</i>) nema suglasnost za sve stubove u putnom pojasu po kojima se pruža mreža operatora
23 mjeseca	Konjic - Ivan Sedlo, legalizacija mreže izgrađene bez odobrenja za građenje	Operator čeka na suglasnost Željeznica FBiH
23 mjeseca	Konjic – Ribiči, legalizacija mreže izgrađene bez odobrenja za građenje	Čeka se suglasnost ED (<i>elektrodistribucije</i>)
15 mjeseci	Novi Grad - Aerodromsko naselje, pribavljanje prava služnosti radi dobijanja odobrenja za građenje	Operator navodi da se predmet nalazi na rješavanju na nadležnom Općinskom sudu
više godina	Operator navodi da je jedan od značajnijih problema pristup javnoj mobilnoj telefonskoj mreži. Smatra da je značaj mobilne telefonije u poslovanju telekom sektora vidljiv kroz dinamički pristup analize tržišta jer je mobilna usluga budućnost distribucije svih telekom servisa, a ista nije jednako dostupna svim operatorima. Smatra da to podržava činjenica da je tržište mobilne telefonije zatvoreno i “u rukama tri službena operatora” (BH Telecom, Telekoma Srpske i HT Mostar). Shodno navedenom operator smatra da nema liberalizacije, niti je dopušteno izdavanje novih mobilnih licencija drugim operatorima. Također smatra da, kako ih naziva “službeni operatori” koriste unakrsno subvencioniranje u svojim paketima fiksnih usluga, uključivanjem i besplatnih mobilnih minuta, što dodatno utječe na ravnopravno i fer tržišno natjecanje. Smatra da je to samo dio prepreka koje su stvorene neravnopravnim pristupom javnoj mobilnoj telefonskoj mreži.	neriješeno
Razdoblje trajanja problema	Opis problema	Je li, i kako otklonjen problem
više godina	Operator smatra da geografska zastupljenost pristupne mrežne infrastrukture BH Telecoma, Telekoma Srpske i HT Mostara, ukazuje na neravnopravnu mrežnu pokrivenost službenih operatora u odnosu na privatne, što također utječe na troškove poslovanja koji su veći za privatne alternativne operatore. Ističe da još nije usvojena regulativa za "EU Tržište 4 i 5" koja utvrđuje mogućnost korištenja postojeće infrastrukture od strane trećih osoba.	neriješeno

3.1.5. Usluga pristupa internetu

3.1.5.1. Korisnici dozvola za obavljanje djelatnosti davatelja pristupa internetu

U Tablici 7. je prikazan broj korisnika Dozvole za obavljanje djelatnosti pružatelja pristupa internetu (ISP) u razdoblju 2011-2020.

Tablica 7: Broj ISP dozvola u BiH (2011-2020.)

Godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj ISP operatera	80	75	69	70	70	71	70	67	65	60

U 2020. od strane MUP RS postavljeno je pitanje mogućnosti nalaganja pristupa podacima o obavljenoj usluzi web-hostinga na teritoriju FBiH, a u vezi s predmetom koji se odnosio na počinjenje kaznenog djela s međunarodnim aspektom. Stav Agencije po ovom upitu se temeljio na članku 3. točka h) Zakona o elektroničkom pravnom i poslovnom prometu ("Službeni glasnik BiH", br. 88/07) iz kojeg proizlazi da usluga web-hostinga predstavlja uslugu informacijskog društva, a ne javnu komunikacijsku uslugu koja se obavlja po odredbama Zakona o komunikacijama. Kako prema članku 14. stavak (1) Zakona o elektroničkom pravnom i poslovnom prometu, za poduzimanje i pružanje usluga davatelju tih usluga nije potrebna posebna službena dozvola, suglasnost, odobrenje ili koncesija, ili zadovoljavanje drugih zahtjeva „jednakog pravnog djelovanja“, ne radi se o usluzi za koju Agencija izdaje dozvolu, niti je propisima Agencije uređen način obavljanja usluge web-hostinga kao usluge informacijskog društva.

Agencija je smatrala da web-hosting, kao posebna vrsta internet usluga, predstavlja trgovačku uslugu "Prodaja na daljinu" iz članka 47. Zakona o unutarnjoj trgovini Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 40/2010 i 79/2017), iz razloga što gospodarsko društvo koje obavlja ovu vrstu usluge istu nudi putem sredstava za komunikaciju na daljinu (internet). Zbog toga, Internet servis provajder (ISP) koji samo osigurava pristup internetu radi povezivanja web-servera na kojem se vrši hosting s korisnicima, ne može biti odgovoran za sadržaj telekomunikacije, kao ni čuvanje podataka na web- serveru.

Međutim, ovo pitanje naglašava potrebu uređenja svih aspekata internet usluga, a ne samo davanja pristupa internetu, a poseice sa stanovišta zakonitog presretanja i omogućavanja pristupa zadržanim podacima, te bi se morali propisati uvjeti za rad društava koja pružaju web-hosting usluge u BiH kako ne bismo postali oaza kriminalnih aktivnosti u Europi.

Agencija je skrenula pozornost MUP RS da je člankom 2. stavak 3) točka b) Zakona o unutarnjoj trgovini Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 40/2010 i 79/2017) propisano da se odredbe tog zakona, kojima se uređuju prava, obveze i sankcije za trgovca, odgovarajuće primjenjuju i na: b) pravne i fizičke osobe registrirane za obavljanje djelatnosti proizvodnje i pružanja usluga kada svoje proizvode i usluge prodaju na tržištu, te da je u članku 25. stavak 4) Zakona o unutarnjoj trgovini Federacije BiH propisano da je "Trgovac na malo dužan u svakom prodajnom objektu ili u svakom odjelu prodajnog objekta, kao i na prodajnom mjestu izvan prodavnice držati i ažurno voditi trgovačku knjigu na malo s podacima o nabavi i prodaji robe koja je predmet trgovine i osigurati uvid u dokumentaciju na temelju koje se vodi evidencija. Prema tome, i društvo koje prodaje web-hosting usluge u BiH, bez obzira na neuređenost predmetne oblasti, mora znati kome je prodavalo svoje usluge.

Zbog konvergencije telekomunikacijskih usluga i težnje da se sve usluge pružaju na istoj, paketno orijentiranoj platformi (internetu), te sve nejasnije razlike između telekomunikacijske usluge, i usluga putem telekomunikacija, u narednom razdoblju se mora načiniti jasnija distinkcija između ova dva pojma.

3.1.5.2. Razvitak tržišta usluga pristupa internetu

U Tablici 8. je dat broj korisnika interneta u razdoblju 2011-2020. Broj korisnika interneta je procijenjen na temelju broja pretplatnika koji su dostavili internet servis provajderi (ISP).

Tablica 8: Broj korisnika interneta u BiH (2011-2020.)

Godina	Broj korisnika interneta	Indeks	Godina	Broj korisnika interneta	Indeks
--------	--------------------------	--------	--------	--------------------------	--------

2011.	2.113.100	105,66
2012.	2.174.250	102,89
2013.	2.188.429	100,65
2014. ¹	2.648.176	121,01
2015.	2.782.107	105,06

2016.	2.909.236	104,57
2017.	3.064.072	105,32
2018.	3.195.294	104,28
2019.	3.330.502	104,23
2020.	3.336.591	100,18

Zabilježen je neznatan rast broja korisnika interneta u 2020. u odnosu na 2019. s indeksom rasta 100,18.

Ilustracija 1 penetracija internet korisnika 2011-2020.

Po vrsti pristupa internetu, u BiH u uporabi su dial-up pristup (putem analognog modema i ISDN) s 351 pretplatnikom, te širokopolasni pristup (*eng. broadband*) sa 755.492 pretplatnika na dan 31.12.2020. Penetracija širokopolasnih pretplatnika u odnosu na podatak iz popisa stanovništva 2013. (populacija

¹ Broj korisnika interneta za 2014. u Godišnjem izvješću za 2014. razlikuje se od broja korisnika interneta za 2014. u ovome Godišnjem izvješću. Do razlike u broju je došlo uslijed korekcija podataka koje su dostavljali operatori nakon objavljivanja Godišnjeg izvješća za 2014.

3.531.159) iznosi 21,39%. U strukturi širokopolasnih priključaka i dalje prednjači ADSL pristup sa 54,51% od ukupnog broja širokopolasnih priključaka, uz porast kablovskog i FTTx pristupa internetu u odnosu na prethodnu godinu, a pad korisnika FWA.

Tablica 9: Internet pretplatnici po vrstama pristupa za razdoblje 2011-2020.

Godina	Dial-up	FWA	Kabal	ADSL	Iznajm. linije	FTTH	Ostalo	Ukupno
2011.	85.046	65.733	114.849	248.006	1.374	27 8	10	515.296
2012.	84.314	62.621	127.424	277.295	1.389	315	353	553.711
2013.	3.219	65.164	153.544	294.505	1.435	297	498	518.662
2014. ¹	2.304	61.367	181.753	360.772	1.318	374	348	608.236
2015.	1.739	59.326	200.972	372.767	1.254	428	240	636.726
2016.	1.447	61.019	213.640	385.316	1.233	960	170	663.775
2017.	231	65.335	234.006	398.136	1.144	1.363	363	700.578
2018.	319	47.367	244.728	404.795	1.031	17.511	934	716.685
2019.	384	60.936	239.551	413.902	980	30.231	287	745.887
2020.	351	47.501	249.575	411.850	1.686	44.540	340	755.843

U 2020. je evidentan pad broja ADSL pretplatnika, tako da se njihov broj, u odnosu na prethodnu godinu, smanjio za 0,5% kao i pad fiksnih bežičnih priključaka od 22,05% dok je zabilježen rast kablovskog pristupa internetu za 4,18% i FTTH za 47.33%

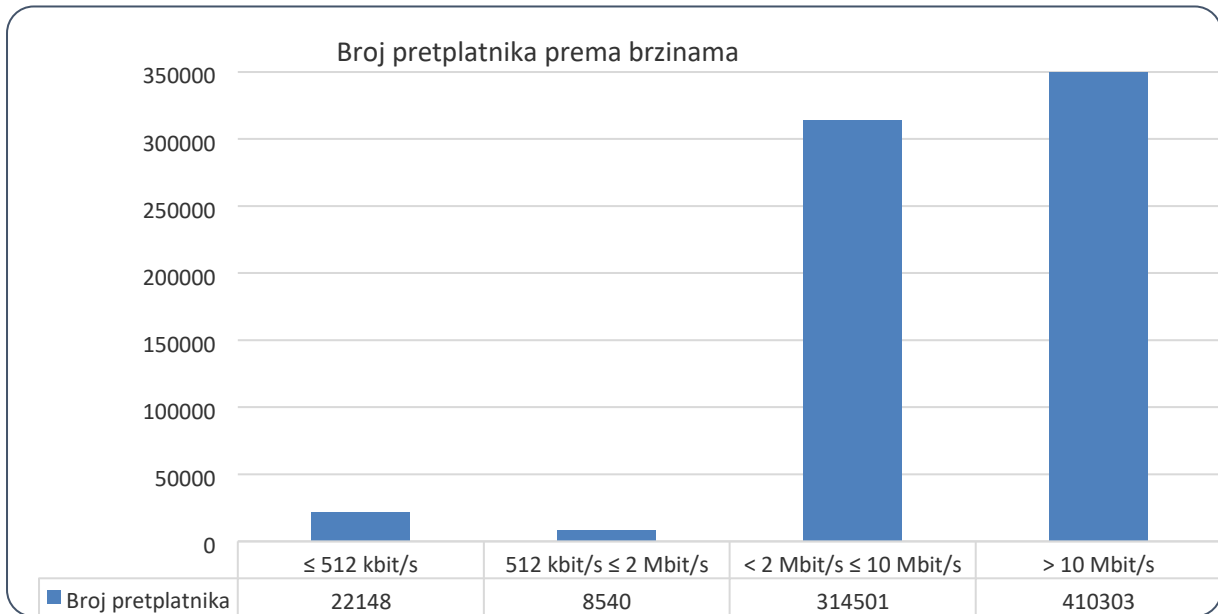

Kad je riječ o brzini pristupa, najviše pretplatnika pristupa internetu brzinom većim od 10 Mbit/s.

---

¹ Broj korisnika interneta za 2014. godinu u Godišnjem izvješću za 2014. godinu razlikuje se od broja korisnika interneta za 2014. godinu u ovom Godišnjem izvješću. Do razlike u broju je došlo uslijed korekcija podataka koje su dostavljali operatori nakon objavljivanja Godišnjeg izvješća za 2014. godinu.

Slika 9: Broj pretplatnika prema brzini pristupa za 2020.

3.1.5.3. Razvitak usluga širokopojasnog pristupa

BiH još uvijek nema razvijenu strategiju širokopojasnog pristupa. Zbog ove činjenice, razvitak mreža namijenjenih za pristup uslugama interneta velikih brzina u fiksnoj, mobilnoj i satelitskoj mreži temelji se, većinom, na poduzetnosti samih operatora. Poseban problem čine neujednačeni uvjeti za uspostavu mreža novih generacija. Iz nekih primjera problema s kojima se susreću operatori kod izgradnje svojih mreža, a koji su spomenuti u ovom izvješću, vidi se da još uvijek ne postoji svijest o značaju širokopojasnog pristupa za cjelokupno društvo i ekonomiju. Otežano dobijanje suglasnosti za gradnju telekomunikacijskih mreža, neujednačeni standardi gradnje i projektiranja, nemogućnost dijeljenja infrastrukture, kapaciteta i nedostatak bilo kakvih olakšica značajno usporavaju zamjenu zastarjelih i uspostavu novih mreža velikih brzina.

Poseban čimbenik predstavlja i iznimno brza uspostava orbitalne 5G mreže, koja će u određenom trenutku predstavljati ozbiljnu konkurenciju zemaljski baziranim servisima, a posebno jer takva mreža nema geografskih prepreka za dostupnost usluge. U ovom momentu već postoje upiti međunarodnih operatora satelitske 5G mreže o mogućnosti pružanja usluga na području BiH. O ovom pitanju ne postoje ozbiljne studije, niti je poznato kakav će utjecaj imati orbitalna 5G mreža na ekonomsko poslovanje operatora u BiH. Može se pretpostaviti da će se prvi učinci osjetiti na M2M uslugama, pametnim vozilima i komunikaciji s hitnim službama, a zasigurno i na pristupu internetu, pa samim tim i svim servisima raspoloživim na njemu, uključujući govorne usluge, prijenos podataka i multimedijских sadržaja.

Iz svega navedenog se vidi da je potreba strateškog određenja prema novim širokopojasnim uslugama aktualna, te da Agencija ne može sama dati odgovore na ovakva pitanja

3.1.6. Numeracija

Regulatorni okvir za numeričke kapacitete koji se koristi za telefonske usluge u BiH određen je Pravilom 38/2008 Plan brojeva za telefonske usluge u BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 105/08, 95/11, 76/16 i 81/19) i Pravilom 39/2008 Upravljanje planom brojeva za telefonske usluge u BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 105/08, 95/11, 47/12 i 76/16).

3.1.6.1. Licenciranje numeracije

U razdoblju od 1.1. do 31.12.2020. godine su urađeni poslovi koji su vezani uz upravljanje, korištenje i praćenje primjene telefonskih brojeva i signalizacijskih kodova u BiH i uslugu prenosivosti telefonskih brojeva, i to:

- Izdata su 154 različita upravna akta po zahtjevima pravnih osoba za dodjelu blokova telefonskih brojeva, pojedinačnih telefonskih brojeva i signalizacijskih kodova u postupcima koji se odnose na izdavanja, ukidanja i produžavanja dozvola i predmetima u vezi s korištenjem navedenih numeričkih kapaciteta.
- Pravnim osobama vezanim uz korištenje numeričkih kapaciteta izdato je 76 akata koji se odnose na praćenje i primjenu dodijeljenih numeričkih kapaciteta i uslugu prenosivosti telefonskih brojeva.

3.1.6.2. Prenosivost telefonskih brojeva

Regulatorni okvir za uslugu prenosivosti telefonskih brojeva u BiH određen je Pravilom 62/2012 o prenosivosti telefonskih brojeva („Službeni glasnik BiH”, broj: 47/12, 39/13 i 94/15).

Prema podacima dobijenim od Upravitelja centralne administrativne baze podataka prenesenih brojeva (Upravitelj CADB), u razdoblju od 1.1. do 31. 12. 2020. godine, ukupan broj prenesenih telefonskih brojeva u telefonskoj mreži BiH je bio 19.147, i to:

- u fiksnoj telefonskoj mreži 5178, što je za 20,72% manje u odnosu na 2019.g.
- u mobilnoj telefonskoj mreži 13104, što je za 3,87% više u odnosu na 2019.g.

Ukupan broj prenesenih telefonskih brojeva od uspostave usluge prenosivosti telefonskih brojeva do 31. 12. 2020. g. je:

- u fiksnoj telefonskoj mreži 93.499, • u mobilnoj telefonskoj mreži 90.744.

Procent prenesenih telefonskih brojeva u odnosu na ukupan broj korisnika telefonskih usluga po telefonskim mrežama u BiH iznosi:

- u fiksnoj telefonskoj mreži 13,24 %, što je za 1,10 % više u odnosu na 2019. g.
- u mobilnoj telefonskoj mreži 2,58% što je za 0,51% više u odnosu na 2019. g.

U cilju usklađivanja naknada, koje operatori plaćaju Upravitelju CADB za korištenje usluga baze prenesenih brojeva, s količinom usluga koju operatori dobiju, u primjenu je stavljen novi model plaćanja prema kojem se naknade obračunavaju srazmjerno broju prenesenih telefonskih brojeva u mrežu svakog od operatora, za razliku od modela koji je bio u primjeni, a temeljio se na koeficijentima u vezi sa statusom operatora na tržištu telefonskih usluga.

3.1.7. Interkonekcija

Tijekom 2020., Agencija je nastavila svoje redovite aktivnosti u oblasti interkonekcije koje se odnose na praćenje stanja interkonekcijskih odnosa, posredovanje u sporovima između operatora i izvještavanje po različitim pitanjima iz ove oblasti.

Svi operatori koji djeluju na tržištu nemaju obvezu izrade RIP dokumenta, već samo oni kojima je ta obveza dodijeljena na temelju rezultata analize relevantnih tržišta. Referentne interkonekcijske ponude za povezivanje na fiksnu mrežu trenutno ima sljedećih deset operatora: Blicnet d.o.o. Banja Luka (Blicnet), Elta-Kabel d.o.o. Doboj (Elta-Kabel), EuroproNET Bosnia d.o.o. Sarajevo (Europronet), Logosoft d.o.o. Sarajevo (Sarajevo), M&H Company d.o.o. Sarajevo (M&H Company), Telemach d.o.o. Sarajevo (Telemach), Telrad Net d.o.o. Bijeljina (Telrad Net), BH Telecom d.d. Sarajevo (BH Telecom), JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar (HT Mostar) i Mtel a.d. Banja Luka (Mtel).

Oblast interkonekcije se stalno unapređuje, kako izmjenama veleprodajnih cijena pojedinih interkonekcijskih usluga, tako i svih drugih detalja RIP dokumenata. Tijekom 2020. završen je proces uključivanja IP interkonekcije u RIP dokumente svih 10 operatora, što je posljedica procesa tranzicije mreža operatora s klasičnih PSTN tehnologija na mreže nove generacije.

Slijedi pregled interkonekcijskih ugovora zaključenih na temelju RIP dokumenata BH Telecoma, HT Mostara i Mtela, RIP dokumenata alternativnih operatora i RIPmob dokumenata BH Telecoma, HT Mostara i Mtela.

Tablica 10: Lista interkonekcijskih ugovora

Tradicionalni operator	Alternativni operator	Ukupan broj ugovora
BH Telecom	Akt.online d.o.o. Sarajevo Blicnet d.o.o. Banja Luka Elta-Kabel d.o.o. Doboj EuroproNET Bosnia d.o.o. Sarajevo Logosoft d.o.o. Sarajevo „M&H“ Company d.o.o. Sarajevo Softnet d.o.o. Sarajevo Teledigital d.o.o. Sarajevo Telemach d.o.o. Sarajevo Telrad Net d.o.o. Bijeljina	10
Telekom Srpske	Akt.online d.o.o. Sarajevo Blicnet d.o.o. Banja Luka Elta-Kabel d.o.o. Doboj EuroproNET Bosnia d.o.o. Sarajevo Logosoft d.o.o. Sarajevo Teledigital d.o.o. Sarajevo Telemach d.o.o. Sarajevo Telrad Net d.o.o. Bijeljina	8
HT Mostar	Akt.online d.o.o. Sarajevo Blicnet d.o.o. Banja Luka Elta-Kabel d.o.o. Doboj EuroproNET Bosnia d.o.o. Sarajevo Logosoft d.o.o. Sarajevo Telemach d.o.o. Sarajevo	6
Interkonekcijski ugovori sklopljeni na temelju RIP dokumenata alternativnih operatora		
Alternativni operator	Tradicionalni operator	Ukupan broj ugovora
Telrad Net	Telekom Srpske BH Telecom	2
Blicnet	Telekom Srpske	1
Interkonekcijski ugovori sklopljeni na temelju RIPmob dokumenata tradicionalnih operatora		
Tradicionalni operator	Alternativni operator	Ukupan broj ugovora
BH Telecom	Telemach	1
Tradicionalni operator	Alternativni operator	Ukupan broj ugovora
Telekom Srpske	Blicnet	1

3.1.8. Analiza tržišta

Pravni okvir za analizu tržišta elektroničkih komunikacija u BiH predstavljaju: Zakon o komunikacijama BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12), Odluka o politici sektora elektroničkih komunikacija BiH za razdoblje 2017.-2021. godina („Službeni glasnik BiH”, broj: 46 od 23. 6. 2017. godine), te Pravilo 54/2011 o analizi tržišta elektroničkih komunikacija („Službeni glasnik BiH”, broj: 85/11). Sukladno pravnom okviru, Agencija provodi analize relevantnih tržišta koja podliježu prethodnoj (*ex ante*) regulaciji i na temelju toga donosi odgovarajuće odluke i mjere.

Tijekom 2020. implementirane su prve dvije faze projekta Analiza tržišta elektroničkih komunikacija prema metodologiji EU, koji se provodi u suradnji s konzultantskom kućom Vafer. Glavni cilj projekta analize tržišta elektroničkih komunikacija prema metodologiji EU (Projekt) je provedba analiza relevantnih tržišta koja do sada nisu analizirana, a koja su utvrđena Pravilom 54/2011:

- Tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravne osobe - maloprodajna razina;
- Tržište poziva koji potječu iz javne telefonske mreže (generiranje poziva) i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji - veleprodajna razina;
- Tržište pristupa infrastrukturi mreže na razini veleprodaje (uključujući zajednički ili potpuno razvezani pristup na utvrđenoj lokaciji) - veleprodajna razina;
- Tržište širokopojasnog pristupa - veleprodajna razina;
- Terminalni ili zaključni segmenti iznajmljenih linija, bez obzira na tehnologiju korištenu da se osigura zakupljeni ili dodijeljeni kapacitet - veleprodajna razina.

Pored analiza navedenih relevantnih tržišta, koja su na Listi, Projektom je, također, predviđeno uraditi analize tri relevantna tržišta, koja nisu utvrđena Pravilom 54/2011, za koja je prvo potrebno provesti Tri kriterija test:

- Tržište distribucije audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija – maloprodajna razina;
- Tržište širokopojasnog pristupa internetu - maloprodajna razina;
- Veleprodajno tržište pristupa i započinjanja (originacije) poziva u javnim mobilnim telefonskim mrežama.

U sklopu prve faze projekta, u prosincu 2019. je finaliziran upitnik i pojmovnik s naputkom za popunjavanje za svih osam relevantnih tržišta, koji su dostavljeni operatorima na popunjavanje. Agencija je u sklopu druge faze projekta u siječnju i veljači 2020. prikupila i verificirala podatke od 64 operatora. Verificirani podatci dostavljeni su Vaferu, koji ih je obradio i Agenciji dostavio prijedloge analiza za pet tržišta (LLU, bitstream, zaključni segmenti iznajmljenih vodova - veleprodaja, širokopojasni pristup internetu – maloprodaja, distribucija audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija - maloprodaja). Agencija je 10. 6. 2020. objavila javne konzultacije za pet tržišta u trajanju od 45 dana. Na molbu operatora, Agencija je produljila rok za navedenih pet tržišta za dodatnih 45 dana, do 7. 9. 2020. godine.

Početkom kolovoza 2020. godine, Vafer i Agencija su usuglasili prijedloge analiza/Tri kriterija testa za preostala tri tržišta (Tržište pristupa i originacije poziva iz mobilnih javnih komunikacijskih mreža; Tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizičke i pravne osobe - maloprodajna razina; Tržište poziva koji potječu iz javne telefonske mreže /generiranje poziva/ i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji - veleprodajna razina). Agencija je 1. 9.2020. godine objavila javne konzultacije za preostala tri tržišta s rokom do 19. 10. 2020. godine. Na zahtjev operatora, Agencija je produljila javne konzultacije za tri tržišta do 18.12.2020. godine. Obrada komentara i donošenje finalnih analiza tržišta uslijedit će u prvj polovini 2021. godine.

3.1.9. Regulacija maloprodajnih cijena

3.1.9.1. Implementacija Sporazuma o roamingu

U sklopu nastavka aktivnosti na primjeni Sporazuma o snižavanju cijena roaming usluga u regiji Zapadnog Balkana (WB6: Srbija, BiH, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Albanija, Kosovo), implementirana je druga faza sniženja cijena sa 1. 7. 2020. godine.

Agencija je na temelju Odluke o cijenama usluga roaminga u javnim mobilnim komunikacijskim mrežama od 20.6.2019., a sukladno Sporazumu, dala suglasnost operatorima da do primjene pravila RLAH „roaming kao kod kuće“, koja je predviđena za 30. 6. 2021., zadrže postojeći model jedinstvene domaće maloprodajne cijene usluga roaminga, na koju se dodaju naknade za roaming iz Odluke. U sklopu usuglašavanja, dogovoreno je dodatno značajno smanjenje cijena usluge prijenosa podataka u roamingu u regiji WB6, mada su i sa takvim usuglašenim sniženjem cijene usluge prijenosa podataka koju naplaćuju operatori iz BiH značajno više u odnosu na operatore iz zemalja regije WB4 (WB4: Srbija, BiH, Crna Gora, Sjeverna Makedonija).

U razdoblju od 1. 7. 2020. do 30. 6. 2021. mobilni operatori primjenjuju sljedeće prosječne maloprodajne cijene usluga roaminga (bez PDV-a):

- odlazni pozivi: 0,27 KM/min BH Telecom, Telekom Srpske i HT Eronet;
- dolazni pozivi 0,05 KM/min BH Telecom; 0,05 KM/min Telekom Srpske i 0,08 KM/min HT Eronet;
- SMS 0,10 KM/SMS BH Telecom, 0,11 KM/SMS Telekom Srpske, 0,11 KM/SMS HT Eronet.

Prosječna maloprodajna jedinična cijena za uslugu mobilnog interneta za sve korisnike u razdoblju od 1. 7. 2020. do 30. 6. 2021. godine iznosi 0,11 KM/MB (jedinična cijena 0,08 KM/MB, plus dodatna naknada 0,0293 KM/MB).

Agencija je tijekom 2020. započela aktivnosti na implementaciji članova 5. i 6. Sporazuma kojim je definirana obveza donošenja akata potrebnih za primjenu pravila „politike pravednog korištenja“ i uvjeta transparentnosti. U tu svrhu, izrađeni su Nacrt pravila o primjeni politike primjerenog korištenja i procjeni održivosti ukidanja dodatnih naknada za regulirane maloprodajne usluge roaminga i Nacrt odluke o cijenama usluga roaminga u javnim mobilnim komunikacijskim mrežama u regiji Zapadnog Balkana, čije je usvajanje planirano za prvi kvartal 2021. godine. Od 1. 7. 2020. do 30. 6. 2021. operatori su obvezni primjenjivati domaće maloprodajne cijene. Operatori će u razdoblju od 1. 7. 2019. do 30. 6. 2020. god. primjenjivati sljedeće prosječne maloprodajne cijene:

Tablica 11. Prosječne maloprodajne cijene u domaćoj mreži bez PDV

Prosječne maloprodajne cijene u domaćoj mreži (nije uključen PDV)			
	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar
Odlazni pozivi	0,17 KM/min	0,17 KM/min	0,17 KM/min
SMS	0,07 KM/poruka	0,07 KM/poruka	0,06 KM/poruka
Mobilni internet	0,22 KM/MB	0,22 KM/MB	0,22 KM/MB

Također, Odlukom je definirano da od 1. 7. 2019. do 30. 6. 2021. god. mobilni operatori mogu naplaćivati dodatne naknade na domaće maloprodajne cijene za regulirane usluge u roamingu.

Zbroj domaće maloprodajne cijene i maksimalne dodatne naknade za regulirane usluge u roamingu koje će se primjenjivati u razdoblju 1. 7. 2019. do 30. 6. 2020. iznosi:

Tablica 12. Maloprodajne cijene s dodatnom naknadom koje će se primjenjivati u razdoblju od 1.7.2019. do 30. 6.2020. bez PDV

Maloprodajne cijene s dodatnom naknadom koje će se primjenjivati u razdoblju od 1. 7. 2019. do 30. 6. 2020. (nije uključen PDV)			
	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar
Odlazni pozivi	0,27 KM/min	0,27 KM/min	0,27 KM/min
SMS	0,11 KM/poruka	0,11 KM/poruka	0,10 KM/poruka
Mobilni internet	0,27 KM/MB	0,27 KM/MB	0,27 KM/MB

Cijene odlaznih poziva kada se postpaid i prepaid korisnik iz BiH nalazi u zemljama potpisnicama Sporazuma

Cijene odlaznih poziva prema BiH za postpaid i prepaid korisnike iz BiH kada se nalaze u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji će se sniziti od 25% do 27% . Cijena odlaznih poziva prema BiH za postpaid i prepaid korisnike iz BiH kada se nalaze u Albaniji i Kosovu će se sniziti od 85% do 92%.

Cijene dolaznih poziva kada se postpaid i prepaid korisnik iz BiH nalazi u zemljama potpisnicama Sporazuma

Cijena dolaznih poziva za postpaid i prepaid korisnike iz BiH kada se nalaze u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji će se sniziti od 13% do 20%. Cijena dolaznih poziva za postpaid i prepaid korisnike iz BiH kada se nalaze u Albaniji i Kosovu će se sniziti od 87% do 97%.

Cijene SMS poruka kada se postpaid i prepaid korisnik iz BiH nalazi u zemljama potpisnicama Sporazuma

Cijena za poslanu SMS poruku za postpaid i prepaid korisnike iz BiH kada se nalaze u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji će se sniziti od 6% do 17%. Cijena za poslanu SMS poruku za postpaid i prepaid korisnike iz BiH kada se nalaze u Albaniji i Kosovu će se sniziti od 71% do 88%.

Cijene prijenosa podataka kada se postpaid i prepaid korisnik iz BiH nalazi u zemljama potpisnicama Sporazuma

Cijena za 1 MB prijenosa podataka za postpaid i prepaid korisnike iz BiH kada se nalaze u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji će se sniziti od 27% do 31%. Cijena za 1 MB prijenosa podataka za postpaid i prepaid korisnike iz BiH kada se nalaze u Albaniji i Kosovu će se sniziti od 94% do 99%.

3.1.10. Računovodstveno odvajanje i troškovno računovodstvo

U okviru nastavka aktivnosti na Projektu izrade i implementacije metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, Vijeće Agencije je na sjednici održanoj 21. veljače 2020. razmatralo i utvrdilo Nacrt pravila o usvajanju Metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva i isto uputilo u proceduru javnih konzultacija koje su trajale do 24. 3. 2020. godine. U postupku Javnih konzultacija, na Nacrt pravila komentare su dostavili operatori kao i resorna entitetska ministarstva. Agencija je pripremila odgovore na pristigle komentare i dostavila ih operatorima.

Također, tijekom 2020. održani su radni sastanci s operatorima na kojima su razmatrana sporna pitanja. U planu je održavanje radnih sastanaka i tijekom prvog polugodišta 2021. godine.

Presudom Suda BiH broj: S1 3 U 031238 19 U2 od 9. 7. 2019. god. u upravnom sporu tužitelja Telekomunikacije Republike Srpske a. d. Banja Luka (Mtel) je ukinuto Pravilo 88/18 o odvojenom računovodstvu, te Agencija nije mogla nastaviti aktivnosti na implementaciji Pravila 88/18 o odvojenom računovodstvu, tako da Grant Thornton nije mogao ispuniti sve svoje obveze iz druge faze Ugovora (implementacija Pravila 88/18 o odvojenom računovodstvu).

Zbog navedenih razloga, Agencija je početkom ožujka 2020. dostavila Grant Thorntonu prijedlog za plaćanje 33% vrijednosti druge faze Ugovora. Grant Thornton nije prihvatio prijedlog Agencije, te je 18. 3. 2020. god. podnio tužbu protiv Agencije u kojoj traži isplatu 100% vrijednosti druge faze Ugovora na koju je Agencija odgovorila 1. 4. 2020. god. Dana 9. 12. 2020. god. je bilo zakazano ročište za glavnu raspravu pred Sudom BiH, koje je odgođeno za 2021. god.

3.1.11. Zaštita krajnjih korisnika

Agencija je već ranije primijetila da na tržištu postoje akcijske ponude usluga koje bi kod zasnivanja ugovornog odnosa mogle dovesti do različitog tretmana korisnika iste vrste usluga, jer su se korisnicima nudile pogodnosti koje su bile nesrazmjerne realnim troškovima pružanja takvih usluga. Budući da po tom pitanju nije bilo prigovora korisnika, kao ni drugih operatora, nisu poduzimane posebne aktivnosti.

Početkom 2020., Agencija je počela dobijati informacije o tome da pojedini operatori ne daju iste pogodnosti svim korisnicima, u odnosu na one koje su javno ponudili svojim akcijskim ponudama. Nakon što se Agenciji obratila Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo, tom prilikom je dostavljena na daljnje postupanje predstavka od 16. 3. 2020. god. podnesena od strane B.M. iz Sarajeva, u svojstvu korisnice usluga društva Telemach d.o.o. Sarajevo, stvoreni su formalni uvjeti za postupanje Agencije po ovom pitanju.

Različit tretman korisnika sastoji se u tome da je spomenuti operator novim korisnicima davao višestruko veće beneficije u odnosu na postojeće korisnike kojima je isteklo ugovoreno razdoblje obveznog korištenja usluge, i koji su imali punu diskreciju zatražiti obnovu ugovora prema važećoj ponudi. Takve ponude su npr. nuđenje zaključenja ugovora s ugovorenim obveznim razdobljem od dvije godine, uz ponuđenu povlasticu korištenja usluge u početnom razdoblju od šest mjeseci uz naknadu od 1 KM mjesečno, a nakon toga uz plaćanje pune cijene usluge. U praksi su postojale i slične ponude drugih operatora, npr. uplate određenog novčanog iznosa na račun korisnika i slično.

Agencija je zauzela stav da se ovakvo ponašanje operatora temelji na „ponudama koje je nemoguće odbiti“, a ne na zdravoj konkurenciji, te da to uzrokuje izrazito negativan tržišni učinak, prije svega učinak „usisavanja“ pretplatnika drugih operatora. Takvo privlačenje se nije vršilo na bazi boljeg kvaliteta mreže i usluge, već je korisnik bio poglavito privučen kratkoročnim financijskim učinkom koji je inicijalno ostvarivao zaključenjem ugovora na dvije godine. Korisnik koji pristane na takvu ponudu biva zarobljen ugovornim odredbama, što je u pravilu razdoblje obveznog korištenja usluge od dvije godine, a kako u tom razdoblju redovito dolazi i do povećanja cijene ugovorenih usluga, pa i do izmjene sadržaja ponude, početna korist koju je ostvario korisnik vremenom biva anulirana na štetu korisnika.

Agencija je također stava da operatori takvim modelom poslovanja ne mogu pokriti objektivne troškove poslovanja koje imaju povodom pružanja usluge (*izgradnja i održavanje mreže, investicije, rad društva, pribavljanje autorskih prava i slično*), a koji za novog korisnika daleko nadmašuju iznos od 1 KM mjesečno. Zbog toga se postavilo pitanje iz kojih prihoda operator financira svoje poslovanje u razdoblju 6 mjeseci datih povlastica, te postoji osnovana sumnja da operator takve troškove subvencionira na teret postojećih korisnika. To je ujedno mogao biti i razlog zašto operatori izbjegavaju davati iste beneficije postojećim korisnicima u odnosu na, kako su ih oni nazvali, „nove“ korisnike.

Kako bi sistemski reagirala na ovu pojavu, Agencija se obratila svim operatorima svojim aktom od 13. 4. 2020. god. kojim je upozorila na nepravilnu praksu (diskriminaciju) koja se vrši prema korisnicima po naprijed navedenoj osnovi. Operatorima je jasno dato do znanja da korisnici, koji su ispunili ugovornu obvezu korištenja usluge u određenom roku, imaju pravo ponovo zaključiti ugovor s operatorom prema stanju njegove trenutne ponude. Također je naglašeno da različito tretiranje postojećih korisnika u odnosu na one koji to tek postaju predstavlja diskriminaciju među njima.

Agencija je pri tomu uzela u obzir da se isti problem pojavio i Hrvatskoj, te je tim povodom reagiralo nadležno ministarstvo RH, iznoseći sljedeći stav u javnosti: „*Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta ističe kako trgovac koji može pružiti uslugu po nižoj cijeni u razdoblju od dvije godine, takve bi usluge trebao nuditi svim svojim korisnicima, ne samo novima. Radi se o operatorima telefonskih, internetskih i TV usluga koje pakiraju u različite pakete te ih nude korisnicima.*“

Istim povodom oglašila se Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, svojim Preporukama u telekomunikacijskom sektoru, od 28. 4. 2020. g. kojima je obvezala operatore na prestanak diskriminatorne prakse prema postojećim korisnicima.

Prema prijavama korisnika koje su zaprimljene u međuvremenu, nisu svi operatori ispoštovali stav Agencije i Preporuke Institucije ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, od 28. 4. 2020. g. U pogledu daljnjeg rješavanja ovog problema, Agencija smatra da bi Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača BiH, trebala donijeti strožije mjere, zbog nepoštovanja njezinih preporuka, a na način koji je predviđen člankom 103. Zakona o zaštiti potrošača.

Agencija ostaje pri stavu da ovakav odnos prema korisnicima degradira ugovorni odnos, kao odnos jednakih strana, te svodi pretplatnički odnos na razinu članstva korisnika kod operatora, koji, suprotno Zakonu o obligacijskim odnosima, Zakonu o zaštiti potrošača i Zakonu o komunikacijama, nema punu slobodu volje i prava kod zasnivanja novih ugovora s operatorom, nakon što je izvršio svoje obveze. Stoga će dovršavanje započetih aktivnosti na otklanjanju diskriminacije među korisnicima, uz planirane izmjene Pravila 69/2013 o uvjetima pružanja javnih telekomunikacijskih usluga i odnosima s krajnjim korisnicima („Službeni glasnik BiH“, broj 28/13), biti prioritarna aktivnost Agencije u pogledu zaštite korisnika u 2021.

3.1.12. Uvođenje novih usluga

- MUX C

Tijekom 2020. nije došlo do uspostave usluge digitalne terestrijalne (zemaljske) televizije putem operatora MUX C. Razlozi za ovo su objektivne prirode, jer je, uslijed pandemije COVID-19 došlo do poremećaja u lancu opskrbe opremom. Na zahtjev operatora MUX C, društva Multiplex Service BiH d.o.o. Sarajevo, odobreno je produljenje roka implementacije obveza.

EUROPSKA ZRAKOPLOVNA MREŽA (EAN)

Iako je društvu „INMARSAT BH“ d.o.o. SARAJEVO na samom kraju 2019. (24. 12. 2019.) izdata Dozvola za obavljanje djelatnosti operatora javnih elektroničkih komunikacijskih mreža za potrebe uspostave zemaljske komponente (CGC) elektroničke komunikacijske mreže u frekvencijskom opsegu 2GHz MSS kao dijela „Europske zrakoplovne mreže (EAN)“, do realizacije te dozvole nije došlo tijekom 2020. godine. Razlog za to se nalazi u činjenici da Zajednički upravni odbor za zakonito presretanje i način obavljanja aktivnosti (ZUO) nije bio u funkciji, zbog isteka mandata članova tog tijela. ZUO je jedini nadležan da utvrdi ispunjava li pojedini operator telekomunikacija obveze propisane u cilju omogućavanja zakonitog presretanja telekomunikacija.

Usluga „Europske zrakoplovne mreže (EAN)“ nema praktičnog značaja za pružanje usluga korisnicima u BiH, budući da je ista isključivo namijenjena putnicima u zrakoplovima koji lete u zračnom prostoru BiH. Usluga omogućava putnicima koji koriste uslugu interneta u zrakoplovu da ta usluga bude bolja i brža za vrijeme leta iznad područja zemalja gdje je uspostavljena i zemaljska komponenta mreže. EAN mreža se primarno temelji na satelitskom doturu signala interneta.

Usluga se pruža na posebnom frekvencijskom opsegu od 2GHz MSS. Za njezinog davatelja je „Odlukom Europskog parlamenta i Vijeća, broj 626/2008/EC od 30. lipnja 2008. godine o izboru i

autorizaciji sustava pružanja mobilnih satelitskih usluga (MSS) i Odlukom Europske komisije (2009/449/EC) o izboru operatora paneuropskog sustava za pružanje mobilne satelitske usluge (MSS)“, imenovan INMARSAT VENTURES LIMITED (kao jedan od dva operatora u Europi). Ova međunarodna kompanija se obratila Agenciji posredstvom svoje tvrtke u BiH: “INMARSAT BH” d.o.o. Sarajevo.

Zbog nepostupanja ZUO, korisnik dozvole je dostavio urgenciju Agenciji, nakon čega je Agencija obavijestila Vijeće ministara BiH, kao donositelja propisa kojim se uređuje pitanje zakonitog presretanja telekomunikacija.

3.1.13. Monitoring mreža i usluga

U sklopu implementacije sustava za mjerenje kvalitete širokopojasnog pristupa internetu, Agencija je uspostavila RAK NetTest aplikaciju pomoću koje krajnji korisnici vrše mjerenja i testiranja svoje internet veze bilo da se radi o fiksnom ili bežičnom pristupu.

RAK NetTest je *open-source* aplikacija koja predstavlja besplatni alat kojim krajnji korisnici mogu ispitati brzinu i kvalitetu usluge širokopojasnog pristupa internetu. Pored uobičajenih indikatora brzine: ping, preuzimanje (*download*) i učitavanje (*upload*), aplikacija na temelju više od 150 podesivih parametara mjerenja vrši više od 70 jedinstvenih testova, rezultate mapira, te sveobuhvatno procjenjuje kvalitetu usluge i zadovoljstvo uslugom pristupa internetu. RAK NetTest također daje informacije i o drugim parametrima kao što su: informacije o provajderu, uređaju, parametri brzine, specifikacije testa i dr. Svi rezultati testiranja i mjerenja pružaju se korisniku u prilagođenim i detaljnim grafičkim i statističkim prikazima.

Uz RAK NetTest, kao sastavni dio sustava mjerenja brzine i kvalitete širokopojasnog pristupa internetu, nabavljeni su i ANT Box uređaji koji se priključuju na fiksnoj lokaciji kod krajnjeg korisnika, te na taj način daju mogućnost mjerenja, testiranja i praćenja rezultata u stvarnom vremenu (*real-time*).

Agencija je dana 7. 7. 2020. god. RAK NetTest aplikaciju zvanično objavila na web-stranici uz popratnu obavijest za javnost. Kako uvjeti korištenja objavljeni na web-stranici nisu bili u potpunosti sukladni definiranim funkcijama RAK NetTest aplikacije, izvršeni su dodatni pregledi i analize nakon čega su naložene izmjene. Izmjene su podijeljene u dvije faze. U prvoj fazi izvršena je izmjena opisa uvjeta korištenja RAK NetTesta, koja je zvanično završena 30. 9. 2020. god. službenom objavom na web-stranici Agencije. U drugoj fazi je bilo potrebno izvršiti izmjene sadržaja u rubrikama Menija Pomoć (*Help*) i Uvjeti korištenja (*Terms & Conditions*), te izmjene pojedinih parametara i prikaza rezultata mjerenja u RAK NetTest aplikaciji. Agencija je pripremila specifikaciju potrebnih izmjena, čija realizacija će biti izvršena u prvom kvartalu 2021. god.

Neovisno o navedenim izmjenama RAK NetTest je sve vrijeme operativan i u funkciji, te krajnji korisnici ni u jednom trenutku nisu bili uskraćeni za vršenje svojih mjerenja i testiranja.

U nastavku je dat tabelarni prikaz broja izvršenih mjerenja od strane krajnjih korisnika za razdoblje 7. 7. 2020. do 31. 12. 2020. god. Podatci su posebno obrađeni za 2G, 3G, 4G, WLAN i LAN tehnologiju.

Tablica 13: Prikaz mjerenja RAK NetTesta za srpanj – prosinac 2020.

MJERENJA KRAJNJIH KORISNIKA PO MJESECIMA 2020								
PO		SRP.	KOL.	RUJ.	LIST.	STUD.	PROS.	UKUPNO
	2G	5	3	0	1	0	3	12
	3G	95	48	19	14	10	142	328
	4G	167	71	49	28	36	415	766

MJERENJA MEHNOLOGIJI	WLAN	921	387	348	242	214	692	2804
	LAN	843	211	184	230	122	216	1806
UKUPNO		2031	720	600	515	382	1468	5716

3.1.14. Mjere u sklopu izvanredne situacije povodom pandemije COVID-19

Na početku proglašenja izvanredne situacije u BiH povodom pandemije izazvane COVID-19, Agencija je pozvala operatore javnih telekomunikacijskih mreža i usluga da pruže punu potporu svim institucijama BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH u pogledu žurnog obavještanja korisnika putem svih raspoloživih kanala oglašavanja (SMS, e-mail, sustavno generirane poruke i sl.), te da zajedno djeluju i surađuju u pogledu tehničke potpore, otklanjanja smetnji i dijeljenja kapaciteta u slučaju potrebe, kao i da održavaju postojeću razinu kvalitete usluga, uz osiguravanje prioriteta u odvijanju prometa po zahtjevu nadležnih tijela.

Operatorima su izdate preporuke da ne mijenjaju opće i posebne uvjete poslovanja, kao i cijene svojih usluga, osim u slučaju davanja pogodnosti korisnicima bez dodatne naplate ili tereta za korisnike. Imajući u vidu otežane uvjete rada nositelja dozvola, Agencija je omogućila produljenje rokova za dostavu odgovora i podataka po ranije dostavljenim nalogima. Operatori su u razdoblju koje je uslijedilo redovito obavještaivali Agenciju o pogodnostima koje su nuđene korisnicima u uvjetima pandemije, te o obustavi izmjena cjenovnika i uvjeta poslovanja tijekom izvanrednog stanja.

Agencija je uputila poziv operatorima da pruže punu potporu institucijama za uspostavu učinkovitih telefonskih brojeva, da pravodobno odgovaraju na zahtjeve institucija za priključenje novih telefonskih linija, te da pruže punu tehničku potporu i savjet nadležnim institucijama za odabir najučinkovitijeg rješenja za unapređenja funkcionalnosti pozivanja hitnih telefonskih brojeva iz svih fiksnih i mobilnih telefonskih mreža u BiH. Budući da osobe s invaliditetom nisu imale jednaku mogućnost komunikacije za vrijeme pandemije, nadležnim institucijama je upućen poziv da omoguće pristup hitnim službama putem mobilnih telefonskih linija koje će omogućiti tekstualnu komunikaciju za gluhe i nagluhe osobe, a za potrebe slijepih osoba da informacije o kontakt telefonima za hitne situacije ne budu samo prikazivane na ekranu, već i pročitane u sklopu TV programa.

Tijekom trajanja izvanrednog stanja, u BiH, kao i u svijetu došlo je do enormnog povećanja internet saobraćaja. Agencija je u vezi s tim objavila javni apel korisnicima za racionalno korištenje usluga: *"Imajući u vidu da su videosadržaji servisi koji posebice opterećuju kapacitete interneta, Agencija apelira na njihovo racionalno korištenje. Primjera radi, online nastava se može izvršavati i tekstualnim porukama i razmjenom dokumenata, a poželjno je izbjegavati održavanje videokonferencija između više sudionika tijekom trajanja online nastave. Također, predavanja nastavnika mogu biti ograničena na deset do petnaest minuta, jer se u suprotnom nepotrebno troše resursi interneta koji su potrebni i za druge korisnike. U kriznim situacijama, maloljetnici su posebno osjetljiva ciljna skupina. Oni ovu situaciju vide kao šansu da do krajnjih granica iskoriste mogućnosti digitalnog svijeta. Stoga, potrebno je ograničiti vrijeme koje provode koristeći internet izvan nastave, a osobito preglede videoklipova".*

Tijekom 2020. god. Agencija nije zaprimala prijave o nedovoljnoj raspoloživosti usluga, čime se pokazalo da uprkos povećanim potrebama, telekomunikacijski kapaciteti u BiH mogu udovoljiti ovakvoj kriznoj situaciji.

3.1.15. Suradnja s međunarodnim institucijama

Agencija je tijekom 2020. nastavila aktivno sudjelovanje u radu Euro-mediteranske regulatorne skupine (European Mediterranean Regulators Group – EMERG) u funkciji potpredsjedatelja i članstvom u stalnom tajništvu ove organizacije. Zbog okolnosti izazvanih pandemijom virusa COVID-19 rad platforme je organiziran online. Tijekom 2020. Agencija je s Europskom komisijom sudjelovala na nekoliko sastanaka u vezi s budućim statusom Euro-mediteranske regulatorne skupine (EMERG) i strategijom razvitka sektora elektroničkih komunikacija u mediteranskoj regiji. EMERG je platforma koju je inicijalno uspostavila Europska komisija, a okuplja regulatore elektroničkih komunikacija zemalja Mediterana, uključujući i zemlje članice Europske unije. Osnovni ciljevi EMERG-a su približavanje zemalja članica regulatornom okviru Europske unije, razmjena regulatornih iskustava i informacija, te monitoring razvitka tržišta i trendova sektora elektroničkih komunikacija Euromediteranske regije. Pored toga, stručnjaci Agencije su nazočili online radionicama na temu strategije širokopojsnog pristupa internetu, neutralnosti mreža i međunarodnog roaminga.

3.2. PODRUČJE EMITIRANJA

3.2.1. Audiovizualne medijske usluge i medijske usluge radija

3.2.1.1. Korisnici dozvola za televizijsko i radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije

Na temelju rezultata provedenog Javnog poziva za dodjelu raspoloživih frekvencijskih resursa za radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije u VHF opsegu 87.5 – 108 MHz, Agencija je izdala sedam novih općih dozvola za radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije: „KANAL 6“ d.o.o. Travnik – Narodni radio, Nezavisni radio „TNT“ Travnik d.o.o. – Radio TNT 2, TELEVIZIJA „K3“ Društvo sa ograničenom odgovornošću, Prnjavor – „Radio K3“, „Radio NJOY“ D.o.o. Bijeljina – Radio NJOY, Javno poduzeće „Gradski radio“ D.O.O. – „IS Radio“, Javna ustanova Kulturni centar Vlasenica – „Radio Vlasenica“ i ALFASTIL d.o.o. – RADIO ARENA.

Po Javnom pozivu za natjecanje za dodjelu raspoloživih frekvencijskih resursa za radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije u VHF opsegu 87.5 - 108 MHz (liste: LRF-R-1/16 i LRF-BHR-2-2/16) objavljenom 17. 6. 2017., dana 5. 5. 2020. god. odbijena je prijava „ELTA MEDIA GROUP“ d.o.o. Banja Luka, koja je podnesena Agenciji 16. 8. 2017. god. na predmetni Javni poziv od 17. 6. 2017. god. za dodjelu dva frekventna resursa s liste LRF-BHR-2-2/16, za emisijske lokacije Kozara i Trebević s planiranom namjenom za novi program, kao i prijava podnesena Agenciji 16. 8. 2017. god. na predmetni Javni poziv objavljen 17. 6. 2017. za dodjelu dva frekventna resursa s liste LRF-R-1/16, za emisijske lokacije: Bihać grad, Doboj, Mostar grad, Prijedor, Sarajevo, Sarajevo grad, Trebinje, Zenica, Krupa na Vrbasi i Kotor-Varoš, s planiranom namjenom za novi program, zbog neispunjavanja ekonomskih kriterija. ELTA MEDIA GROUP d.o.o. Banja Luka je uložila žalbe na rješenja UP1: 05-29-1-528/20 i UP1: 05-29-1-529/20 od 5. 5. 2020. god. kojim su prijave odbijene. Vijeće Agencije je odbilo, kao neutemeljene, žalbe ELTA MEDIA GROUP d.o.o. Banja Luka protiv prvostupanjskih rješenja Agencije UP1: 05-29-1-528/20 i UP1: 05-29-1-529/20 od 5. 5. 2020. god.

U travnju 2020., Agencija je izdala DOZVOLU SUSTAVA koja se sastoji od: Dozvole za Javni radiotelevizijski servis BiH (BHRT), Dozvole za Radioteleviziju Federacije BiH (RTV FBiH) i Dozvole za Radioteleviziju Republike Srpske (RTRS) s važenjem pet (5) godina, počevši od 26. 4. 2020. Pored navedenog, izdato je odobrenje za dodatni programski servis Radioteleviziji Republike Srpske za program RTRS Plus.

Tijekom 2020. nije bilo zahtjeva za analizu programskog dijela za korisnike Dozvola za televizijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije i za korisnike Dozvole za radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije.

3.2.1.2. Korisnici Dozvola za televizijsko i radijsko emitiranje putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža

Sukladno Pravilu 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga, tijekom 2020. god. izvršena je analiza i data stručna ocjena za 14 zahtjeva za programski dio korisnika Dozvola za televizijsko emitiranje putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža. U navedenom razdoblju nije bilo zahtjeva za obradu programskog dijela za korisnike Dozvola za radijsko emitiranje putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža.

3.2.1.3. Suglasnosti za pružanje audiovizualnih medijskih usluga na zahtjev

Sukladno Pravilu 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga tijekom 2020. god. izdate su dvije suglasnosti za pružanje audiovizualne medijske usluge na zahtjev (VoD): RTV „BN“ d.o.o. Bijeljina – BNTV Videoteka i JP Radiotelevizija republike Srpske – RTRS. Nadalje, prestala je da važi suglasnost za pružanje audiovizualne medijske usluge na zahtjev (VoD) za PRVI.TV d.o.o. – PRVI.TV. Pored navedenih, izdata je izmijenjena suglasnost za pružanje audiovizualne medijske usluge na zahtjev (*Video on Demand* - VoD) za Telemach BH d.o.o. Sarajevo, kojom se konstatirala promjena naziva pravne osobe.

3.2.1.4. Vlasnička struktura

Tijekom 2020. god. izdato je pet suglasnosti za promjenu vlasničke strukture korisnika dozvola za radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije („3M-MUSIC COMPANY“ d.o.o. Sarajevo, Studio N d.o.o. Livno, RPŽ RADIOPOSTAJA d.o.o. Žepče, Običan radio d.o.o. Mostar, Radio Njoy d.o.o. Bijeljina), jednog korisnika za televizijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije (Alternativna televizija d.o.o. Banja Luka) i jednog korisnika koji posjeduje obje dozvole za zemaljsko emitiranje (HTV Oscar C d.o.o. Mostar).

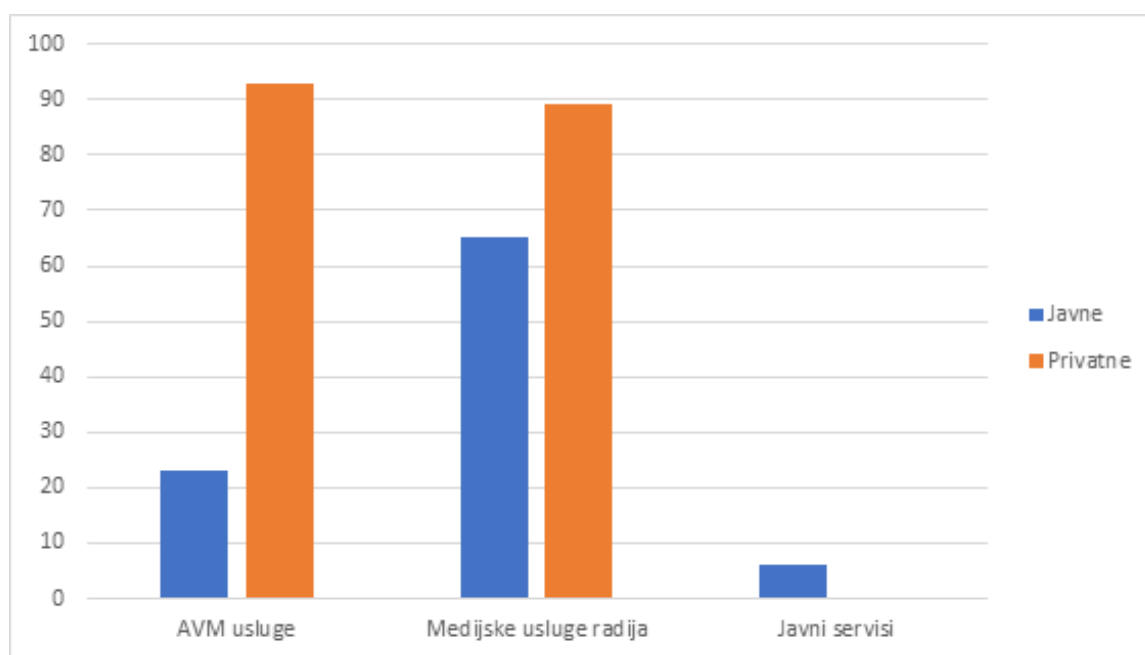
U tablici i dijagramu koji slijede dat je prikaz statusa korisnika dozvola u oblasti pružanja audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija u 2020. na temelju vlasničke strukture pravnih lica korisnika dozvola (privatne i javne).

Tablica 1. Status korisnika dozvole u oblasti pružanja audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (javne i privatne postaje)

Status	Pružatelji audiovizualnih medijskih usluga			Pružatelji medijskih usluga radija				Javni servis (radio TV) i
	Dozvola za	Dozvola za televizijsko	Suglasnost za	Opća dozvola za	Opća dozvola	Dozvola za	Neprofitni radio	
Status	Pružatelji audiovizualnih medijskih usluga			Pružatelji medijskih usluga radija				Javni servis (radio TV) i

	televizijsko emitiranje putem zemaljske radiodifuzije	emitiranje putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža	pružanje audiovizualnih medijskih usluga na zahtjev	radijsko emitiranje (FM)	za radijsko emitiranje (srednji valovi)	radijsko emitiranje putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža		
Javne	14	6	3	65	-	-	-	6
Privatne	24	60	9	83	2	1	3	-

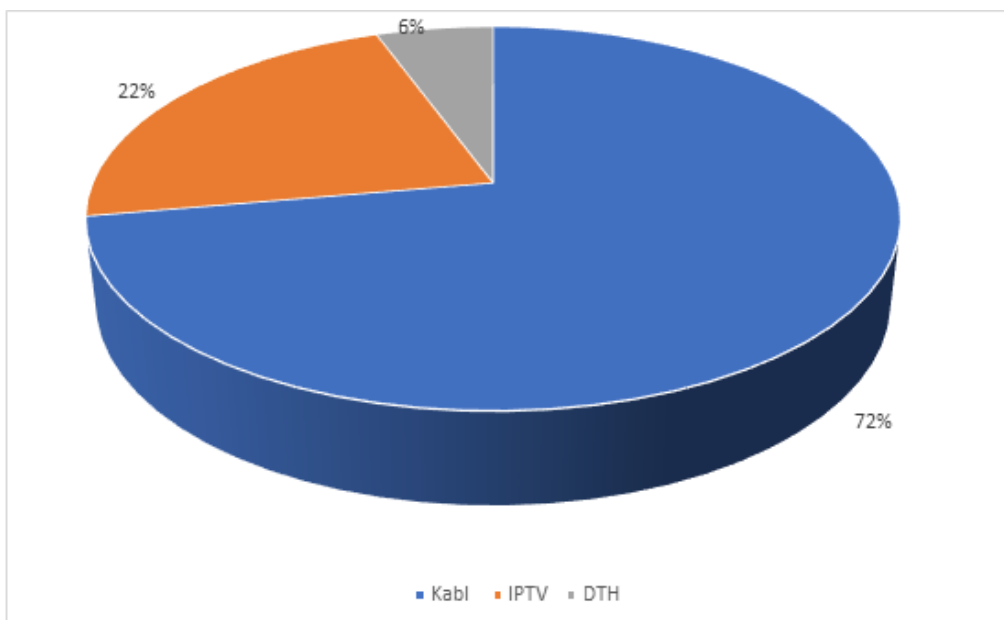
Slika 1. Status korisnika dozvole u oblasti pružanja audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (javne i privatne postaje)

3.2.1.5. Korisnici dozvola za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

Sukladno izdatim dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (Dozvola), a shodno uvjetima dozvole propisanim Pravilom 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (Pravilo 79/2016), pravo distribucije AVM usluga i medijskih usluga radija ima ukupno 34 operatora. Promatrajući samo sudjelovanje platformi koje koriste nositelji dozvola u pružanju usluga distribucije audiovizualnih medijskih usluga osam operatora ili 22,2% pružaju usluge putem IPTV platforme, 26 operatora ili 72,2% pružaju usluge putem KDS platforme i dva operatora ili 5,6%, u okviru izdatih dozvola pružaju usluge putem DTH (*direct-to-home*) platforme.

Slika 2. Način distribucije korisnika dozvole za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

Bez obzira na to što većina operatera pruža usluge putem KDS platforme, gledajući po broju pretplatnika, IPTV tehnologija je rasprostranjenija na području BiH, tako da sudjelovanje IPTV platforme u odnosu na ukupan broj pretplatnika u BiH iznosi 42,2% (361 545 pretplatnika koji koriste IPTV platformu), sudjelovanje KDS platforme iznosi 40,8% (350397 pretplatnika koji koriste KDS platformu) i DTH platforme 17% (146 418 pretplatnika koji koriste DTH platformu).

Na dan 31.12.2020. god. broj pretplatnika usluga distribucije audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija koji koriste usluge putem različitih platformi (IPTV, KDS i DTH) iznosio je 858 360. U odnosu na 2019. kada je taj broj iznosio 832 903, broj pretplatnika se uvećao za 25 457, ili 3,1%. Ukupna penetracija distribucije audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, odnosno pokrivenost kućanstava BiH uslugama distribucije audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija iznosi 74,3%.

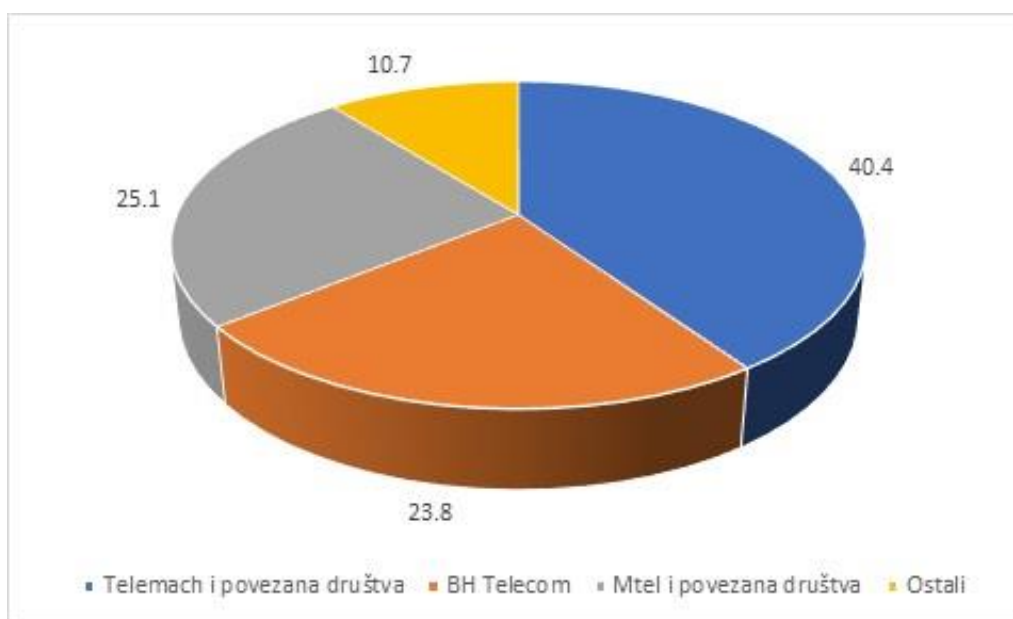
Rast broja pretplatnika u 2020. u odnosu na 2019. je prijavilo 14 operatera, od toga je najviše novih pretplatnika prijavio Mtel a.d. Banja Luka 13 921 ili 13,5% više u odnosu na broj pretplatnika koji je prijavljen u prethodnoj godini, zatim slijedi BH Telecom d.d. Sarajevo 7 242 ili 3,7% i Telemach d.o.o. Sarajevo 6 615 ili 2,2%. Ostali operateri su prijavili zanemarljiv rast broja pretplatnika. Međutim, 16 operatera je prijavilo manji broj pretplatnika u 2020. u odnosu na 2019. Veći pad broja pretplatnika zabilježilo je pet operatera, od čega su dva zatražila prestanak važenja Dozvole (KTV Sara d.o.o. Drvar i Avax net d.o.o. Lukavac), dok je najveći pad u iznosu od 35,4% zabilježio Terc Trade Company d.o.o. Prnjavor koji je izgubio 912 pretplatnika, zatim slijede M&H Company d.o.o. Sarajevo 27,7%, odnosno 1 067 pretplatnika, te Blicnet d.o.o. Banja Luka 7,5% odnosno 2 480 pretplatnika.

Tri operatera su prijavili identičan broj pretplatnika kao i prethodne godine, dok jedan operator nije dostavio podatke o broju pretplatnika, a Dinnet d.o.o. Gračanica i Gigaherc d.o.o. Gradačac kojima su dozvole izdate krajem godine nisu imali pretplatnike.

Najveće procentualno sudjelovanje na tržištu distribucije ima Telemach d.o.o. Sarajevo koji pruža usluge i putem KDS platforme i DHT platforme, (35,4%.) kao samostalni nositelj Dozvole, ali je taj procent veći i iznosi 40,4%, kada se uzmu u obzir i njegova povezana društva (HKB net d.o.o. Sarajevo, M&H Company d.o.o. Sarajevo i HS d.o.o. Sarajevo), zatim slijedi BH Telecom d.d. Sarajevo čije tržišno sudjelovanje iznosi 23,8%, te Mtel a.d. Banja Luka kao samostalni nositelj dozvole, koji pruža usluge distribucije i putem IPTV i DTH platforme s tržišnim sudjelovanjem od 13,6%, dok ukupno

tržišno sudjelovanje Mtela s njegovim povezanim društvima (Blicnet d.o.o. Banja Luka, Elta-Kabel d.o.o. Doboj, Telrad Net d.o.o. Bijeljina i Logosoft d.o.o. Sarajevo) iznosi 25,1%.

Slika 3. Procentualno sudjelovanje broja pretplatnika na tržištu distribucije audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

Pored usluga distribucije, šest operatora pruža i uslugu na zahtjev (*Video on Demand* - VoD), a to su: Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar, BH Telecom d.d. Sarajevo, Telemach BH d.o.o. Sarajevo, HS d.o.o Sarajevo i HKB Net d.o.o. Sarajevo.

Broj TV kanala na koncu promatranog razdoblja koji nositelji dozvola nude svojim pretplatnicima počinje od najmanje 9 TV kanala (Telesky d.o.o. Gradačac) do 306 TV kanala (Mtel a.d. Banja Luka). U navedeno razdoblje nisu uračunata dva nova korisnika dozvole, jer su tek koncem 2020. dobili dozvolu i počeli s distribucijom. Osim ponude osnovnih paket programa, pojedini distributeri u ponudi imaju i dodatne (uglavnom tematske) pakete: sportski, glazbeni i filmski. Također, pojedini nositelji dozvola u ponudi imaju i radijske programe iz BiH i zemalja okruženja.

Sukladno Pravilu 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, tijekom 2020. god. je na temelju zahtjeva izmijenjeno 150 programskih lista za korisnike Dozvola za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija. Pored navedenog, na temelju zahtjeva Sektora za dozvole, izvršena je analiza i data stručna ocjena o ispunjavanju uvjeta za dodjelu dozvole za 3 zahtjeva za dozvolu za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (Kabeltex d.o.o. Laktaši, Gigaherc d.o.o. Gradačac i Dinnet d.o.o. Gračanica).

Tablica 2. Broj pretplatnika CATV/IPTV/DTH operatora u BiH (stanje zaključno s 30. studenog 2020.)

R. br.	Naziv CATV/IPTV/DTH operatora	Broj pretplatnika	Tehnologija /napomena	Broj programa
1	AMB net d.o.o. Živinice	500	CATV	94 TV programa

2	Avax net d.o.o. Lukavac	420 (Dozvola prestala važiti 31.12.2020.)	IPTV	/
3	BH Telecom d.d. Sarajevo	204 883	IPTV	210 TV programa 46 radioprograma
4	Blicnet d.o.o. Banja Luka	30 655	CATV	259 TV programa 16 radioprograma
5	Dasto-Semtel d.o.o. Bijeljina	227	IPTV	41 TV program
6	Detel d.o.o. Sarajevo	/	CATV	81 TV program
7	DSL Elektronika d.o.o. Modriča	107	CATV	16 TV programa
8	EL-NET d.o.o. Laktaši	2 182	CATV	49 TV programa
9	Elta-Kabel d.o.o. Doboj	47 748	CATV	224 TV programa
10	ELTA-MT d.o.o. Tuzla	178	CATV	109 TV programa
11	HKB net d.o.o. Sarajevo	26 835	CATV	Analogni: 90 Digitalni: 230 Prošireni paket: 42 Radioprogrami: 29
12	HS d.o.o. Sarajevo	13 727	CATV	Analogni: 59 Digitalni: 229 Prošireni paket: 42 Radioprogrami: 29
13	JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar	40 736	IPTV	152 TV programa
14	KG-1 d.o.o. Goražde	1780	CATV	59 TV programa
15	KT Sara d.o.o. Drvar	455 (Dozvola prestala važiti 31.12.2020.)	CATV	/
16	KTV EGE d.o.o. Matuzići	4 394	CATV	104 TV programa
17	Logosoft d.o.o. Sarajevo	4 723	IPTV	273 TV programa
18	M&H Company d.o.o. Sarajevo	2 789	CATV	Analogni: 59 Digitalni: 230 Prošireni paket: 42 Radioprogrami: 29
19	Mediasky d.o.o. Živinice	1 821	IPTV	117 TV programa
20	MISS net d.o.o. Bihać	5 500	CATV	117 TV programa
21	Max TV d.o.o. Brčko	179	IPTV	125 TV programa Start+PINK: 55 Arabian: 16 Radioprogrami: 4
22	Neon Solucije d.o.o. Kalesija	3 912	CATV	123 TV programa 3 Radio programa

R. br.	Naziv CATV/IPTV/DTH operatora	Broj pretplatnika	Tehnologija /napomena	Broj programa
23	Ortak d.o.o. Šipovo	710	CATV	61 TV programa
24	Stokić d.o.o. Doboj	615	CATV	53 TV programa
25	Mtel a.d. Banja Luka	IPTV: 108 556 DTH: 8 605 UKUPNO: 117 161	IPTV/DTH	IPTV: 306 DTH: 156
26	Telemach BH d.o.o. Sarajevo	CATV: 166 144 DTH: 137 813 UKUPNO: 303 957	CATV/DTH	Analogni: 90 Digitalni: 260 Prošireni paket: 42 Radio programi: 30 TOTAL platforma Start: 44 Extra: 68 HBO: 3 Cinemax: 2 Cinestar: 2 Club X: 4 Film Box: 12 BN: 3 PINK: 40
27	TELRAD Net d.o.o. Bijeljina	16 082	CATV	217 TV programa
28	Tel-net d.o.o. Ključ	400	CATV	41 TV programa
29	Telesky d.o.o. Gradačac	14	CATV	9 TV programa
30	Terc Trade company d.o.o. Prnjavor	1 993	CATV	99 TV programa
31	Teonet d.o.o. Tuzla	324	CATV	19 TV programa
32	Trion tel d.o.o. Banja Luka	Dozvola ne važi od 31.3.2020.	CATV	/
33	TX TV d.o.o. Tuzla	22 150	CATV	141 TV programa
34	ZipZap d.o.o. Zenica	214	CATV	159 TV programa
35	WIRAC.NET d.o.o. Gračanica	989	CATV	40 TV programa 4 Sportska programa
	Ukupan broj pretplatnika	858 360		

3.2.2. Distribucija audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

Prema Kolektivnom ugovoru zaključenom između Udruge filmske industrije (UFI) i Asocijacije kablovskih distributera (AKOP) o kablovskom reemitiranju audiovizualnih autorskih djela u BiH za razdoblje 2016-2018. ("Službeni glasnik BiH", broj: 4/19), Agencija je u 2019. god., postupajući u okviru ovlaštenja iz članka 3. stavak 4. Zakona o komunikacijama i članka 7. stavak (1) Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga, izvršila svoje obveze u okviru poduzimanja razumnih mjera u okviru rješavanja obveza nositelja dozvole za distribuciju u vezi s dokazivanjem riješenih autorskih prava u pogledu audiovizualnih djela. Agencija je to učinila tako što je prema navedenom Kolektivnom ugovoru pribavila od svih nositelja dozvole za distribuciju dokaze o riješenim autorskim pravima (potpisane pojedinačne ugovore na temelju navedenog Kolektivnog

ugovora za 2016-2018. ili dokaze o uplati/deponovanju novčanih sredstava sukladno članku 26. Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskih i srodnih prava (ZKOAiSP), a prema nositeljima dozvola koji nisu dostavili tražene dokaze izrekla odgovarajuće kazne.

Nakon isteka navedenog Kolektivnog ugovora, UFI je objavio Poziv na pregovore za sklapanje novog kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj: 41/19) za razdoblje 2019-2020., na koji se dopisom, broj: 175/19 od 2. 7. 2019. prijavio AKOP. Do zaključivanja novog Kolektivnog ugovora između UFI i AKOP još uvijek nije došlo.

U navedenim okolnostima nepostojanja tarife i novog Kolektivnog ugovora za 2019., i dalje, po kojoj bi nositelji dozvola mogli ispuniti svoju obvezu na ime naknade za iskorištavanje autorskih prava, te nepostojanja Vijeća za autorsko pravo koje je formalno nadležno po ZKOAiSP da riješi nastalu situaciju, daljnje aktivnosti Agencije u 2020. god. na zaštiti autorskih prava dovedene su pitanje u odnosu na sve nositelje dozvola za distribuciju koje izdaje Agencija, jer su obveze kablovskih distributera prema Agenciji ostale neriješene od 2019. god., o čemu je poznato i Vijeće Agencije.

3.2.2.1. Upravni postupci protiv distributera u vezi s autorskim pravima

a) Postupajući po Presudi Suda BiH, broj: S1 3 U 29156 18 U od 30.10.2019. god., kojom je uvažena tužba United Media S.a.r.l Luxembourg protiv konačnog Rješenja Vijeća Agencije, UP2: 03-29-7-3/18 od 23. 4. 2018. god., ponovljeni su postupci protiv kablovskih/IPTV operatora: Elta-Kabel d.o.o. Doboj, Blicnet d.o.o. Banja Luka, Telrad net d.o.o. Bijeljina i TXTV d.o.o. Tuzla, radi ispitivanja eventualnih kršenja uvjeta dozvola i pravila Agencije, odnosno eventualnih kršenja prava vlasnika programskih sadržaja na emitiranje utakmice Eurobasket 2017.

U okviru ponavljanja postupaka, održano je pripremno ročište na kojem su zainteresirane stranke (United Media S.a.r.l Luxembourg) i stranke u postupku (Elta-Kabel d.o.o. Doboj, Blicnet d.o.o. Banja Luka, Telrad net d.o.o. Bijeljina i TXTV d.o.o. Tuzla) dostavile tražene informacije, izjašnjenja i prijedloge liste pitanja, svjedoka i drugih dokaza za koje smatraju da se trebaju pretresti i raspraviti na usmenoj raspravi. Održane su 4 usmene rasprave: 27.5, 3.6, 10.6. i 17.6.2020. god. na kojima je izveden veliki broj dokaza: prijave United Media S.a.r.l. Luxembourg, odgovori i izjašnjenja navedenih kablovskih distributera, elektronička prepiska o potrebi skremblovanja utakmica Eurobasket 2017, pisane izjave svjedoka i usmeno slušanje svjedoka, Presuda Općinskog suda u Sarajevu od 12. 7. 2016. god. o izricanju privremene mjere, Izvešća o vještačenju Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja, o autentičnosti i vjerodostojnosti CD-ova i slika/fotografija dijelova utakmica Eurobasket 2017.

Nakon okončanih ponovljenih postupaka generalni direktor je 31. 8. 2020. god. donio zaključke:

- u predmetu UP1: 03-29-5-1190/19 (United Media i TXTV), da se obustavlja postupak u vezi s neovlaštenom distribucijom utakmice Srbija - Belgija (7. 9. 2017.), a zbog nepostojanja osnove za daljnje vođenje postupka. Istim zaključkom je utvrđeno kršenje po priznanju neovlaštene distribucije utakmice Hrvatska - Mađarska (1. 9. 2017.) ili Hrvatska - Rumunija (2. 9. 2017.), ali je zbog proteka roka od dvije godine od učinjene povrede (apsolutna zastara) izricanje sankcije zastarjelo;
- u predmetu UP1: 03-29-5-1194/19 (United Media i Telrad Net), da se obustavlja postupak u vezi sa neovlaštenom distribucijom utakmica: Srbija-Turska (4. 9. 2017.), Srbija-Belgija (7. 9. 2017.), Italija-Srbija (13. 9. 2017.), Srbija-Rusija (15. 9. 2017.), Slovenija - Srbija (17. 9. 2017.), Srbija - Turska (7. 9. 2017), Srbija - Mađarska (10. 9. 2017.) i Hrvatska - Crna Gora (4. 9. 2017.), a zbog nepostojanja osnova za daljnje vođenje postupka;

- u predmetu UP1: 03-29-5-1195/19 (United Media i Blicnet), da se obustavlja postupak u vezi s neovlaštenom distribucijom utakmica: Srbija - Letonija (1. 9. 2017.) i Srbija - Rusija (2. 9. 2017.), a zbog nepostojanja osnova za daljnje vođenje postupka;
- u predmetu UP1: 03-29-5-1196/19 (United Media i Elta kabel), da se obustavlja postupak u vezi s neovlaštenom distribucijom utakmica: Srbija - Mađarska (10. 9. 2017.), Srbija - Turska (4. 9. 2017.), Hrvatska - Crna Gora (4. 9. 2017.), Italija - Srbija (13. 9. 2017.), Srbija - Rusija (15. 9. 2017.) i Slovenija - Srbija (17. 9. 2017.), a zbog nepostojanja osnove za daljnje vođenje postupka.

Ponovljeni postupci su obustavljeni jer Agencija nije mogla izvedene dokaze uzeti kao činjenice na temelju kojih bi mogla na nedvojben način utvrditi je li vršena neovlaštena distribucija navedenih sadržaja Eurobasket 2017. od strane kablovskih/IPTV operatora: Elta-Kabel d.o.o. Doboj, Blicnet d.o.o. Banja Luka, Telrad net d.o.o. Bijeljina i TXTV d.o.o. Tuzla.

Na navedene zaključke, United Media i TXTV d.o.o. Tuzla su uložili žalbe koje su proslijeđene Vijeću Agencije i iste su odbijene kao neutemeljene.

b) Agencija je tijekom 2020. god. završila aktivnosti započete u 2019., u vezi s dokazivanjem riješenih autorskih prava u pogledu audiovizualnih djela, na način da je pokrenula upravne postupke protiv tri nositelja Dozvole za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija koji nisu dostavili potpisane pojedinačne ugovore na temelju navedenog Kolektivnog ugovora za 2016 - 2018. ili dokaze o uplati/deponovanju novčanih sredstava sukladno članku 26. Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskih i srodnih prava (ZKOAiSP) te izrekla odgovarajuće novčane kazne i to:

- u predmetu UP1: 03-29-5-1270/19, (DSL Elektronika d.o.o. Modriča) utvrdila kršenje članka 7.1 Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija i donijela Rješenje kojim se izriče novčana kazna u iznosu 2.500 KM, zbog nedostavljanja dokaza o riješenim autorskim pravima nad audiovizualnim djelima koja se rješavaju na kolektivan način. Operator nije uložio žalbu;
- u predmetu UP1: 03-29-5-1271/19 (Teonet d.o.o. Tuzla) utvrdila kršenje članka 7.1 Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija i donijela Rješenje kojim se izriče novčana kazna u iznosu 3.000 KM, zbog nedostavljanja dokaza o riješenim autorskim pravima nad audiovizualnim djelima koja se rješavaju na kolektivan način. Operator nije uložio žalbu;
- u predmetu UP1: 05-29-1-156/20 (KTV E-G-E d.o.o. Matuzići) utvrdila kršenje članka 7.1 Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija i donijela Rješenje kojim se izriče novčana kazna u iznosu 4.000 KM, zbog nedostavljanja dokaza o riješenim autorskim pravima nad audiovizualnim djelima koja se rješavaju na kolektivan način. Operator uložio žalbu i Vijeće Agencije donio Rješenje UP2: 05-29-8-5/20 kojim se žalba odbija kao neutemeljena a izrečena novčana kazna u iznosu 4.000 KM preinačava u novčanu kaznu u iznosu 2.500 KM.

3.2.3. Prigovori i slučajevi

Od ukupnog broja procesuiranih slučajeva iz oblasti emitiranja u 2020. god. u 28 slučajeva izrečene su izvršne mjere po osnovi utvrđenog kršenja relevantnih odredbi primjenjivih pravila i kodeksa Agencije i Izbornog zakona BiH, kako slijedi:

- 13 kršenja Kodeksa o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija;
- 2 kršenja Kodeksa o komercijalnim komunikacijama;
- 8 kršenja odredbi pravila i propisa koji se odnose na uvjete dozvole za emitiranje;

- 3 kršenja odredbi pravila u vezi s distribucijom audiovizualnih medijskih usluga;
- 4 kršenja odredbi Poglavlja 16 Izbornog zakona BiH.

Od ukupnog broja izrečenih kazni, u 13 slučajeva utvrđenog kršenja izrečene su novčane kazne u iznosu 41.000 KM¹, te 14 pismenih,² usmena upozorenja i 1 oduzimanje dozvole (dozvola za radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije).

Broj i vrsta izvršnih mjera u 2020.:

Vrsta kazne	Broj izvršnih mjera
Novčane kazne	13
Pismena upozorenja	14
Usmena upozorenja	2
Suspenzija	-
Oduzimanje dozvole	1
Ukupno	30

U nastavku se daje pregled kršenja i izrečenih mjera po prekršenim propisima.

Kršenja Kodeksa o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija:

PREKRŠITELJ	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
ALTERNATIVNA TELEVIZIJA2	2.000 KM	Članak 6. (Pravo na odgovor), stav (4)
BN MUSIC	Pismeno upozorenje	Članak 16. (Sudjelovanje publike u audiovizualnim i radijskim programima), stav (2)
FEDERALNA TELEVIZIJA	3.000 KM	Članci 22. (Obveza zaštite maloljetnika i kategorizacije sadržaja); 24. (Sadržaji za koje je vjerojatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika); 25. (Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika)
MTV IGMAN	Pismeno upozorenje	Članak 3. (Osnovna načela), st. (3) i (4)
NTV 101	2.000 KM	Članak 18. (Označavanje repriza, snimaka i arhivskog materijala), stavak (1); članak 22. (Obveza zaštite maloljetnika i kategorizacije sadržaja), st. (1) i (2); članak 24. (Sadržaji za koje je vjerojatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika), stavak (1); članak 25. (Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika), st. (1) i (2)
OBITELJSKI RADIO VALENTINO	Pismeno upozorenje	Članak 16. (Sudjelovanje publike u audiovizualnim i radijskim programima) st. (1) i (2) i članak 7. (Lažni ili zavaravajući audiovizualni i radijski programi), stavak (1)

¹ Nakon što su u drugostupanjskom postupku preinačena dva rješenja Agencije, ukupni iznos izrečenih novčanih kazni je 37.500 KM.

² Rješenjem Vijeća Agencije broj: UP2:05-29-8-4/20 od 22. 12. 2020. god. žalba ATV protiv rješenja Agencije UP1:03-29-5-1245/19 od 14. 1. 2020. god. je usvojena, te je rješenje poništeno, a predmet vraćen prvostupanjskom organu na ponovni postupak.

PREKRŠITELJ	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
OBN TELEVIZIJA	Pismeno upozorenje	Članak 16. (Sudjelovanje publike u audiovizualnim i radijskim programima), stavak (2)
TELEVIZIJA BN	Pismeno upozorenje	Članak 16. (Sudjelovanje publike u audiovizualnim i radijskim programima), stavak (2)
TELEVIZIJA OSM	Pismeno upozorenje	Članak 22. (Obveza zaštite maloljetnika i kategorizacije sadržaja), st. (1) i (2); članak 24. (Sadržaji za koje je vjerojatno da bi mogli ugroziti fizički, psihički ili moralni razvoj maloljetnika), stavak (1); članak 25. (Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika), st. (1) i (2)
TELEVIZIJA ZENICA	3.000 KM	Članak 5. (Pravičnost i nepristrasnost) stavak (2) i članak 6. (Pravo na odgovor) stavak (3)
TV PODRINJE	Pismeno upozorenje	Članak 3. (Osnovna načela), st. (3) i (4)
RADIO BOBAR	Pismeno upozorenje	Članak 7. (Lažni ili zavaravajući audiovizualni i radijski programi) stavak (1) i članak 16. (Sudjelovanje publike u audiovizualnim i radijskim programima) st. (1) i (2)
OBN TELEVIZIJA	7.000 KM	Članak 7. (Lažni ili zavaravajući audiovizualni i radijski programi) stav (1) i članak 16. (Sudjelovanje publike u audiovizualnim i radijskim programima) st. (1) i (2)

Kršenja Kodeksa o komercijalnim komunikacijama:

PREKRŠITELJ	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
RTV HERCEG BOSNA	Usmeno upozorenje	Članak 9. (Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine), stav (2); članak 16. (Opća načela u vezi sa sponzorstvom), st. (2) i (3); članak 18. (Opća načela u vezi s plasmanom proizvoda)), stavak (3); članak 19. (Označavanje plasmana proizvoda) st. (1), (2) i (3)
TV 7	Pismeno upozorenje	Članak 17. (Zabranjeno sponzoriranje) stavak (3)

Kršenja Pravila o pružanju audiovizualnih medijskih usluga i Pravila o pružanju medijskih usluga radija:

PREKRŠITELJ	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
RADIO TELEVIZIJA HERCEG-BOSNE	Pismeno upozorenje	Članak 13. (<i>Programski uvjeti</i>), st. (2) i (9), članak 29. (<i>Programske obveze</i>) i članak 21. (<i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i>), st. (1) i (2) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga
NTV 101	3.000 KM	Članak 13. (<i>Programski uvjeti</i>) stavak (5), članak 21. (<i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i>) st. (1), (2),(3) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga

POSAVINA TV	2.500 KM	Članak 21. (<i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i>) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga
KISS FM	Pismeno upozorenje	Članak 13. (<i>Programski uvjeti</i>) st. (2) i (9), članak 21. (<i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i>) st. (1) i (2) i članak 28. (<i>Programske obveze</i>) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
RTV Tuzlanskog kantona	Usmeno upozorenje	Članak 30. (<i>Uredničko vijeće</i>), stavak (3) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga; članak 29. (<i>Uredničko vijeće</i>), stavak (3) Pravila 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija
ATV	Pismeno upozorenje	Članak 22. (<i>Prijenos dozvole</i>) stavak (3) Pravila 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga

Kršnja Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija:

PREKRŠITELJ	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
DSL Elektronika d.o.o. Modriča	2.500 KM	Članak 7. (<i>Pravo na distribuciju</i>), stavak (1) Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija
Teonet d.o.o. Tuzla	3.000 KM	Članak 7. (<i>Pravo na distribuciju</i>), stavak (1) Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija
KTV E-G-E d.o.o. Matuzići, Doboj Jug	4.000 KM ¹	Članak 7. (<i>Pravo na distribuciju</i>), stavak (1) Pravila 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

Kršnja Poglavlja 16 Izbornog zakona BiH:

PREKRŠITELJ	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
RADIOPOSTAJA ORAŠJE	Pismeno upozorenje	Članak 16.14 stavak (5)

¹ Rješenjem Vijeća Agencije broj: UP2:05-29—8-5/20 od 22. 12. 2020 godine, u prvostupanjskom rješenju UP1:05-29-1-156/20 od 13. 1. 2020. novčana kazna od 4.000 KM je preinačena u novčanu kaznu u iznosu 2.500 KM.

PREKRŠITELJ	IZVRŠNA MJERA	ODREDBA
TELEVIZIJA TUZLANSKOG KANTONA	3.000 KM	Članak 16.14 stavak (5)
RADIO RAMA	3.000 KM	Članci 16.3 i 16.4
RADIO RAMA	3.000 KM	Članak 16.14 stavak (5)

Što se tiče kršenja programskih standarda sadržanih u Kodeksu o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija, značajan broj utvrđenih kršenja odnosio se na odredbe u vezi sa zaštitom maloljetnika od potencijalno štetnih i neprimjerenih programskih sadržaja, prije svega pogrešnu primjenu klasifikacijskih oznaka i termina emitiranja. Najveći broj utvrđenih kršenja, međutim, tiče se sudjelovanja publike u programima putem pozivanja brojeva za usluge s dodatnom vrijednošću (*premium rate*), što su u većini slučajeva astrološke emisije i različiti kvizovi, točnije naplaćivanja ovih poziva po jedinici trajanja, a ne jednokratno po pozivu kako je propisano Kodeksom. Kršenja ove odredbe naročito su ozbiljna budući da se njima nanosi izravna prijevara i financijska šteta građanima.

Za razliku od prethodnih godina u kojima su utvrđena česta kršenja odredbi Kodeksa o komercijalnim komunikacijama, u 2020. god. su utvrđena samo dva kršenja ovog propisa.

Kršenja pravila i propisa koji se odnose na uvjete dozvole za emitiranje tijekom 2020. uglavnom se odnose na nepoštivanje programskih uvjeta, kao što je nedovoljna zastupljenost pojedinih programskih segmenata i strukture programa, te nedostavljanje snimaka i informacija o emitiranom programu. Upravo dostavljanje snimaka i prateće dokumentacije predstavlja značajnu obvezu u poštivanju navedenih pravila i propisa, imajući u vidu da o ispunjavanju ove obveze ovisi izvršavanje regulatornih obveza Agencije u smislu provjere pravila i propisa u dijelu koji se odnosi na emitirani sadržaj.

Kada je riječ o distribuciji audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, kršenja u 2020. god. odnose se na nepoštivanje obveze dostavljanja valjanih dokaza Agenciji o riješenim autorskim pravima na distribuciju audiovizualnih djela.

Posljednji dio godine obilježila je izborna kampanja u vezi sa održavanjem Lokalnih izbora 2020., kao i Lokalnih izbora za Grad Mostar. Utvrđena kršenja izbornih pravila su se većinski odnosila na prekoračenje dozvoljenog vremena za emitiranje političkog oglašavanja.

U cilju povećanja transparentnosti utvrđivanja regulatornih mjera, Agencija je u 2020. započela objavljivanje Periodične publikacije - Pregled slučajeva. Cilj publikacije je da kroz analizu i ilustraciju slučajeva na edukativan i transparentan način predstavi procesuirane slučajeve potencijalnog kršenja pravila i kodeksa iz oblasti emitiranja, kao i postupanja Agencije po zaprimljenim prigovorima fizičkih ili pravnih lica.

3.2.4. Aktivnosti u vezi s Lokalnim izborima 2020.

Lokalni izbori 2020. u BiH održani su 15. studenog 2020., a izborna kampanja je zvanično započela 16. listopada 2020. god. Pored toga, dana 20. 12. 2020. god. održani su Lokalni izbori za Grad Mostar.

Agencija je nadležna za provođenje pravila u vezi s medijskim praćenjem izbora, a koja su sadržana u Izbornom zakonu BiH u okviru Poglavlja 16. *Mediji u izbornoj kampanji*, te Pravilniku o medijskom predstavljanju aktivnosti političkih subjekata od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora. Agencija prati provođenje, kako kvantitativnih pravila (u vezi s plaćenim političkim oglašavanjem i neposrednim obraćanjem političkih subjekata), tako i obveze pravičnog, uravnoteženog i nepristrasnog

izvještavanja o aktivnostima političkih subjekata. Postaje su Agenciji dužne dostaviti cjenik plaćenog političkog oglašavanja najkasnije 15 dana prije početka izborne kampanje, te raspored planiranih političkih programa najkasnije 7 dana prije početka izborne kampanje. Obvezno je i dostavljanje tjednih izvješća o realiziranim izbornim programskim sadržajima, i to svakog ponedjeljka za prethodni tjedan.

Od ukupno 7 slučajeva potencijalnog kršenja relevantnih pravila i propisa, 5 postupaka je pokrenuto na temelju analize dostavljenih izvješća i uočenih prekršaja u plaćenom političkom oglašavanju, te 2 na temelju zaprimljenih prigovora. Na temelju utvrđenih kršenja Izbornog zakona BiH i Pravilnika o medijskom predstavljanju političkih subjekata od dana raspisivanja Izbora do dana održavanja izbora, u 2020. izrečene su ukupno 4 izvršne mjere od kojih 1 usmeno upozorenje, te 3 novčane kazne u ukupnom iznosu od 9.000 KM. Zbog činjenice da su Lokalni izbori ove godine održani kasnije nego inače, odnosno 15. studenog, određeni postupci nisu okončani do konca godine, te se nastavljaju u 2021. i isti nisu obuhvaćeni Izvješćem za 2020. godinu.

3.2.5. Praćenje obveza u vezi s europskim djelima i europskim djelima neovisnih producenata

Sukladno odredbama Pravila 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga, te sukladno Instrukciji o načinu izvještavanja o udjelu europskih djela i europskih djela neovisnih producenata u programskim sadržajima, Agencija je propisala obvezu korisnicima dozvola za televizijsko emitiranje da, na način i u formi propisanoj za to pripremljenim obrascem, vode evidenciju o udjelu europskih djela i europskih djela neovisnih producenata u svojim programskim sadržajima.

Agencija je po službenoj dužnosti, sukladno relevantnim propisima, odredila sedamnaest (17) korisnika dozvola, koji imaju obvezu dostavljanja izvješća Agenciji. To su: BHT1, RTRS, FTV, Alternativna televizija, FACE TV, Aljazeera Balkans, TV TK, TV USK, TV SA, TV Goražde, TV BN, TV BN SAT, Nova BH, TV Hayat, TV Hayat +, O Kanal i OBN.

3.2.6. Medijska i informacijska pismenost

Medijska i informacijska pismenost (*media and information literacy – MIL*) se generalno definira kao sposobnost pristupanja medijima, razumijevanja i kritičkog procjenjivanja različitih aspekata medija i medijskih sadržaja. Medijska pismenost se odnosi na sve medije, uključujući televiziju i film, radio i snimljenu glazbu, printane medije, internet i sve druge nove digitalne komunikacijske tehnologije. To je temeljna kompetencija ne samo za mladu generaciju, već i za odrasle i starije osobe, roditelje, učitelje i medijske profesionalce. Medijska pismenost se danas smatra važnim čimbenikom za aktivno građanstvo u današnjem informacijskom društvu.

Aktivnosti na promociji medijske i informacijske pismenosti su tijekom 2020. bile intenzivirane uslijed pandemije COVID-19 koja je dodatno istakla važnost medijske i informacijske pismenosti za građane. Početkom godine, nastavljena je ranije započeta realizacija aktivnosti na temu „Medijska pismenost – zaštita maloljetnika“ u okviru Instrumenta tehničke potpore i razmjene informacija (TAIEX) Europske komisije. Eksperti iz Njemačke, Francuske i Italije održali su trodnevnu radionicu na tu temu, kako za zaposlenike Agencije, tako i za vanjske sudionike koji se bave pitanjima zaštite maloljetnika.

Sukladno strateškom cilju 5.13 Razvojnog srednjoročnog plana Agencije za razdoblje 2019-2021., Agencija je zajedno sa Fondacijom "Mediacentar" Sarajevo i Fakultetom političkih znanosti Sveučilišta u Sarajevu organizirala drugi po redu sastanak institucija i organizacija iz oblasti medijske i informacijske pismenosti, kojem je nazočilo 50 sudionika. Svrha sastanka bila je planiranje aktivnosti u okviru inicijative Agencije za obilježavanje Dana medijske i informacijske pismenosti u razdoblju od

27. 3. do 5. 4. 2020. god. po uzoru na inicijativu Europske komisije za obilježavanje Europskog tjedna medijske pismenosti u BiH. S obzirom na dešavanja u vezi s pandemijom COVID-19 i zvanične preporuke, Agencija je donijela odluku o odgađanju kampanje do daljnjeg, ali je Agencija putem Facebook stranice Medijska i informacijska pismenost u BiH, kreirala i distribuirala posebne materijale (objave od 12. 3., 24. 3., 6. 4., 16. 4.) u vezi s informiranjem za vrijeme pandemije izazvane COVID19. U svrhu razmjene informacija i koordinacije aktivnosti, Agencija je formirala i administrirala zatvorenu Facebook skupinu pod nazivom "Medijska i informacijska pismenost - skupina eksperata u BiH".

Početak ožujka 2020. god. uspostavljena je Facebook stranica „Medijska i informacijska pismenost u BiH“, na kojoj su se dnevno objavljivali sadržaji različitih formata, na teme koje informiraju o korisnim događajima ili educiraju o pojmovima i temama iz oblasti medijske i informacijske pismenosti. Ova stranica je do konca godine postigla značajnu popularnost, prije svega među medijskim edukatorima, prosvjetnim djelatnicima, profesionalcima koji se bave odgojem i dobrobiti djece, različitim udrugama, te roditeljima. Pored toga, Agencija je provela istraživanje pod nazivom „Adekvatno informiranje mladih o situaciji u vezi s COVID-19 u BiH“ putem UNICEF-ove komunikacijske platforme U-report. Oko 3.500 ispitanika, prije svega mladih, dalo je odgovore na pitanja o adekvatnoj informiranosti o situaciji u vezi s COVID-19, iz kojih izvora se informiraju, koliko puta dnevno, i znaju li na koji način provjeriti određene informacije.

U suradnji s UNICEF-om u BiH i agencijom za ispitivanje javnog mnjenja Custom Concept, Agencija je provela dugo pripremano istraživanje „Medijske navike djece i stavovi roditelja“. Intervjuirano je oko 4000 djece starosti 0-18 godina i njihovih roditelja. Riječ je o prvom istraživanju ovakve vrste u BiH, koje je statistički reprezentativno i daje detaljan uvid u to kojim medijima i informacijskokomunikacijskim tehnologijama djeca imaju pristup, koje sadržaje gledaju, koliko vremena provode pred ekranom, kako roditelji vrše nadzor i iz kojih izvora uče o medijima.

S ciljem podizanja svijesti o rodnoj ravnopravnosti, povodom Međunarodnog dana žena, 8. ožujka, Agencija je pripremila i objavila informaciju o zastupljenosti žena na rukovodećim, direktorskim i uredničkim pozicijama u radijskim i televizijskim postajama. Također, u dva provedena istraživanja posebno su izdvojene razlike između spolova u iskazanim rezultatima.

U okviru JUFREX projekta EU i Vijeća Europe izrađen je „Pregled odredbi Kodeksa o audiovizualnim uslugama u vezi sa zaštitom maloljetnika“. Studija je prezentirana predstavnicima TV postaja i nositeljima dozvola za distribuciju medijskih usluga putem online radionice i koristit će se u procesu transponiranja nove Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama.

Tijekom 2020. Agencija je intenzivirala i suradnju s vodećim međunarodnim tijelima koja se bave medijskom i informacijskom pismenošću, te prezentirala svoja iskustva u radu u ovoj oblasti. Aktivno je sudjelovala u obilježavanju UNESCO-va Globalnog tjedna medijske i informacijske pismenosti u listopadu. Pored aktivnog članstva u UNESCO-voj Globalnoj alijansi za medijsku i informacijsku pismenost Agencija je pristupila i submediteranskoj skupini alijanse "GAPMIL – Submediterranean Chapter", a koja je formirana na razini zemalja mediteranske regije s ciljem boljeg razvitka medijske i informacijske pismenosti u ovim zemljama. Agencija je sudjelovala u aktivnostima ove skupine, izradi brošure o akterima u mediteranskoj regiji, te webinaru na temu borbe protiv infodemije.

Agencija je tijekom 2020. izradila dokument pod nazivom „Što su dezinformacije i kako im se suprotstaviti?“, a koji sadrži prikaz različitih definicija dezinformacija i informacijskih poremećaja, aktivnosti koje poduzimaju tijela Europske unije i Vijeća Europe, te regulatori. Agencija je sudjelovala na različitim domaćim i međunarodnim webinarima s prezentacijama kako se medijskom i informacijskom pismenošću boriti protiv dezinformacija i infodemija.

Tijekom 2020. poduzete su aktivnosti u vezi s uspostavom web-stranice www.medijskapismenost.ba kao osnovne alatke komunikacije i promoviranja aktivnosti u oblasti medijske pismenosti, a sukladno točki 5.13. Razvojnog srednjoročnog plana Agencije za razdoblje 2019-2021. godine. Izradu tehničkog dijela web-stranice podržao je UNESCO.

U suradnji s Međunarodnom unijom za telekomunikacije (ITU) i agencijom Prime Communication Agencija je u prosincu 2020. provela kampanju "Sigurnost djece online". Kampanja je uključivala promoviranje materijala na društvenim mrežama, online prezentaciju ITU materijala na kojoj je bilo oko 70 sudionika iz BiH i medijsku promociju u vidu najave i priopćenja za javnost u vezi s promocijom, predstavljanjem materijala na tri velika web-portala u BiH putem kreiranih članaka, te gostovanje u programima medija. Na društvenim mrežama materijale je vidjelo više od 137.000 osoba u BiH, te je kampanja predstavljena i kao primjer dobre prakse na ITU online radionici o Online sigurnosti djece.

3.2.7. Aktivnosti u vezi s pandemijom COVID-19

U prvih nekoliko mjeseci zdravstvene krize uzrokovane pandemijom COVID-19, Agencija je primila više prigovora u vezi s izvještavanjem na ovu temu. Iako niti u jednom slučaju nisu utvrđena kršenja relevantnih odredbi pravila Agencije, u pojedinim slučajevima je primijećeno da postaje nisu u potpunosti primijenile standarde koje nalažu postulati profesionalnog i etičkog novinarstva, zalazeći u domen senzacionalizma i rizikujući širenje dezinformacija.

Agencija je, kako u izravnom obraćanju postajama, tako i putem priopćenja za javnost, u više navrata istaknula značaj pojačane uredničke i profesionalne odgovornosti prilikom izvještavanja o pandemiji COVID-19 kako bi se izbjeglo prenošenje polovičnih, nepotpunih i neprovjerenih informacija, uputa i mjera u vezi s aktualnom situacijom. Agencija je također pozvala postaje da, uz dosljedno poštovanje pravila i propisa, u programima osiguraju stručne sugovornike iz relevantnih oblasti kao što su zdravstvo, sigurnost i ekonomija, zatim da izbjegavaju senzacionalizam, špekulacije i nezvanične teorije koje mogu izazvati osjećaj nelagode, straha ili panike među stanovništvom. Također, apelirala je na pružatelje medijskih usluga da prilikom izvještavanja o ovoj temi pristupe profesionalno, pozivajući se na vjerodostojne izvore i protokole nadležnih organa. Agencija je podsjetila i na odredbu koja propisuje da je svaki pružatelj medijskih usluga obavezan, na zahtjev nadležnog organa, bez naknade, objaviti proglose i službena priopćenja u situacijama koje mogu predstavljati rizik po zdravlje i živote građana, sigurnost zemlje, te javni red i mir.

Imajući u vidu da čak 10% stanovnika BiH ima fizičke, senzorne, razvojne, mentalne ili emotivne oblike invalidnosti, a 30% ukupnog stanovništva je posredno ili neposredno pogođeno posljedicama fenomena invalidnosti, posebna pažnja je posvećena pristupačnosti informacija ranjivim kategorijama stanovništva, koje su više nego ostali, izložene dezinformacijama koje mogu dovesti do širenja straha, panike i uznemirenosti. Izdata je preporuka javnim RTV servisima da u svojim informativnim emisijama osiguraju prijevod na znakovni jezik. Također, po preporuci Agencije Javni RTV servisi su osigurali čitanje pisanih informacija i važnih brojeva telefona s televizijskih ekrana, te na taj način osigurali pravodobno informiranje slijepih i slabovidnih osoba. Pored toga, upućen je poziv kriznim stožerima da učine dodatne napore kako bi osigurali pristupačnost relevantnih informacija i osobama s oštećenjima, putem tumačenja istih na znakovni jezik, te čitanjem naglas.

Konačno, imajući u vidu da je zdravstvena kriza prouzročena virusom COVID-19 prouzrokovala opadanje prihoda korisnika dozvola u emitiranju, Vijeće Agencije je izmijenilo Odluku o visini stope i vrijednosti boda za obračun godišnje naknade za dozvole, kojom se utvrđuje visina stope obračuna godišnje naknade za dozvole u emitiranju za 2020. god. u iznosu 0,25 % (umjesto 0,50%) ukupnog prihoda korisnika dozvole u fiskalnoj 2019., a rok plaćanja obračunate godišnje naknade prolongiran je

do 30. 9. 2020. god. Primjena ove mjere umanjila je rashode korisnika dozvola u emitiranju za iznos od oko 185.000 KM.

3.2.8. Izmjene regulative i harmonizacija s EU legislativom

Fokus aktivnosti na izmjeni važeće regulative iz oblasti emitiranja bio je na unapređenju pravila u vezi sa zaštitom maloljetnika. S tim u vezi, za potrebe Agencije je u okviru JUFREX 2 projekta¹ Vijeća Europe i Europske unije izrađena analiza trenutnog bh. regulatornog okvira za zaštitu maloljetnika i preporuke za izmjene i dopune istog.²

Sukladno zaključcima ove analize, kao i rezultatima monitoringa i ankete korisnika dozvola u vezi sa primjenom sustava klasifikacije i označavanja programskih sadržaja koje je Agencija provela u ožujku 2020. god. pripremljen je nacrt izmjena i dopuna Kodeksa o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija u dijelu koji se tiče klasifikacije i označavanja programskih sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika. Nacrt, kojim je predviđeno ukidanje vremenskog ograničenja za emitiranje sadržaja koji nisu primjereni za maloljetnike mlađe od 12 godina, upućen je u proces javnih konzultacija.

Pored toga, u Dozvoli Sustava koja se sastoji od: Dozvole za Javni radiotelevizijski servis BiH (BHRT), Dozvole za Radioteleviziju Federacije BiH (RTV FBiH) i Dozvole za Radioteleviziju Republike Srpske (RTRS), po prvi put su jasno propisane obvezujuće odredbe koje se odnose na pristupačnost programskih sadržaja osobama s invaliditetom, kako slijedi: 6.6. *Javni RTV servisi dužni su, na tjednoj osnovi, redovito emitirati informativni, kulturni, obrazovni, zabavni, igrani i dokumentarni program na način pristupačan osobama s invaliditetom i poteškoćama u razvoju, posebice osobama s oštećenjem sluha ili vida, uključujući djecu. Pristupačnost se ostvaruje, između ostalog, tumačenjem na znakovni jezik, titlovanjem i audiodeskripcijom. Najmanje jedna informativna emisija dnevno u udarnom terminu mora biti na znakovnom jeziku...* 6.7. *Udio programa pristupačnog osobama s invaliditetom i poteškoćama u razvoju u prvoj godini od izdavanje ove dozvole, počevši od 1. 9. 2020., iznositi će minimalno 10% ukupnog emitiranog programa. Javni RTV servisi će primjenom proporcionalnih mjera, postupno i u kontinuitetu, ovaj udio povećavati, s ciljem da se ostvari minimalno 25% ovakvog programa, do isteka važenja dozvole. Javni RTV servisi su dužni do 1. 9. 2020. izraditi i dostaviti Agenciji na odobravanje petogodišnji akcijski plan u svrhu ispunjenja ove obveze. Odobreni Akcijski plan postaje sastavni dio uvjeta Dozvole. Javni RTV servisi će prilagoditi programske sheme sukladno odobrenom Akcijskom planu i o tome pravodobno obavijestiti Agenciju.*

Također, poduzete su aktivnosti na izradi nacrtu izmjena i dopuna kodeksa i pravila iz oblasti emitiranja u cilju harmonizacije s revidiranom EU Direktivom o audiovizualnim medijskim uslugama (EU 2018/1808).

3.2.9. Nabava informacijskog sustava za strojno prepoznavanje glasova i riječi u audiovizualnom medijskom prostoru

Sukladno strateškom cilju 5.18. Razvojnog srednjoročnog plana 2019-2021., Agencija je provela nabavu

Sustava za strojno prepoznavanje glasova i riječi u audiovizualnom medijskom prostoru i medijskom

---

¹ Jačanje pravosudne ekspertize o slobodi govora u medijima zemalja Jugoistočne Europe

² Dostupna na <https://rak.ba/bs-Latn-BA/brdcst-media-literacy>

prostoru radija u BiH. Agencija je Odlukom o pokretanju otvorenog postupka broj: 02-16-10-2218/20 od 25. 9. 2020., sukladno odredbi članka 18. i članka 25. Zakona o javnim nabavama („Službeni glasnik BiH“, broj 39/14), (Zakon) pokrenula otvoreni postupak za nabavu informacijskog sustava za strojno prepoznavanje glasova i riječi u audiovizualnom medijskom prostoru i medijskom prostoru radija u BiH.

Novi sustav će omogućiti da se na što bolji način odgovori na buduće izazove što kvalitetnijeg praćenja medijskog prostora u BiH, time što će se novom tehnološkom platformom uštedjeti na vremenu koje se može upotrijebiti za detaljniju i obuhvatniju analizu, te primjenom novih mehanizama praćenja poštovanja uvjeta dozvola, te pravila i propisa Agencije, doprinijeti profesionalizaciji medija.

3.2.10. Nabava centraliziranog sustava za monitoring broja korisnika kod kablovskih operatora u BiH

S ciljem unapređenja regulatornih aktivnosti i kontrole korisnika dozvola za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, a sukladno strateškom cilju 5.19 Razvojnog srednjoročnog plana 2019-2021., Agencija je Odlukom o pokretanju otvorenog postupka broj: 02-16-10-2219/20 od 25. 9. 2020., sukladno odredbi članka 18. i članka 25. Zakona o javnim nabavama („Službeni glasnik BiH“, broj 39/14), (Zakon) pokrenula otvoreni postupak za nabavu centraliziranog sustava za monitoring broja korisnika kod kablovskih operatora u BiH za potrebe Agencije.

Centralizirani sustav omogućit će praćenje stvarnog broja korisnika kod svih kablovskih operatora koji potpadaju pod nadležnost regulatora. Podatci će se koristiti za verifikaciju podataka o broju korisnika za svakog od operatora.

3.2.11. Prelazak s analognog na digitalno zemaljsko emitiranje

Dodjelom dozvole za Multipleks C u listopadu 2019., te procesom prelaska s analognog na digitalno zemaljsko emitiranje učinjen je pozitivan korak koji je omogućio svima, a posebice komercijalnim TV postajama da planiraju digitalno zemaljsko emitiranje. Međutim, daljnje aktivnosti za ulazak televizijskih postaja u Multipleks C u 2020. su obustavljene imajući u vidu da je Agencija rješenjem, UPI: 03-29-1-1/21, udovoljila molbi društva „MULTIPLEX SERVICE BH“ d.o.o. Sarajevo za produljenjem rokova za realizaciju obveza iz Dozvole za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluge upravljanja elektroničkom komunikacijskom mrežom u digitalnoj zemaljskoj radiodifuziji — MULTIPLEKS C broj: 171 MUXC (zbog okolnosti izazvanih pandemijom COVID19.) i odredila da je 31. 12. 2021. kao konačni rok za postizanje 90% pokrivanja uslugom.

3.3. PODRUČJE RADIOKOMUNIKACIJA

Područje za radiokomunikacije nadležno je za izvršavanje poslova iz nadležnosti Agencije definiranih Zakonom o komunikacijama i drugim relevantnim aktima koji se odnose na ovu oblast.

Radi obavljanja poslova iz nadležnosti područja, uspostavljene su dvije osnovne unutarnje organizacijske jedinice koje su prethodnim pravilnikom o unutarnjoj organizaciji postojale kao odvojene i samostalne jedinice; jedna za radioplaniranje i upravljanje radiospektrom i druga za radiomonitoring i kontrolu poštivanja uvjeta dozvole. Novim Pravilnikom, koji je u primjeni od konca 2019. god. nastalo je područje radiokomunikacija koje objedinjuje dva prethodno navedena.

Sektor za upravljanje radiofrekvencijskim spektrom (dalje RF spektar), fokusiran je na radioplaniranje, međunarodnu radiokooordinaciju, zastupanje BiH u stručnim organizacijama, obradu zahtjeva za dodjelu radiospektra i pripremu tehničkih uvjeta za izdavanje dozvola.

Sektor za radiomonitoring i kontrolu poštovanja dozvola je fokusiran na provjeru korištenja radiospektra, provjeru poštivanja tehničkih uvjeta emitiranja, mjerenja i prikupljanje podatka koji su potrebni drugim područjima radi provjere poštivanja uvjeta dozvole.

Za provjeru korištenja radiospektra Agencija koristi 14 fiksnih postaja, 4 mobilne i nekoliko ručnih jedinica. Tijekom izvještajnog razdoblja Područje radiokomunikacija nastavlja aktivnosti na realizaciji projekata koji su utvrđeni godišnjim planom rada Agencije, uspostavlja proces periodične kontrole poštovanja uvjeta izdatih dozvola te pokretanje upravnih postupaka po službenoj dužnosti. U tijeku su sljedeći započeti projekti:

- Stavljanje u operativnu funkciju nabavljene opreme i pokretanje redovite provjere kvaliteta usluga mobilnih operatora.
- Nabava i postavljanje mreže senzora za RF nadzor i detekciju smetnji u urbanim sredinama.
- Priprema Pravila kojim se uređuje kontrola neionizirajućeg zračenja od štetnih utjecaja na zdravlje.
- Nabava prenosive opreme za mjerenje neionizirajućeg zračenja.
- Uspostava procesa za odabir lokacija, redovito mjerenje neionizirajućeg zračenja i objava izmjerenih rezultata.

Tijekom posljednjeg kvartala 2020. god. usvojeno je Pravilo o radioamaterskoj službi.

Primjena nove organizacijske sheme Agencije je nastavljena u izmijenjenim uvjetima. Otežavajuću okolnost predstavlja činjenica da ovo područje sada funkcionira s manjim brojem zaposlenika u odnosu na raniji razdoblje, zbog personalnih promjena, i u narednom razdoblju taj deficit mora biti otklonjen, kako bi Područje radiokomunikacija funkcioniralo nesmetano i u punom radnom kapacitetu. Uvođenje redovite kontrole i pokretanje upravnih postupaka po službenoj dužnosti je radno intenzivno i povezano s dodatnim treninzima za osoblje. Treninzi su obavljani u razdoblju rujna - studeni i odnosili su se na planiranje, najavu i izvođenje redovite kontrole, na harmonizaciju postupaka i kriterija za pokretanje upravnog postupka, službenu internu komunikaciju, i korespondenciju prema korisnicima, procedure mjerenja i proceduru obavljanja uviđaja tijekom posjete predajnim lokacijama.

Zbog radno intenzivne aktivnosti periodičnog monitoringa i obrade rezultata nije preostalo slobodno mjesto za izvanredne kontrole i prikupljanje uzoraka programa za potrebe drugih područja. U međuvremenu je značajno narasla potreba za prikupljanjem uzoraka u točno određenom vremenskom okviru (prenosi i reprize sportskih događaja), ali za tu aktivnost više nije bilo raspoloživih personalnih resursa. Osoblje Agencije je prepoznalo tehničke i personalne deficite i predložilo da od postojeće opreme i s raspoloživim resursima pripremi pomoćni alat koji omogućuje da se zadovolje specifične potrebe za snimanjem TV programa koji se distribuiraju putem analognih kablovskih distributera i zemaljskim emitiranjem. Priprema je pri kraju i očekuje se uvođenje u funkciju 4 jedinice polovinom ožujka 2021. Nakon postavljanja kod korisnika ili kablovskog operatora, oprema će moći, daljinski kontrolirano, simultano snimati 3 programa ili dijelove programa i stavljati ih na raspolaganje za daljnju analizu.

Radioplaniranje i priprema za izdavanje dozvola je podijeljena po stručno specifičnim službama, kako je dato u Planu namjene. Na ovim poslovima je prepoznato kašnjenje, koje je posljedica prethodno navedenih deficita. Prepoznati zaostaci riješeni su u posljednjem kvartalu, a postupak obrade zahtjeva je pretrpio izmjene za koje se vjeruje da će omogućiti dovoljnu ažurnost rada u aktualnim uvjetima.

3.3.1. Fiksna služba

3.3.1.1. Mikrovalni linkovi

Tijekom 2020. Agencija je ukupno izdala oko 200 dozvola dominantnim operatorima, dok je oko 90 dozvola bilo otkazano.

Zbog prelaska na druge tehnologije, i u 2020. god. je nastavljen trend smanjenja aktivnosti u prijenosnim mrežama komercijalnih mrežnih operatora, pružatelja internet usluga, zatvorenih skupina korisnika, Javnih RTV servisa i RTV postaja. Aktivnosti u mrežama ovih korisnika ograničene su na produljenja važenja dozvola, a zabilježen je i značajan broj otkaza. Mogući razlog za pad interesa za korištenje mikrovalnih linkova je cijena korištenja, smanjena mobilnost osoblja koje održava opremu, i migracija operatora ka optičkim prijenosnim putevima, kao uvod u uvođenje 5G mreža.

Za ostale korisnike je u 2020. god. ukupno izdato 7 novih dozvola, od čega 5 produljenja važenja i 2 nove dozvole. U istom razdoblju je otkazano 25 dozvola.

Po zahtjevu Ministarstva sigurnosti BiH u 2020. god. izvršena je izmjena Aneksa I Sporazuma, potpisanog između Ministarstva sigurnosti i Agencije iz 2018., o korištenju spektra za potrebe Ministarstva i upravnih organizacija u njegovom sastavu. Aneksom je povećan kapacitet linkova. Izmijenjenim Aneksom, prijenosna mreža je implementirana u opsezima 6 i 26 GHz.

Na zahtjev Ministarstva obrane, dodijeljeno je nekoliko suglasnosti za korištenje dijela spektra namijenjenog civilnim korisnicima u RF opsegu 10.15-10.65 GHz. Opseg će biti korišten za fiksne veze između opreme u zrakoplovnim komunikacijama. Suglasnost je izdata na razdoblje od godinu dana, s početkom korištenja od prosinca 2020. godine. Po isteku datog razdoblja, Agencija će razmotriti produljenje suglasnosti na novo razdoblje, uzevši u obzir tekuće potrebe civilnih korisnika.

Ukupne aktivnosti i izdate suglasnosti za mreže organa sigurnosti i obrane u 2020.:

- IDDEEA, suglasnosti za dvije veze u opsegu 11 GHz
- Ministarstvo obrane BiH, suglasnost u opsegu 10.15-10.65 GHz za potrebe EUFOR,
- Revizija Sporazuma Ministarstva sigurnosti BiH i Agencije iz 2018. god. i potpisan izmijenjeni Aneks I

U Tablici 14. dat je pregled mikrovalnih veza po RF opsezima i kategorijama korisnika (dominantni telekom operatori, mrežni operatori, Javni RTV servisi, komercijalne RTV postaje, posebne kategorije korisnika) zaključno s koncem 2020.

Tablica 14: Broj mikrovalnih linkova* po kategorijama korisnika i opsezima

RF opseg	dominantni operatori	mrežni operatori	Javni RTV	komercijalni RTV	Posebne kategorije**	UKUPNO
do 400 MHz				98/98	2/2	100/100
RF opseg	dominantni operatori	mrežni operatori	Javni RTV	komercijalni RTV	Posebne kategorije**	UKUPNO
do 1.5 GHz				62/62	8/8	70/70
2 GHz			13/32	13/13		26/45
3.4-3.8 GHz			4/13		2/2	6/15
3.8-4.2 GHz			19/44			19/44
6L (5.9-6.4 GHz)	4/14	2/4	2/5		36/36	44/59
6U (6.4-7.1 GHz)	11/38	18/32				29/70
7L (7.1-7.4 GHz)	8/13	0/0	1/2		14/19	23/34
7U (7.4-7.7 GHz)	0/0	0/0	5/10		65/98	70/108
8 (7.7-8.5 GHz)	77/97	6/6	11/38		0/0	94/141
10-10.68 GHz	0/0	0/0	4/11	59/60	7/7	70/78
11 (10.7-11.7 GHz)	0/0	0/0	14/26	20/20	98/98	132/144
13 GHz	137/140	8/9			17/21	162/170

15 GHz	263/266	0/0			5/5	268/271
18 GHz	761/772	8/8			53/53	822/833
23 GHz	774/777	3/3			1/2	778/782
26 GHz	273/273	0/0			14/14	287/287
38 GHz	37/37	0/0				37/37
70 GHz	14/14	0/0				14/14
Mobilni linkovi			6/6		6/6	12/12
UKUPNO:	2359/2441	45/62	79/187	252/253	328/371	3063/3314

* U tablici je dat broj radiotrasa/broj radiokanala.

** U ovu skupinu spadaju Oružane snage, Ministarstvo sigurnosti BiH, IDDEEA (ex CIPS), policijske direkcije, službe državne sigurnosti, EUFOR, EUPM, zatvorene skupine korisnika i sl.

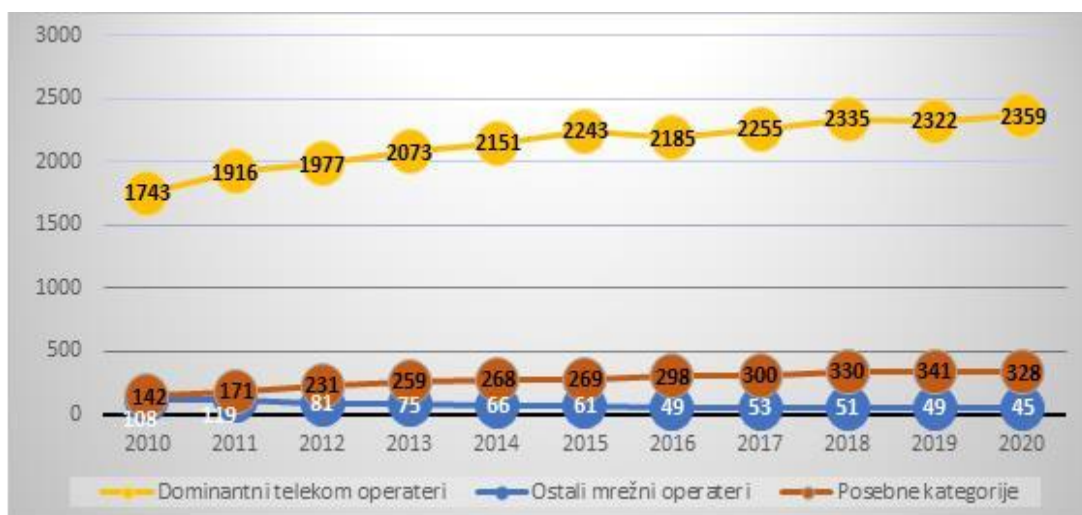
Error! Reference source not found. prikazuje broj linkova u razdoblju 2015-2020. godina na karakterističnim opsezima (6L, 6U, 8G) i infrastrukturnim opsezima 13-26 GHz. Iz prikaza očigledno je nepostojanje većih fluktuacija.

Usporedni prikaz broja linkova u opsezima 6-26 GHz u razdoblju 2015-2020.

RF opseg/ Godina	6L (5.9-6.4 GHz)	6U (6.4-7.1 GHz)	8G (7.7-8.5 GHz)	13 GHz	18 GHz	23 GHz	26 GHz
2015	33/118	57/170	118/206	110/121	792/803	789/794	155/155
2016	14/46	39/113	108/190	125/136	811/822	726/736	212/212
2017	14/46	39/111	107/189	129/140	838/848	750/762	243/243
2018	45/74	32/82	105/177	147/158	829/839	799/809	256/256
2019	43/61	31/79	103/177	153/161	834/844	780/788	260/260
2020	44/59	29/70	94/141	162/170	822/833	778/782	287/287

Tablica prikazuje dinamiku broja linkova u razdoblju 2010-2020. za tri skupine korisnika (dominantni/mobilni telekom operatori, ostali mrežni operatori, posebne kategorije korisnika). Iz prikazane dinamike vidljivo je da ne postoje znatnije varijacije po različitim kategorijama korisnika.

Mikrovalni linkovi - dinamika rasta u razdoblju 2010-2020. za tri kategorije korisnika

3.3.1.2. Multimedijalni distributivni sustavi (MMDS) 11.7 – 12.5 GHz

Korisnici MMDS sustava u opsegu 11.7-12.5 GHz, u 2020. su podnijeli zahtjeve za prestanak važenja dozvola za korištenje blokova frekvencija na području 10 općina i prestanak važenja dozvola za ukupno 13 baznih postaja po zahtjevima tri korisnika (AVAX Net d.o.o., Telemach BH d.o.o. Sarajevo, TXTV d.o.o. Tuzla).

U ovom izvještajnom razdoblju je jasno prepoznatljiv pad interesa i povećan broj otkaza korištenja. Uzroci ovakvih procesa su višestruki, između ostalih: migracija ka optičkim prijenosnim sustavima, koagulacija tržišta preuzimanjem manjih operatora i smanjena raspoloživost opreme na tržištu koji je posljedica svjetskog trenda za prelazak na kablovsku pristupnu mrežu, sve šira zastupljenost satelitskog servisa u ovom opsegu, nepostojanje povratnog kanala od korisnika ka operatoru, zbog visokih cijena. S obzirom na pobrojane otežavajuće čimbenike, procjena je da će se nastaviti trend napuštanja opsega i vjerojatno ukidanje servisa u narednih 5-10 godina.

3.3.2. Satelitska služba

Povećan interes za korištenje satelitskih sustava, satelitskih postaja za potrebe dvosmjerne satelitske širokopolasne komunikacije za pristup internetu. Trend je prepoznatljiv za opsege koji ne podliježu individualnom licenciranju. Povećan interes za pružanje usluga putem mobilnog satelitskog servisa je nastavljen i u 2020. Povećan interes je ponukao pripremu procjene korištenja opsega X, C, Ku i Ka za potrebe satelitskih komunikacija u BiH i mogućnost implementacije ECC odluka. Nakon izvršenih analiza implementirane su ECC odluke (05)01, (13)01 i (15)04 koje se odnose na korištenje negeostacionarnih satelitskih servisa od strane zemaljskih postaja na mobilnim platformama u Europi. Analiziran je opseg koji je namijenjen za satelitske komunikacije i za primjene izmjena Odluka 18-05 i 17-04 za NGSO FSS. Implementacija odluka i korištenje mobilnih i fiksnih satelitskih servisa objedinjene su kroz Plan namjene i korištenja RF spektra. Nakon prethodne analize pripremljen je i poslan odgovor tvrtki Inmarsat koji se odnosi na korištenje RF opsega 17.7–19.7 GHz i 27.5-29.5GHz za potrebe korištenja satelitskih postaja na mobilnim platformama.

Tijekom 2020. povučeni su tehnički uvjeti dozvole za Televiziju Jedan d.o.o. – O kanal, u postupku rješavanja novih zahtjeva za izdavanje dozvole u satelitskoj službi. Obradeni su zahtjevi za dvije nove dozvole za zemaljske satelitske postaje u Ka opsegu, dostavljeni Sektoru za dozvole i naknade.

Zbog ograničenja kretanja, uvjetovanog pandemijom, tijekom 2020. nije bilo privremenih dozvola za prijenosne satelitske postaje (SNG).

Nakon predradnji započelih u ranijim godinama, te nakon analize načina primjene MSS/CGC sustava u opsegu 2 GHz firme Inmarsat koji se odnosi na europsku zrakoplovnu mrežu EAN (*European Aviation Network*) koja je sastavni dio Inmarsatove šire globalne zrakoplovne mreže, u ožujku je izdata dozvola za CGC MSS za EAN mrežu u opsegu 1980-1995 MHz / 2170-2185 MHz kao i dozvola za stanicu zemaljske komplementarne komponente CGC u navedenom opsegu.

3.3.2.1. BSS i FSS planovi

Tijekom 2020. aktualizirana je dodjela kanala za BSS i FSS servise kao i apliciranje za novu orbitalnu poziciju sukladno procedurama finalnih akata Svjetske radiokonferencije WRC-19.

Najznačajnije aktivnosti:

- U travnju je započeta procedura prijavljivanja nove orbitalne pozicije nakon smjernica Radiobiroa ITU za dodjelu novog BSS i FSS plana za BiH.
- Na temelju zaključaka Svjetske radiokonferencije WRC-19 i donesene ITU Rezolucije 559 pojedinim zemljama među kojima je i BiH omogućena je prijava nove orbitalne pozicije zbog degradiranosti postojeće. U svibnju mjesecu završena je procedura prijavljivanja nove orbitalne

pozicije na 26W sukladno procedurama Radiobiroa ITU za dodjelu novog BSS plana. Priprema i prijava je rađena u specijaliziranom ITU softveru, uz definiranje tehničkih parametara propisanih Međunarodnim radiopравilnikom ITU. Na temelju prijavljenog, dodijeljeno je po 10 kanala (1,3,5,7,9,11,13,15,17,19) za downlink i 10 kanala (1,3,5,7,9,11,13,15,17,19) za feeder link. Prilikom prijave su ispoštovana zadata vremenska ograničenja. Također, podnesen je i zahtjev i za nove kanale i plan fiksnog satelitskog servisa FSS sukladno dijelu AP30B ITU RRa.

- U BRIFIC 2932 objavljeni su podaci za satelitsku mrežu BiH na novoj orbitalnoj poziciji 26W čime započinje četveromjesečno razdoblje međunarodne koordinacije za ovu mrežu nakon čega će uslijediti dvogodišnji proces daljnje koordinacije mreže. Sukladno ITU rezoluciji 559 konferencije WRC-19, nakon provedene procedure dobijanja nove orbitalne pozicije, primili smo dopis od Radio Biroa s novim tehničkim parametrima kao potvrdu uspješne prijave.

3.3.3. Mobilna služba

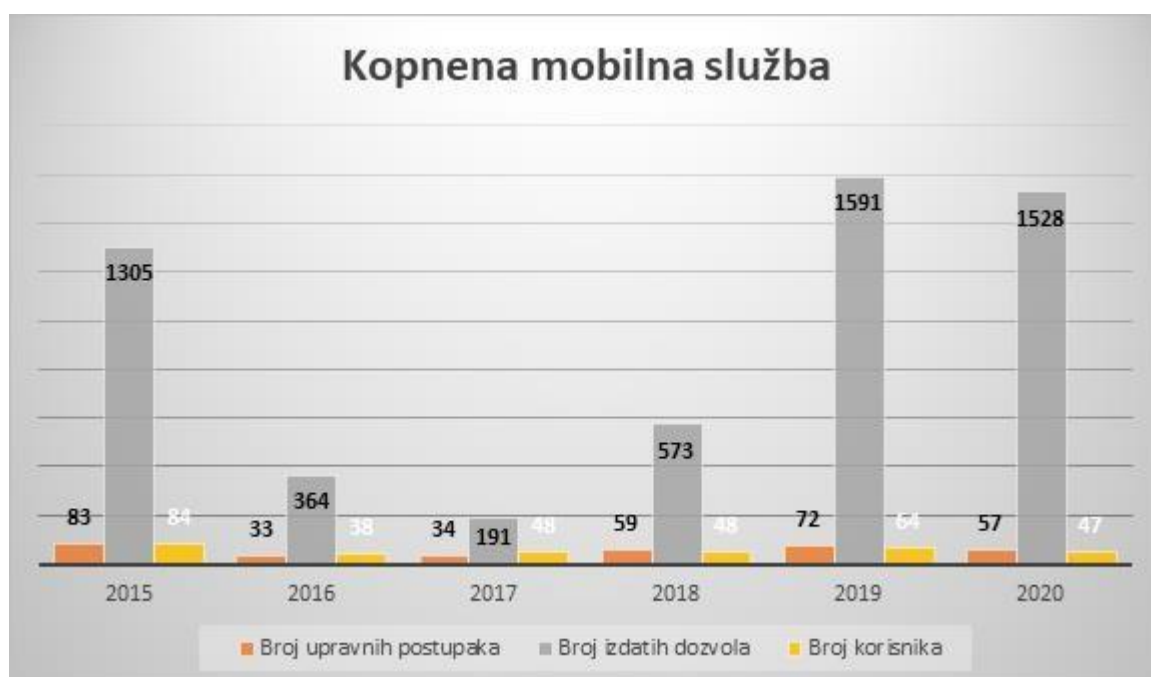
Aktivnosti u mrežama mobilnih operatora

Mobilnim operatorima JP HT d.d. Mostar i BH Telecom d.d. Sarajevo izdate suglasnosti za korištenje bloka veličine 100 MHz u opsegu 3.4-3.6 GHz za potrebe testiranja 5G tehnologije unutar prostora Gospodarskog sajma u Mostaru.

3.3.3.1. Kopnena mobilna služba

U 2020. nastavljene su aktivnosti za potrebe kopnene mobilne službe koje uključuju analizu, planiranje i izdavanje dozvola usuglašenih s Pravilom 50/2010 o korištenju opsega 29.7-68 MHz, 68-87.5 MHz, 146-174 MHz, 380-399.9 MHz, 406.1-430 MHz, 440-470MHz, 862-876MHz, 915-921MHz za PMR/PAMR. Najveći dio aktivnosti na licenciranju korisnika vrši se u opsezima od 29.7 MHz do 470 MHz sukladno harmoniziranim korištenjem koje je propisano preporukom ECC T/R 25-08. U pokrenutih oko 60 postupaka u 2020., izdato je više od 1500 dozvola za oko 50 korisnika.

Slika 11. Dinamika licenciranja za kopnenu mobilnu službu u razdoblju 2015-2020.

Na Slici 11. prikazana je dinamika licenciranja za kopnenu mobilnu službu u razdoblju 2015-2020. Neujednačeni broj izdatih dozvola po godinama rezultat je izdavanja dozvola u petogodišnjim ciklusima sukladno propisanom trajanju dozvola na razdoblje od 5 godina.

Zaključno s koncem 2020., u bazi podataka Agencije nalazi se 2.380 aktivnih dozvola koje obuhvataju 8.520 licenciranih radiouređaja u oblasti kopnene mobilne službe.

Na Slici 12. dat je usporedni prikaz broja dozvola i licenciranih uređaja na koncu 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. i 2020.

Slika 12. Broj dozvola i licenciranih uređaja u oblasti kopnene mobilne službe u 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. i 2020.

3.3.4. Zrakoplovna, pomorska služba i služba radiodeterminacije i radionavigacije

U 2020. pokrenuto je 8 upravnih postupaka i izdato 17 dozvola za 7 korisnika. Svi upravni postupci su pokrenuti na zahtjev korisnika. Na Slici 13. prikazana je dinamika licenciranja u razdoblju 2015–2020.

Slika 13. Dinamika licenciranja za zrakoplovnu, pomorsku i službu radioterminacije i radionavigacije u razdoblju 2015-2020.g.

3.3.5. Radiodifuzna služba

3.3.5.1. Analogna radiodifuzija - radio

Završen je Javni poziv za dodjelu raspoloživih frekvencija za radio.

Bolje iskorištenje dodijeljenih resursa odobreno za postaje: RTV KISS d.o.o Mostar, BIG u zoni Gradiške, K3 u zoni Potočana.

Registrirana je promjena naziva za Radio studio N d.o.o Livno u Radio Mangko i RadioN-Joy u Radio S.

Urađena je izmjena tehničkih uvjeta emitiranja za Radio Slobomir u zoni Zvornika, Radio M u zoni Sarajeva i Banje Luke, Radio BIG u zoni Prijedora i Krupe na Vrbasu, Tomislavgrad u zoni Tušnice.

Dodijeljen je RDS PI kod za „Radio Vlasenicu“, a promijenjen PI kod za „Radio M“ Sarajevo i K3 Prnjavor.

Odbijeni su zahtjevi za Radio Padrino i Radio Birač za proširenjem zone servisa.

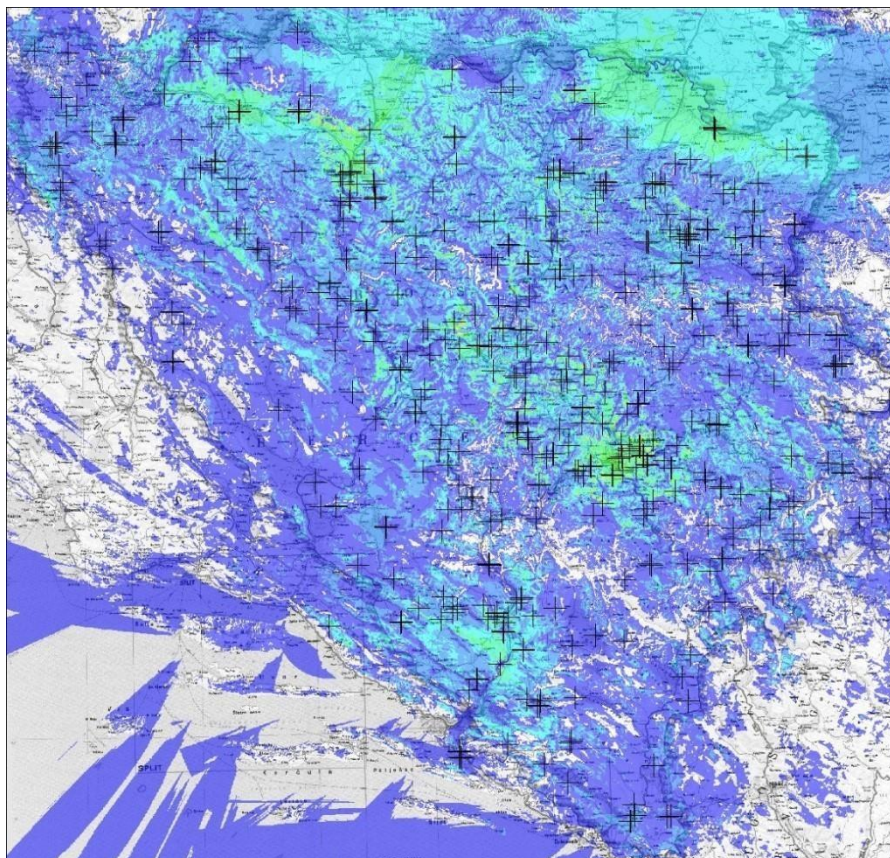
Odbijen je zahtjev za povratom frekvencije postaji Radio BIG.

Održani su sastanci s predstavnicima pet radiopostaja (BIG, Kontakt, Hard Rock Radio, Radio Kozara i Radio K3) na kojima je odgovoreno na upite postaja oko realizacije frekvencijskih resursa.

3.3.5.2. Analogna radiodifuzija – TV

Iako je Sporazumom GE-06 predviđeno potpuno gašenje analogne televizije 17. lipnja 2015., televizijske postaje su nastavile s analognom radiodifuzijom. Na narednoj slici je dat pregled trenutnog analognog emitiranja u BiH.

Slika 14. Simultano pokrivanje analognih TV postaja koje su još u radu

Trenutačno u BiH radi blizu 750 analognih TV predajnika. Njihov rad nije sukladan međunarodnom sporazumu GE06 iz 2006. godine. S tim u vezi, ovi predajnici predstavljaju izvore mogućih smetnji u BiH i susjednim zemljama i ograničavaju uvođenje novih servisa. Analogno emitiranje TV je uzrokovalo štetne smetnje u susjednim zemljama iz kojih su zaprimljene žalbe. Žalbe su riješene privremenim gašenjem ili promjenom parametara emitiranja.

3.3.5.3. Srednjevalna radiodifuzija

Tijekom 2020. nije bilo izmjena u tehničkim uvjetima dozvola za korištenje srednjevalnih frekvencija tako da su i dalje na snazi tehnički aneksi za srednjevalne radiopostaje: Zavidovići – 1503 kHz, Banovići – 792 kHz i BHRT za srednjevalni predajnik 612 kHz – Donje Moštre, koji ne radi od travnja 2010. godine.

3.3.5.4. Digitalna radiodifuzija - TV

Tijekom 2020. nije zabilježen pomak u prelasku s analognog na digitalno zemaljsko emitiranje. Rok za prelazak na digitalno zemaljsko emitiranje i gašenje analognog televizijskog signala bio je 16. 6. 2015. god.

Agencija je 10. 5. 2010. godine donijela Odluku kojom je Javnim RTV servisima dato pravo i obveza da započnu digitalno zemaljsko emitiranje vlastitih televizijskih programa na teritoriju cijele BiH.

Vijeće ministara BiH je 20. 12. 2016. god. donijelo odluku kojom je predviđena primjena DVB-T2 standarda, a Javnim RTV servisima BiH dodijeljen je i MUX B.

Nakon provedenog javnog poziva, Agencija je 1. 11. 2019. dodijelila Dozvolu za korištenje RF spektra za pružanje usluge upravljanja elektroničkom komunikacijskom mrežom u digitalnoj zemaljskoj radiodifuziji u BiH – MULTIPLEX C, pravnoj osobi „MULTIPLEX SERVICE BH“ d.o.o. Sarajevo. Na zahtjev korisnika Dozvole Agencija je odobrila produljenje rokova za početak pružanja usluge iz Dozvole za dodatnih 180 dana. Prije isteka tog roka Agencija je od korisnika dozvole zatražila izjašnjenje o spremnosti za ispunjenje uvjeta Dozvole, na šta je dostavljena informacija da i dalje postoje određene poteškoće u nabavi emisione opreme.

3.3.5.5. Replaniranje VHF III opsega

Ženevskim planom GE06, na teritoriju BiH u VHF III opsegu od 174-230 MHz, predviđeno je jedno televizijsko pokrivanje (DVB-T) i tri radijska pokrivanja (T-DAB). Od strane zemalja članica Europske unije pokrenut je proces replaniranja ovog opsega sukladno novim tehnologijama i načelima planiranja. Replaniranje za BiH se paralelno odvija u dvije skupine: „Adriatic“ koju čine ALB, BIH, GRC, HRV, ITA, MNE i SVN, i u grupi "SEDDIF" koju čine AUT, BIH, BLG, HNG, HRV, ROU, SRB, SVK, SVN.

Planiranje digitalnog emitiranja u VHF opsegu 174-230 MHz komplicira nastavljanje analognog emitiranja u tom opsegu.

3.3.5.6. Postupci utvrđivanja kršenja Zakona o komunikacijama, uvjeta izdatih dozvola i propisa Agencije

Tijekom prva tri kvartala 2020. nisu vršene provjere kontrola RF spektra po zahtjevu drugih područja rada. Kontrole su rađene samo za potrebe radioplaniranja i pripreme za izdavanje dozvola za PMR servise. U trećem kvartalu je stavljen naglasak na periodičnu i najavljenju, tj. redovitu kontrolu emisione opreme i radiospektra, po službenoj dužnosti u Području radiokomunikacija. Otvaranje postupaka po službenoj dužnosti za kršenje tehničkih uvjeta dozvole u javnom emitiranju je posljedica promjene organizacije i provedbe Pravila o dozvolama u radiokomunikacijama. U trećem kvartalu je prepoznata

potreba za periodičnom kontrolom, a reorganizacijom poslovnih procesa su ostvareni preduvjeti za provjeru poštivanja tehničkih uvjeta dozvola, otvaranje i vođenje upravnih postupaka po službenoj dužnosti. Tijekom redovite kontrole, iako je prepoznat veliki broj nepravilnosti, mali je broj izrečenih izvršnih mjera, što je posljedica činjenice da su gotovo svi prekršaji prepoznati po prvi put, jer periodični pregledi ranije nisu bili provođeni.

Do sada su izrečene dvije financijske mjere. Jedna se odnosi na korištenje radiolinka bez prethodno izdate dozvole. Korisnik je potom tražio i dobio dozvolu za programsko napajanje. Druga se odnosi na tehnički netolerantno korištenje radiospektra s dominantne i posebno osjetljive lokacije Vlačić. S lokacije Vlačić se emitira velikom snagom, pa je uočena nepravilnost imala ozbiljan značaj za poštovanje međunarodnih obveza BiH u međunarodnoj koordinaciji.

Do zaključenja izvješća je obavljeno oko 160 neposrednih kontrola tehničkih uvjeta koje koristi oko 60 korisnika. Na temelju ovih rezultata je pokrenuto oko 60 upravnih postupaka utvrđivanja kršenja tehničkih uvjeta za emitiranje.

Od oko 60 otvorenih postupaka po službenoj dužnosti, do kraja izvještajnog razdoblja redovito je okončano 20 predmeta, za koje su korisnicima poslana rješenja.

Od uvođenja redovite periodične kontrole nije prijavljena ni jedna smetnja koju FM postaje prave u avio-prometu, dok je ranije Agenciji prijavljivano 5-10 pojava štetnih smetnji godišnje.

Najčeći prekršaji se odnose na neusuglašavanje aktualnog stanja antenske emisije opreme sa dodijeljenim tehničkim uvjetima, prekoračenje zauzeća radiospektra korištenjem devijacije veće od tehnički tolerantne, te neusuglašenost emitirane snage s uvjetima dozvole.

3.3.6. Radioamaterska služba

Agencija je u izvještajnom razdoblju izdala 552 dozvole za nove radioamaterske znakove i registrirano je 250 novih amaterskih radiouređaja.

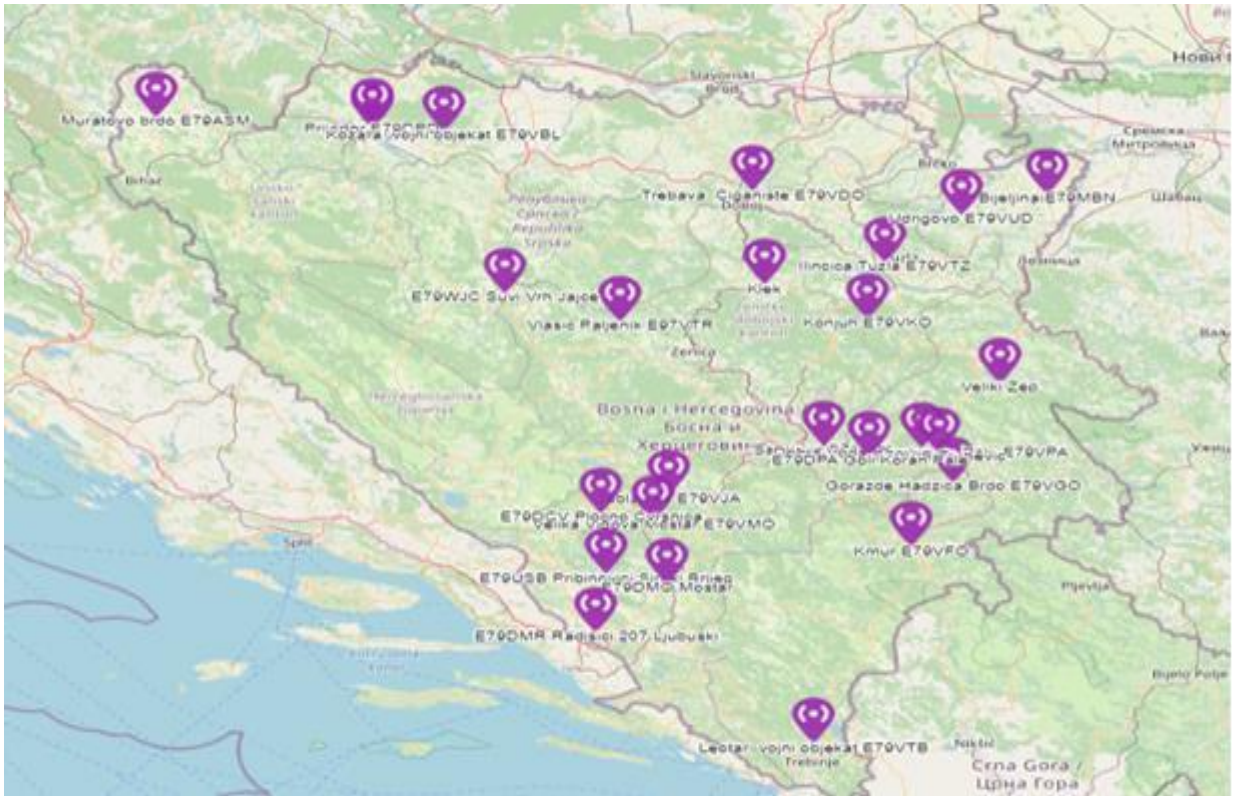
Agencija je izdala i 10 dozvola za specijalne i takmičarske radioamaterske znakove, kao i 3 HAREC certifikata za državljane BiH s boravkom u inozemstvu.

Na temelju Pravila 28/2007 o radioamaterskoj službi, izdata su rješenja za 2 jednoslovna radioamaterska znaka i 10 dozvola za repetitore, čiji raspored je grafički predstavljen na slici.

Krajem izvještajnog razdoblja usvojeno je Pravilo broj 92/2020 o radioamaterskoj službi. Ovim pravilom su uvedene promjene kojima je pojednostavljen rad radioamaterske zajednice. Pravilom je izmijenjeno trajanje dodjele znaka. Jednom dodijeljeni znak ne treba obnavljati. Validnost dodijeljenog znaka se može provjeriti na web-stranici Agencije. Druga značajna novina ovog pravila je harmonizacija polaganja radioamaterskog ispita za sve radioamatere. Radioamaterska oprema više ne podliježe obveznoj registraciji, ali je registracija i dalje moguća po zahtjevu korisnika.

Slika 15: Geografski raspored radioamaterskih repetitora u BiH

Međunarodna koordinacija frekvencija

3.3.6.1. Međunarodna koordinacija - terestrijalna

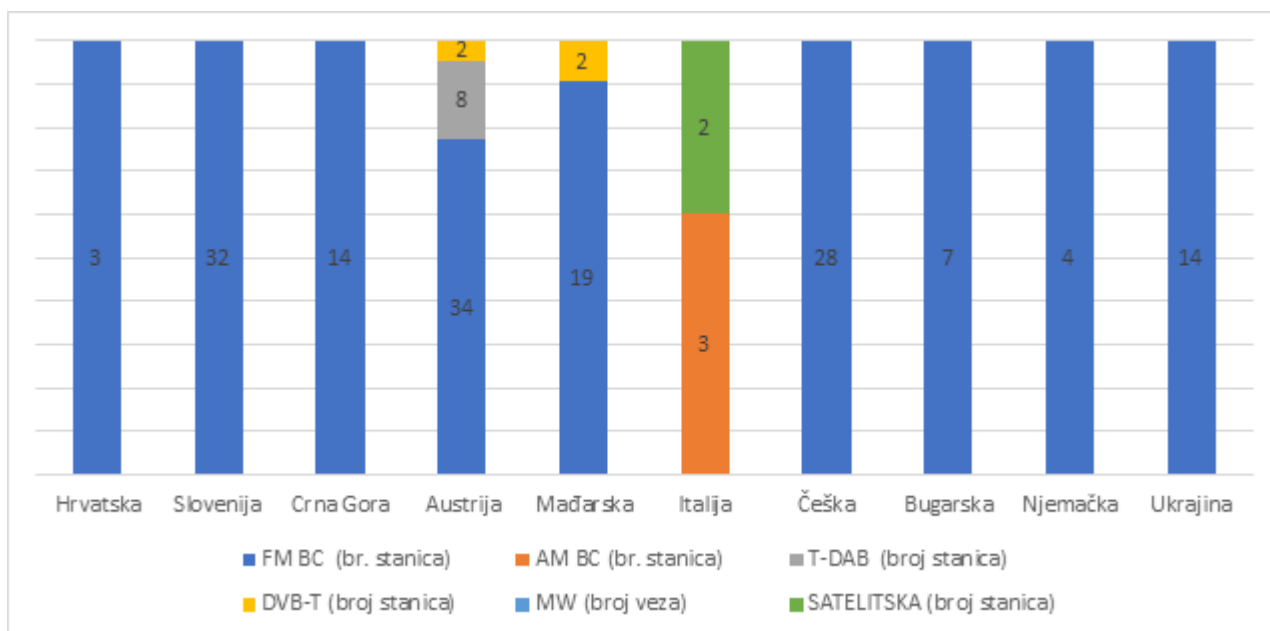
U cilju osiguravanja jednakih prava na pristup RF spektru kao ograničenom prirodnom resursu, međunarodna koordinacija radiofrekvencija je jedan od osnovnih segmenata upravljanja RF spektrom. Odgovarajući dokumenti Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU) i Konferencije europskih administracija za poštu i telekomunikacije (CEPT) su temelj za međunarodnu koordinaciju koja se obavlja na bilateralnoj, multilateralnoj ili regionalnoj razini. Provjera kompatibilnosti rada postaja susjednih zemalja s postajama na teritoriju BiH, te provjera usklađenosti rada postaja s radom planiranih postaja susjednih zemalja i postaja koje se puštaju u rad ili modificiraju tehničke parametre, kao i analiza objavljenih baza podataka postaja u informacijskom sustavu ITU-R BRIFIC u smislu provjere zajedničkog rada bez štetnih smetnji, stalna su aktivnost Područja radiokomunikacija. Tijekom 2020. su napravljene analize BRIFIC brojevi: od 2911 do 2936. U okviru redovitih aktivnosti je prijava i slanje u proces koordinacije naših postaja susjednim zemljama, kao i poslovi prijave frekvencijskih dodjela u ITU Master registar frekvencija. Sukladno navedenom, a na temelju pristiglih zahtjeva za koordinaciju frekvencija, te provedene analize utjecaja na rad bh. postaja, obrađeni su zahtjevi i upućeni odgovori susjednim administracijama i ITU kao što je prikazano u Tablici 16.

Tablica 16: Zahtjevi za koordinaciju frekvencija

Administracija/ broj postaja	FM BC	AM BC	T-DAB	DVB-T	MW	SATELITSKA
Hrvatska	3					
Slovenija	32					
Crna Gora	14					
Austrija	34		8	2		
Mađarska	19			2		

Administracija/ broj postaja	FM BC	AM BC	T-DAB	DVB-T	MW	SATELITSKA
Italija		3				2
Češka	28					
Bugarska	7					
Njemačka	4					
Ukrajina	14					

Slika 17: Grafički prikaz zahtjeva za koordinaciju frekvencija

Agencija je pokrenula proces međunarodne koordinacije za 153 FM BC i 3 DVB-T postaje.

Radio Birou ITU je poslat i zahtjev za povlačenje prijave 8 predajnika jer isti više nisu u radu i nije u planu da se ponovo puste u rad jer su u međuvremenu prevaziđeni drugim dodjelama.

3.3.6.2. Međunarodna koordinacija frekvencija - satelitska služba

Nakon izvršene analize utjecaja na rad naših postaja, data je suglasnost italijanskoj administraciji u vezi s puštanjem u rad satelitske postaje TEMPA ROSSA koja komunicira sa satelitskom mrežom ARABSAT 5A-30.5 E i satelitske postaje MSG-TTC1A1 koja komunicira sa satelitskim mrežama MSG-3.5E, MSG-41.5E, MTG-D1_0E, MTG-D1_3.4W, MTG-D1_9.5E.

Upućen je odgovor ITU u vezi sa objavom u BRIFIC 2925 AP30/E/835 i AP30A/E/835 od 21. 7. 2020. koja se odnosi na F-SAT-BSS2-88.5E satelitsku mrežu vezano uz uključivanje teritorije u servisnu zonu satelitske mreže sukladno § 4.1.10 App 30 i 30 A ITU RR-a. Odgovor je objavljen i na e-communication platformi Radio Biroa ITU.

Izvršene su i analize zahtjeva satelitskih mreža EUTELSAT, YAHSAT i UKFSS 18W za uključivanje u servisnu zonu satelita. Tijekom razdoblja izvještavanja, uočen je povećan broj zahtjeva za koordinaciju satelitskih mreža.

Za analizu zaštite Agencija koristi „ITU BR space“ i ITU-R, SpaceCom, softversku potporu koja omogućuje proces koordinacije BSS i FSS planova, praćenje, analizu i proračunske kompatibilnosti rada satelitskih sustava, te praćenje preporučenih procedura ITU-R.

Analiza utjecaja objavljenih podataka u BRIFIC space, kao i analiza procedura koordinacije frekvencija za satelitske sustave je sukladno ITU Radio Regulations Appendix 30, 30A i 30B.

3.3.6.3. Međunarodni prigovori o štetnim smetnjama

Nakon izvršene analize i rješavanja štetnih smetnji u nadležnom sektoru, upućeni su odgovori susjednim administracijama za međunarodne prigovore na smetnje od AKOS, Slovenija, štetna smetnja meteorološkim radarima na frekvenciji 5618 MHz, i prijava smetnje HAKOM, Hrvatska, za štetnu smetnju na 43 TV kanalu.

3.3.6.4. Međunarodni sastanci

- Sudjelovanje na 54. web-sastanku CEPT komiteta ECC 16-20.11.2020. Na sastanku je usvojen niz odluka i izvješća koji se izravno odnose na rad Područja radiokomunikacija. Tijekom sastanka upućen je odgovor u vezi s budućom implementacijom četiri odluke: Dec (20)02 - Railway communication, Dec (20)01 - WAS and RLAN, Dec (18)06 - MFCN na 26 GHz i Dec (15)04 - ESOMP NGSO FSS – Ka opseg;
- Sudjelovanje na radiokomunikacijskom seminaru ITU BR, terrestrial and space koji je održan u razdoblju 03. - 7.12.2020. WRS seminar ITU održava se svake dvije godine i na seminaru se razmatraju promjene u procesu koordinacije frekvencija putem ITU baza;
- Sudjelovanje na 95. online sastanku CEPT radne skupine WGFM (Working Group Frequency Management) održanom u Sliemi, Malta u razdoblju od 10. do 14.02.2020.
- Sudjelovanje na 96. online sastanku CEPT radne skupine WGFM (Working Group Frequency Management) u razdoblju od 8. do 12.06. 2020.
- Sudjelovanje na 97. online sastanku CEPT radne skupine WGFM (Working Group Frequency Management) u razdoblju od 19. do 23.10.2020.

3.3.7. Regulatorni dokumenti iz oblasti upravljanja spektrom

Pravilo – Plan namjene i korištenja RF spektra

Pripreme na ažuriranju Plana namjene i korištenja RF spektra, koje podrazumijevaju analizu proširenih opsega namijenjenih fiksnim i mobilnim satelitskim sustavima sukladno zaključcima Svjetske radiokonferencije WRC-19 i ECA, europske tabele namjene, usvojene u studenom 2020. Na ovaj način će se u Planu namjene objediniti namjena svih opsega i unijeti najnovije izmjene ITU RR, ECA, odluka i preporuka CEPT i ITU.

Krajem 2020. je usvojeno Pravilo 92/2020 o radioamaterskoj službi, čime je prestalo važiti dotadašnje pravilo 28/2007 o radioamaterskoj službi.

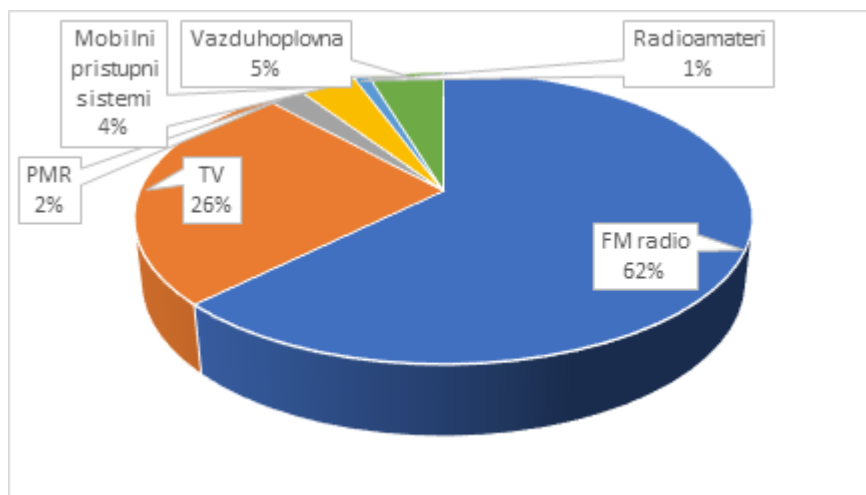
Pripremljen je nacrt Pravila o kontroli i ograničenju maksimalno dozvoljenog intenziteta neionizirajućeg zračenja, koje treba ući u proceduru javnih konzultacija i usvajanja tijekom 2021.

3.3.8. Monitoring / nadzor korištenja radiospektra i poštovanja uvjeta dozvola

U ovom izvještajnom razdoblju je obavljeno 214 aktivnih provjera na terenu i potom analitičke obrade rezultata.

Udio aktivnosti RF monitoringa prema vrsti radiokomunikacijskih servisa u 2020. je dat na grafikonu prikazanom na slici ispod.

Slika 18. Udio radiomonitoring aktivnosti prema vrsti radiokomunikacijskih servisa u 2020.

Tijekom listopada 2020. otpočela je intenzivna aktivnost RF monitoringa i neposredne kontrole tehničkih parametara nositelja dozvola za pružanje audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, koji usluge pružaju putem zemaljske radiodifuzije.

Do 31.12.2020. predmet kontrole bilo je 60 nositelja dozvola sa 141 pripadajućom dozvolom, odnosno tehničkim uvjetom za emitiranje. U kampanji je izvršena kontrola emisionih lokacija na području: Sarajeva, Banje Luke, Konjica, Kiseljaka, Zenice, Travnika, Bijeljine, Trebinja, Bileće, Stoca, Doboja i Mostara. Tijekom ovog ciklusa je izvršeno više od 450 skupova mjerenja emitiranih signala. Periodična mjerenja ostalih emisionih lokacija i provjere prethodno izvršenih kontrola se nastavlja i u 2021. god.

3.3.9. Mreža monitoring postaja u BiH

Početak 2021. se ponovo pokreće procedura za javnu nabavu usluga tekućeg održavanja mreže radiomonitoring postaja. Kada bude okončan postupak ugovaranja i održavanja, Agencija će nastaviti aktivnosti stalnog nadzora RF spektra u punom kapacitetu.

U predmetnom razdoblju pokrenute su aktivnosti na realizaciji projekta izgradnje senzorske mreže sa ciljem povećanja kapaciteta Agencije za mjerenje zauzetosti radio-frekvencijskog spektra, detekcije interferencija i geolociranje emisija.

Kada bude u funkciji, oprema će značajno smanjiti vrijeme detekcije štetnih smetnji, geolociranja izvora smetnji, njihovo otklanjanje i konačno, uspješniji rad licenciranih operatora i korisnika radiospektra.

Ranije pokrenute aktivnosti na realizaciji projekta nabave i instalacije sustava od 28 senzorskih jedinica za kontrolu neionizirajućeg elektromagnetnog zračenja će značajno unaprijediti postojeći sustav za provjeru poštivanja ograničenja vrijednosti određenih veličina elektromagnetskog polja.

Senzorske jedinice su prenosive i omogućavaju da se postavljaju na lokacije za koje postoji javni interes. Kao prvi prioritet su odabrane osnovne škole, stambena naselja ili drugi prostori na kojima se sumnja da ugrožavaju kvalitetu života.

Prikupljene informacije će omogućiti bolju zaštitu ljudskog zdravlja od djelovanja neionizirajućeg elektromagnetskog polja, bolju informiranost stanovništva, te smanjiti broj predrasuda zbog pogrešnog i nestručnog informiranja o utjecaju radioemisija na kvalitet života ljudi.

Realizacijom ovih aktivnosti, Agencija će povećati kapacitete kontrole, transparentnost i učinkovitije izvršavati poslove iz svoje nadležnosti.

3.3.10. Regulativa u oblasti mjerenja i kontrole

U okviru redovitih poslova, vršena je obrada i provjera pristiglih izvjava o ispunjavanju uvjeta o ograničavanju elektromagnetskog zračenja nositelja izdatih dozvola prema Pravilu 37/2008 o ograničavanju emisija elektromagnetskog zračenja („Službeni glasnik BiH“, broj 80/08). U navedenom razdoblju izvršeno je izdavanje više od 100 potvrda o ispunjavanju uvjeta o ograničavanju elektromagnetskog zračenja za nositelje dozvola Agencije.

Budući da je za Pravilo 37/2008 o ograničavanju emisija elektromagnetskog zračenja bilo neophodno izvršiti usklađivanje s domaćim i međunarodnim standardima, preporukama relevantnih europskih institucija i organizacija, te pozitivnom praksom europskih zemalja koje su u svoju legislativu uspješno implementirale navedene standarde i preporuke, pristupilo se izradi novog propisa. Pravilom se propisuju posebni uvjeti uporabe nepokretnih radiopostaja, koje odašiljaju radiosignal u RF opsegu 9 kHz-300 GHz na način da se ograničava izloženost stanovništva elektromagnetnim poljima s ciljem zaštite njihovog zdravlja.

Primjena propisa i informiranje stanovništva o načinu djelovanja neionizirajućeg elektromagnetskog polja u RF opsegu će omogućiti bolju kvalitetu života i zaštitu zdravlja od nepotrebnog RF polja.

3.3.11. Kontrola poštivanja uvjeta dozvole

Aktivnosti kontrole poštivanja uvjeta dozvole korisnika dozvole, uglavnom za kablovsku distribuciju, redovita su aktivnost koja je u posljednjem kvartalu 2020. god. fokusirana na periodičnu provjeru rada korisnika.

U prva tri kvartala je kontrola bila obavljena isključivo po zadatku drugih područja. Kako ostala područja nisu formalno tražila provjeru kod korisnika, tijekom posljednjeg kvartala, počela je priprema za sistematične periodične provjere uz pravodobnu najavu provjere. Drugi dio provjere je kontrola kvalitete i sadržaja kod krajnjeg korisnika koja je u pravilu bez znanja korisnika dozvole. Namjera je da rezultati provjera budu stalno dostupni nadležnim područjima i da se izvanredne, nenajavljene kontrole svedu na neophodni minimum.

Predmet periodične kontrole obuhvaća veliki broj dokumenata i uzorkovanje usluga. Zbog prirode i opsega aktivnosti priprema za posjetu korisnicima je zahtjevna. Stavljanje težišta na redovite kontrole i širinu predmeta kontrole zahtijevalo je dodatni trening za osoblje koji je proveden u ovom razdoblju. Predviđeno je da kontrola obuhvati poštivanje autorskih prava, poštivanje korisničkih ugovora, obveza koje proizlaze iz regulative.

Aktivnosti provedene tijekom posljednjeg kvartala 2020. su uključivale:

- Trening za harmonizaciju postupka provjere i pisanje izvješća,
- Planiranje procedure tijekom posjeta nositeljima dozvola,
- Pripremu neophodne standardne korespondencije prema korisnicima,
- Izbor prioriteta, najavu posjeta, usuglašavanje termina i pripadnu logistiku,
- Posjetu korisnicima i aktivnu provjeru poštivanja usklađenosti s općim i posebnim uvjetima dozvole na licu mjesta,

- Provjeru poštivanja naloga, instrukcija, koje donosi Agencija,
- Provjeru distribucije i identifikaciju eventualno nedozvoljenog pružanja usluga,
- Snimanje uzoraka programa za potrebe kasnije analize i sl.

Tijekom 2020. izvršeno je 10 najavljenih redovitih kontrola, sve u posljednjem kvartalu.

U tijeku je planiranje i priprema tehničkih sredstava za uzorkovanje, snimanje i daljinski pregled uzorkovanog programa. Ova oprema će služiti za periodične najavljene kontrole i za nenajavljene kontrole po potrebi. Planirano je uzorkovanje sadržaja za analogne TV i audiosadržaje koji se distribuiraju kablom ili zemaljskim emitiranjem.

Tijekom 2020., Sektor za radiomonitoring i kontrolu poštivanja uvjeta dozvola realizirao je aktivnosti samostalno i u suradnji s drugim organizacijskim jedinicama Agencije. Zbrojni pregled aktivnosti prema vrsti predmeta je prikazan na grafikonu (Slika 19.)

Slika 19. Procentualni udio obavljenih aktivnosti prema vrsti predmeta u 2020.

3.3.12. Ostale aktivnosti

Ažuriranja koordinacije korištenja RF opsega namijenjenih vojnim i sigurnosnim strukturama je značajna aktivnost koja je započela tijekom 2017. god. Na inicijativu Agencije održan je sastanak s predstavnicima Ministarstva obrane BiH, na temu korištenja RF opsega kojim upravlja Ministarstvo obrane BiH. Na zajedničkom sastanku s Agencijom, održanom koncem 2020., definirana je i potvrđena potreba da se u 2021. god. pristupi ažuriranju Sporazuma o normalizaciji koji je na snazi još od 2002. godine, te potreba češće koordinacije uporabe RF spektra. Sporazum iz 2002. godine je dio koordinacije resursa radiospektra između SFOR-a i Agencije, sukladno tadašnjem Akcijskom planu za izradu Politike sektora komunikacija.

3.4. PODRUČJE OPĆIH PRAVNIH I FINACIJSKIH POSLOVA

3.4.1. Podatci o ostvarenim prihodima

Ukupno ostvareni prihodi Agencije za razdoblje 1. 1 - 31. 12. 2020., iznose 10.376.482 KM. Dio ovih prihoda u ukupnom iznosu od 7.153 KM uplaćen je na JRT i prema Zakonu o komunikacijama ne predstavlja prihode Agencije. Drugi dio ovih prihoda, u iznosu od 10.369.329 KM, predstavlja vlastite prihode Agencije koji su i uplaćeni na transakcijski račun Agencije.

Ukupno ostvareni prihodi u 2020. su manji od ukupno ostvarenih prihoda u 2019. za 226.132 KM. Ovo je posljedica smanjene stope za obračun godišnje naknade za dozvole u emitiranju za 2020. godinu s 0,50% na 0,25% ukupno ostvarenog prihoda korisnika dozvola u fiskalnoj 2019., ostvarenog po osnovi obavljanja djelatnosti pružanja audiovizualnih medijskih usluga i pružanja medijskih usluga radija, a na temelju Odluke Vijeća Agencije ("Službeni glasnik BiH", broj 22/20).

U Pregledu nisu uključeni naplaćeni prihodi po osnovi naknade za korištenje radiofrekventnog spektra i novčanih kazni jer isti predstavljaju prihode Proračuna institucija BiH i uplaćuju se na Jedinствeni račun trezora. Prihodi po osnovi naknada za korištenje spektra frekvencija, ostvareni u 2020., iznose 23.777.760 KM, odnosno 111,11 % u odnosu na plan.

Prihodi od novčanih kazni ostvareni su u iznosu 45.500 KM i manji su za 48.842 KM u odnosu na ostvarene prihode po ovoj osnovi u 2019. god.

3.4.2. Podatci o ostvarenim rashodima

Ukupno ostvareni rashodi Agencije u 2020. god. iznose 11.870.580 KM, pri čemu se na rashode opće potrošnje odnosi iznos 6.477.780 KM, dok se na rashode programa posebne namjene, koji se financiraju iz akumuliranog viška prihoda nad rashodima po posebnim odlukama Vijeća ministara BiH, odnosi iznos 5.392.800 KM.

Rashodi opće potrošnje koji se financiraju iz Proračuna institucija BiH i međunarodnih obveza BiH za 2020. godinu, ostvareni su u procentu od 91,5% u odnosu na planirane i odobrene rashode u Zakonu o Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza za 2020. godinu (Zakon o Proračunu). Indeks ostvarenih rashoda u odnosu na godišnji plan rashoda kod Tekućih izdataka iznosi 90,6%, a kod Kapitalnih izdataka 98,8%.

Manja izvršenja rashoda opće potrošnje u odnosu na odobrene rashode u 2020. su i posljedica kontinuiranih aktivnosti u Agenciji na stvaranju ušteda, posebice na onim vrstama troškova na koje se može izravno utjecati.

Utrošena sredstva za putne troškove opće potrošnje u 2020. iznose 53.929 KM. U odnosu na planirana i odobrena sredstva u proračunu za ove namjene, realizacija ovih troškova je manja za 129.071 KM, odnosno iznosi 29,5% u odnosu na odobrene rashode, na šta je utjecala pandemija COVID-19 i nemogućnost odlaska na planirane konferencije, seminare, radne sastanke i sl. U odnosu na ostvarene rashode za putne troškove u 2019. godini, realizacija u 2020. god. je manja za 81,1%.

Procent izvršenja na poziciji Izdatci za tekuće održavanje iznosi 27,3% u odnosu na odobrene rashode opće potrošnje, odnosno 88,8% u odnosu na prethodnu godinu. Najveće odstupanje se javilo na pozicijama materijala i usluge za opravku i održavanje opreme, zbog toga što u 2020. nije bilo realizacije usluga tekućeg održavanja specijalne monitoring opreme (poništen postupak).

Tijekom 2020. u potpunosti su poštovana ograničenja u potrošnji propisana pravilnicima Vijeća ministara BiH.

Ukupan broj zaposlenih na koncu izvještajnog razdoblja je iznosio 125.

3.4.3. Revizija materijalno-financijskog poslovanja Agencije

Internu reviziju u Agenciji obavlja Jedinica za internu reviziju Ministarstva komunikacija i prometa BiH. Tijekom 2020. obavljena je revizija obračuna naknada za korištenje radiofrekventnog spektra.

Prema Izvješću o financijskoj reviziji Agencije za 2019., Ureda za reviziju institucija BiH, financijska izvješća Agencije prikazuju fer i istinito, u svim materijalnim aspektima, stanje imovine, obveza i izvora sredstava na dan 31. 12. 2019. god. i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na navedeni datum, sukladno prihvaćenom okviru financijskog izvještavanja.

Usporedo s revizijom financijskih izvješća Agencije za 2019. godinu, izvršena je i revizija usklađenosti aktivnosti, financijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima. Ured za reviziju financijskog poslovanja institucija BiH nije mogao potvrditi zakonitost procedure izvršenog raspoređivanja zaposlenih i zaključivanje ugovora o radu nakon donošenja novog pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta Agencije, te je u tom odjeljku dao mišljenje s rezervom o usklađenosti.

Tablica 17. PREGLED: Ostvarenja prihoda po izvorima od 1.1.2020. do 31.12.2020.

		Ekonomski	Planirani	Rebalans	Korigirani	Ostvareno	Index
R.b.	Izvor prihoda	kod	prihodi za	(+,-)	plan	u tekućem	(7/6)
			2020.		(4+,-5)	razdoblju	
			godinu				
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Ostali prihodi od fin. i nemater. imovine	721219				1.602	-
2	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	721511				49	-
3	Prihodi od zahtjeva, molbi i dr. podnesaka	722101				1.150	-
4	Prihodi od žalbi protiv rješenja	722102				180	-
5	Prihodi od rj. za koje nije propisana pos. nak.	722103				4.150	-
6	Prihodi od izdatih uvjerenja	722104				0	
7	Prihodi od ovjere potpisa i pečata	722105				45	-
8	Naknade od dozvola za emitiranje	722501	350.000		350.000	292.165	83%
9	Naknade od doz. za operatora fiks. telefonije	722502	8.700.000		8.700.000	8.948.460	103 %
10	Naknade za adm.-teh. obradu zahtjeva	722503				65.265	-
11	Naknade za dozv. u radiokomunikacijama	722504	1.030.000		1.030.000	1.027.099	100 %
12	Nakn.za dozv. davatelja pristupa internetu	722505					
13	Nakn. za dozv. operatora elek.-kom. mreža	722506					

14	Nakn. od dozv. operatora mob. komunikacija	722507					
15	Nakn. od dozv. za blokove u mobil. mreži	722508					

16	Nakn. od dozv. za pruž. audio viz. medij. usl.	722509						
17	Nakn. od dozv. za negeograf. i kr. brojeve	722510						
18	Nakn. od dozv. za blokove u fiks. telefoniji	722511						
19	Nakn. od dozv. za pruž. fiks. telefon. usluga	722512						
20	Nakn. od dozv. za TV emit. el.-kom. mreža	722513						
21	Nakn. od dozv. za pruž. usluga na UMTS	722514						
22	Naknade po Zakonu o slobodi pristupa informac.	722577				28	-	
23	Ostali prihodi	722791				24.100	-	
24	Novčane kazne za prekršaje	723104				1.600	-	
25	CRA-Prihodi od kazni za prekršaje	723107					-	
26	Primici od prodaje prometnih vozila	811114				10.589	-	
UKUPNO				10.080.000		10.080.000	10.376.482	103%

Tablica 18. PREGLED: Izvršenje rashoda po ekonomskim kategorijama od 1. 1.2020. do 31. 12. 2020.

R.b.	Vrsta rashoda	Ekonomski kod	Proračun za 2020. godinu	Izmjene: Odluka VM, prestrukturizacija (+,-)	Korigirani Proračun (4+,-5)	Ostvareni iznos rashoda 1.1.-31.12.	Index (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8

I	Tekući izdatci		6.260.000		6.260.000	5.670.872	90,6%
1.	Bruto plate i naknade	6111	4.550.000		4.550.000	4.515.751	99,2%
2.	Naknade troškova zaposlenih	6112	428.000		428.000	408.248	95,4%
3.	Putni troškovi	6131	183.000		183.000	53.929	29,5%
4.	Izdatci telefonskih i poštanskih usluga	6132	116.000		116.000	93.426	80,5%
5.	Izdatci za energiju i komunalne usluge	6133	116.000		116.000	85.487	73,7%
6.	Nabava materijala	6134	75.000		75.000	43.585	58,1%
7.	Izdatci za usluge prijevoza i goriva	6135	54.000		54.000	20.784	38,5%
8	Unajmljivanje imovine i opreme	6136	95.000		95.000	76.155	80,2%
9	Izdatci za tekuće održavanje	6137	290.000		290.000	79.034	27,3%
10.	Izdatci osiguranja bank. usl. i plat. prom.	6138	70.000		70.000	56.442	80,6%
11.	Ugovorene i druge posebne usluge	6139	283.000		283.000	238.031	84,1%
II	Kapitalni izdaci		817.000		817.000	806.908	98,8%
1.	Nabava građevina	8212	80.000		80.000	77.583	97%
2.	Nabava opreme	8213	571.000		571.000	564.372	98,8%
3.	Nabava stalnih sredstava u obliku prava	8215	166.000		166.000	164.953	99,4%
III	Programi posebne namjene			9.644.540	9.644.540	5.392.800	55,9%
1.	Metodologija rač. odvajanja i troš. rač	0704180		304.174	304.174	70.200	23,1%

2.	Kontrola i provjera poštivanja uvjeta dozvole i benchmarking mobilnih mreža u BiH - Mobilne mreže	0704190		1.500.000	1.500.000	1.462.669	97,5%
3.	Mjerenje kvalitete širokopojsnog pristupa internetu u BiH	0704200		103.681	103.681	103.336	99,7%
4.	Centralizirani sustav za monitoring broja korisnika usluga kod svih kablovskih operatora	0704210		1.100.000	1.100.000	-	-
5.	Informacijski sustav za elektroničko praćenje mrežnih resursa i korisnika dozvola u telekomunikacijama u nadležnim institucijama putem Geografskog informacijskog sustava (GIS)	0704220		650.000	650.000	-	-
6.	Zaštita djece na internetu u sustavima korisnika dozvola Agencije	0704230		450.000	450.000	-	-
7.	Centralizirani DMS sustav (Document Management System)	0704240		300.000	300.000	-	-
8.	Izgradnja senzorske mreže za pokrivanje urbanih sredina u velikim gradovima u BiH za mjerenje zauzetosti radiofrekvencijskog spektra, detekciju interferencija i	0704250		2.000.000	2.000.000	1.854.450	92,7%

	geolociranje izvora emisije						
9.	Kontrola razine neionizirajućeg elektromagnetnog zračenja u cilju zaštite ljudi	0704260		1.986.685	1.986.685	1.902.145	96,7%
10.	Izrada regulatornog okvira za radiofrekvencijske opsege koje koriste dronovi radi zaštite postojećih korisnika frekvencija	0704270		100.000	100.000	-	-
11.	Informacijski sustav za strojno prepoznavanje glasova i riječi u medijskom TV i radio prostoru BiH	0704280		1.150.000	1.150.000	-	-
UKUPNO			7.077.000	9.644.540	16.721.540	11.870.580	71%

3.4.4. Potpora pravnim poslovima

- U okviru poslova na koordinaciji aktivnosti prema Direkciji za europske integracije (DEI) u cilju postupanja sukladno Odluci o postupku usklađivanja zakonodavstva BiH s pravnom stečevinom EU ("Službeni glasnik BiH", br. 75/16 i 02/18) i pružanja stručne pomoći organizacijskim jedinicama Agencije koje, u okviru svoje nadležnosti, pristupaju izradi novog propisa koji se usklađuje s pravnom stečevinom EU vršena je koordinacija na usklađivanju jednog pravila Agencije te korespondencija unutar Agencije kao i sa Direkcijom za europske integracije u vezi s izradom Nacrta pravila o ograničenju djelovanja elektromagnetnog polja i Nacrta pravila o usvajanju Metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva kao i Nacrta metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva.
- U 2020. u okviru aktivnosti u postupcima po pritužbama krajnjih korisnika iz područja telekomunikacija zaprimljeno je 267 predmeta, izrađen je 331 službeni akt i završena su 242 predmeta.
- Od aktivnosti na pripremi sjednica Vijeća Agencije i u vezi sa sjednicama Vijeća Agencije, Sektor za pravne poslove je sudjelovao u pripremi 6 od ukupno 8 održanih sjednica Vijeća Agencije, i to 4 redovite i 2 izvanredne sjednice, održane putem elektroničke pošte, u okviru kojih je: pripremio i članovima Vijeća dostavio materijal za sjednice, pripremio nacрте dnevnog reda i zapisnike s predmetnih sjednica, obradio 17 žalbi, pripremio 12 pravnih izjašnjenja po žalbama za razmatranje Vijeću u drugostupanjskom postupku, te, sukladno donesenim odlukama Vijeća, pripremio 8 nacрта drugostupanjskih rješenja, sudjelovao u radu povjerenstva Vijeća Agencije za utvrđivanje rang-listi kandidata za UO BHRT iz reda bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda kao tehnička i pravna potpora.
- Po zahtjevima organizacijskih jedinica Agencije u vezi s pitanjima primjene zakona i drugih propisa, kao i u najsloženijim pravnim pitanjima iz nadležnosti Agencije, Sektor za pravne poslove dao je dva (2) pravna mišljenja.
- U okviru aktivnosti na pružanju stručne pomoći organizacijskim jedinicama Agencije u vezi s metodološkom ujednačenošću u izradi prednacрта pravila i drugih općih akata, Sektor za pravne poslove je izvršio pripremu, pregled i nomotehničku obradu dva prednacрта, odnosno prijedloga pravila, te 28 različitih internih propisa i drugih akata. Sukladno Poslovniku o radu Vijeća ministara BiH i drugim aktima u vezi s izradom akata koje usvaja Vijeće ministara BiH na prijedlog Agencije, pripremljena tri akta i u vezi s tim provedena propisana procedura. Također, pripremljeno je više akata u vezi s provedbom postupaka javnih nabava u okviru projekata koje realizira Agencija. Pored toga, sukladno članku 9. stavak (4) Naputka za provedbu i realizaciju nabava Agencije, tijekom 2020. kontrolirano je i parafirano 38 ugovora iz oblasti javnih nabava.
- U 2020. god. pokrenuto ukupno 80 prijedloga za izvršenje po rješenjima po osnovama naknada za dozvole, naknada za korištenje radiofrekventnog spektra i izrečenih kazni u ukupnom iznosu cca 387.243 KM, od čega se na potraživanja na ime naknada za dozvole odnosi iznos od 34.243 KM, na naknade za korištenje radiofrekventnog spektra iznos 350.000 KM, a na izrečene kazne iznos 3.000 KM.
- Od ukupnog iznosa naprijed navedenog duga, Agencija je tijekom 2020. u izvršnim postupcima, prinudnim putem, naplatila iznos cca 130.500 KM od čega je 116.000 KM na ime duga po osnovi naknada za korištenje radiofrekventnog spektra, 14.500 KM na ime duga po osnovi naknade za izdate dozvole, kao i iznos 3.693 KM na ime potraživanja zakonske zatezne kamate na neplaćeni iznos glavnog duga, od dana dospijeca obveze pa do isplate glavnog duga.
- U okviru rada Prvostupanjskog stegovnog povjerenstva Agencije pokrenut je i okončan jedan stegovni postupak.

4. SAMOSTALNI SEKTORI

4.1. SEKTOR ZA DOZVOLE I NAKNADE

Sektor za dozvole i naknade je novoformirani sektor u okviru Agencije i preuzeo je poslove izdavanja, izmjena, suspenzije, prijenosa i/ili prijevremenog prestanka korištenja dozvole, a koje su do 1. 1. 2020. god. vršene u okviru posebnih područja Agencije.

Svi postupci u vezi s izdavanjem, izmjenom, prijenosom ili prijevremenim prestankom važenja dozvole pokrenuti su i vođeni su sukladno pravilima Agencije koja reguliraju navedene postupke. Ovisno iz koje oblasti je podnesen zahtjev po kojem se postupalo, isti je prosljeđen području za emitiranje i području za telekomunikacije na stručno mišljenje a području radiokomunikacija na stručnu tehničku analizu i tehničku obradu zahtjeva. Dozvole su izdate u suradnji s navedenim područjima Agencije u dijelu koji se odnosi na tehničke parametre dozvole i programski sadržaj.

Sukladno navedenom, vršen je obračun naknada za administrativno-tehničku obradu zahtjeva, obračun naknada za dozvole sukladno Pravilu 89/2018 o naknadama za dozvole Agencije („Službeni glasnik BiH“, broj: 92/18 i 50/19) te točki III Odluke o visini stope i vrijednosti boda za obračun godišnje naknade za dozvole („Službeni glasnik BiH“, broj 86/19 i 22/20), i obračun naknada za korištenje radiofrekvencijskog spektra sukladno Odluci Vijeća ministara BiH o naknadi za korištenje radiofrekvencijskog spektra u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 15/14).

Tijekom 2020. pokrenuto je ukupno 535 upravnih postupaka, od toga 343 postupka po službenoj dužnosti za obračun godišnjih naknada za dozvole Agencije i 192 postupka po zahtjevu stranke za izdavanje, izmjenu ili prijevremeni prestanak važenja dozvola u oblasti emitiranja, telekomunikacija i radiokomunikacija.

Obračun naknada za administrativno-tehničku obradu zahtjeva vršen je u okviru postupka za izdavanje novih dozvola ili izmjenu postojeće dozvole prema svakom zahtjevu stranke koji podliježe plaćanju propisanih naknada. Na temelju izdatih novih dozvola u 2020. godini izvršen je obračun naknada za dozvolu od dana izdavanja do kraja tekuće godine, kao i naknade za korištenje radiofrekvencijskog spektra u razdoblju važenja dozvole, onih nositelja dozvole koji podliježu plaćanju istog.

Agencija je izdala rješenja korisnicima dozvola kojim je izvršen obračun visine akontacije naknade za dozvole iz oblasti telekomunikacija i rješenja kojim je izvršen obračun visine ukupne godišnje naknade za dozvole iz oblasti telekomunikacija i emitiranja za 2020. god. Kontinuirano se pratilo poštivanje rokova plaćanja naknada od strane korisnika dozvola, utvrđenim u rješenjima za obračun godišnjih naknada za dozvole korisnicima dozvola u emitiranju i telekomunikacijama. Prosljeđeno je 36 rješenja Sektoru za pravne poslove radi pokretanja postupaka prinudne naplate potraživanja pred Sudom BiH.

Za dozvole iz oblasti radiokomunikacija, Sektor je izvršio obračun godišnjih naknada za predmetne dozvole u 2020. god. putem naloga za fakturiranje.

4.1.1. Dozvole

Odsjek za dozvole je u 2020. god. vodio 192 upravna postupka po zahtjevu stranke koja su imala za rezultat izdavanje 1.763 dozvola iz oblasti radiokomunikacija, emitiranja i telekomunikacija. Po osnovi izdavanja navedenih dozvola izvršen je obračun naknada za administrativno-tehničku obradu zahtjeva i naknada za izdavanje dozvola, odnosno izrađeno je 380 pojedinačnih naloga za izdavanje računa. U 2020. god. izvršeno je i ukidanje 135 dozvola.

4.1.1.1. Dozvole iz oblasti emitiranja

Tijekom 2020. Agencija nije izdavala nove dozvole za televizijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije. Zaključno s 31. 12. 2020., pored javnih RTV servisa BiH, djeluje 38 korisnika Dozvole za televizijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije.

Pored javnih RTV servisa BiH, trenutačno djeluje 150 korisnika Opće dozvole za radijsko emitiranje, od čega 2 na srednjim valovima. Pored toga, zaključno sa 31. 12. 2020. djeluju ukupno 3 korisnika Dozvole za neprofitni radio.

Tablica 19. Ukupan broj korisnika dozvola za televizijsko i radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije

TV	RADIO			JAVNI SERVIS (radio i TV)
	Opća dozvola za radijsko emitiranje (FM)	Opća dozvola za radijsko emitiranje (srednji valovi)	Neprofitni radio	
38	148	2	3	6

Zaključno sa 31.12.2020., djeluje 66 korisnika Dozvole za televizijsko emitiranje koje se vrši putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža.

Sukladno Pravilu 77/2015 o pružanju audiovizualnih medijskih usluga, tijekom 2020. izdato je 8 novih Dozvola za televizijsko emitiranje putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža, dok su 2 dozvole prestale važiti na zahtjev korisnika.

Sukladno Pravilu 76/2015 o pružanju medijskih usluga radija, a zaključno sa 31. 12. 2020., djeluje 1 korisnik Dozvole za radijsko emitiranje putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža.

U Tablici 20. dat je prikaz statusa korisnika dozvola u oblasti pružanja audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija u 2020. na temelju vlasničke strukture pravnih osoba korisnika dozvola (privatne i javne).

Tablica 20. Status korisnika dozvole u oblasti pružanja audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (javne i privatne postaje)

Status	Pružatelji audiovizualnih medijskih usluga		Pružatelji medijskih usluga radija				Javni servis (radio i TV)
	Dozvola za televizijsko emitiranje putem zemaljske radiodifuzije	Dozvola za televizijsko emitiranje putem drugih elektroničkih komunikacijskih mreža	Opća dozvola za radijsko emitiranje (FM)	Opća dozvola za radijsko emitiranje (srednji valovi)	Dozvola za radijsko emitiranje putem drugih elektroničkih	Neprofitni radio	

					komunik. mreža		
Javne	14	6	66	-	-	-	6
Privatne	24	60	82	2	1	3	

Sukladno Pravilu 79/2016 o dozvolama za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, tijekom 2020. izdate su dvije (2) nove dozvole za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, a 3 dozvole su prestale važiti na zahtjev korisnika. Zaključno sa 31. 12. 2020., ukupan broj korisnika dozvole za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija je 34, od čega 27 pruža usluge putem kabla (u sklopu jednog korisnika dozvole koji usluge pruža putem kabla se nudi i usluga putem satelita DTH), te 7 putem IPTV platforme (u sklopu jednog korisnika dozvole koji usluge pruža putem IPTV, nudi se i usluga putem DTH platforme).

4.1.1.2. Dozvole iz oblasti telekomunikacija

U 2020. god. Agencija je dodijelila jednu (1) dozvolu za obavljanje djelatnosti davatelja fiksnih javnih telefonskih usluga, te je na koncu 2020. na tržištu BiH djelovalo 12 davatelja fiksnih javnih telefonskih usluga.

Slijedi pregled operatora nositelja Dozvole za obavljanje djelatnosti davatelja fiksnih javnih telefonskih usluga, zaključno sa 31. 12. 2020.

Tablica 21. Pregled operatora nositelja Dozvole za obavljanje djelatnosti davatelja fiksnih javnih telefonskih usluga

R. br.	Naziv operatora	R. br.	Naziv operatora
1.	AKT.ONLINE d.o.o. Sarajevo	7.	M&H COMPANY d.o.o. Sarajevo
2.	BLICNET d.o.o. Banja Luka	8.	TELEMACH d.o.o. Sarajevo
3.	ELTA-KABEL d.o.o. Dobož	9.	TEL RAD NET d.o.o. Bijeljina
4.	EUROPRONET BOSNIA d.o.o. Sarajevo	10.	T3 d.d. Sarajevo
5.	DETEL d.o.o. Sarajevo	11.	SOFTNET d.o.o. Sarajevo
6.	LOGOSOFT d.o.o. Sarajevo	12.	TXTV d.o.o. Tuzla

U BiH djeluju tri licencirana mobilna operatora:

- JP BH Telecom d.d. Sarajevo (BH Telecom);
- Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka (Telekom Srpske) i
- JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar (HT Mostar).

Pored tri dominantna operatora, drugi pružatelji mobilnih usluga imaju mogućnost, sklapanjem komercijalnih ugovora, pružati mobilne telefonske usluge s nositeljima GSM/UMTS/LTE dozvola u BiH. Zaključno s 31.12. 2020., na tržištu mobilne telefonije rade 4 operatora. Blicnet d.o.o. Banja Luka koji je kod Agencije registriran u rujnu 2013., Logosoft d.o.o. Sarajevo koji je registriran u srpnju 2014., Telrad Net registriran u listopadu 2014., DASTO SEMTEL d.o.o. Bijeljina je Rješenje o registraciji davatelja mobilnih usluga dobio u 2017., a Novotel d.o.o Sarajevo u srpnju 2020.

U 2020. god. nisu izdate nove dozvole za obavljanje djelatnosti operatora javnih elektroničkih komunikacijskih mreža, a izvršeno je ukidanje 5 dozvola za obavljanje djelatnosti operatora javnih

elektroničkih komunikacijskih mreža, te je broj mrežnih operatora koji djeluju na teritoriju BiH na dan 31. 12. 2020. iznosio 69 operatora.

U 2020. god. Agencija nije izdala nove dozvole za obavljanje djelatnosti davatelja pristupa internetu a izvršeno je ukidanje 6 dozvola, te je 60 operatora davatelja pristupa internetu na teritoriju BiH, zaključno sa 31. 12. 2020. god.

4.1.1.3. Dozvole iz oblasti radiokomunikacija

U 2020. ukupno je izdato 196 dozvola, a otkazano 109 dozvola za mikrovalne linkove u vezi točka – točka. U sklopu aktivnosti na licenciranju MMDS sustava u opsegu 11.7-12.5 GHz, u 2019. izdata su rješenja o prestanku važenja dozvola za korištenje blokova frekvencija na području za tri korisnika na 10 općina i prestanku važenja dozvola za ukupno 13 baznih postaja po zahtjevu tri korisnika.

U kopненоj mobilnoj službi u 2020. izdato je ukupno 1528 dozvola za 47 korisnika

U 2020. izdato je 17 dozvola za 17 korisnika, a ukinuta je jedna (1) dozvola u zrakoplovnoj službi.

Što se tiče radiodifuzne službe, izvršene su izmjene dozvola za radiodifuzni predajnik za 9 korisnika dozvola Agencije na području 13 općina.

4.1.2. Naknade

Tijekom 2020. izvršen je obračun godišnjih naknada za dozvole u emitiranju i izdato je 196 rješenja kojima je utvrđen iznos godišnje naknade za dozvole u emitiranju za 2020. god.

Izvršen je obračun visine akontacije naknade za dozvole iz oblasti telekomunikacija za 2020. i izdato 79 rješenja o visini akontacije naknade za dozvole iz oblasti telekomunikacija za 2020. god.

Izvršen je obračun i visine ukupne godišnje naknade za dozvole iz oblasti telekomunikacija za 2020. godinu i izdato je 78 rješenja korisnicima dozvola iz oblasti telekomunikacija.

Pripremljeni su nalozi za fakturiranje godišnjih naknada za dozvole za 2020. i to:

- Dozvole za fiksnu radiopostaju u mikrovalnoj vezi točka-točka za 128 linkovskih veza 11 korisnika dozvola
- Dozvole za fiksnu radiopostaju PMR za ukupno 125 korisnika dozvola
- Dozvole za satelitske radiopostaje i VSAT terminali za 10 dozvola za satelitske postaje i VSAT terminale dodijeljenih za 9 nositelja dozvola

Pripremljeni su nalozi za fakturiranje godišnjih naknada za Dozvole za fiksne radiopostaje u mikrovalnoj vezi točka-točka i to BH Telecom d.d. Sarajevo za 744 dozvole, HT Eronet d.d. Mostar za 651 dozvolu i Telekom Srpske a.d Banjaluka za 659 dozvola.

Pripremljeni su nalozi za fakturiranje naknada za korištenje radiofrekvencijskog spektra za 2020. za korisnike dozvola Agencije i to za telekom operatore (mobilni pristupni sustavi: 800MHz, 900MHz, 1800MHz, 1900MHz, 2100MHz, 2600MHz), radiopostaje, TV postaje, linkove točka-točka, linkove točka - više točaka, CATV, PMR i satelitske postaje i VSAT terminale.

Pripremljeni su i nalozi za fakturiranje naknada za korištenje radiofrekvencijskog spektra po osnovi Dozvole za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sustava (LTE) za Telekom Srpske, BH Telecom i HT Eronet.

Tijekom postupka izdavanja dozvola u oblasti emitiranja izvršene su i ekonomske analize financijskog poslovanja korisnika dozvole, ako i u postupku zahtjeva za prijenos dozvole ili promjenu vlasničke strukture korisnika dozvole Agencije.

Odgovoreno je i na 35 upita pismenim putem vezano uz postupke izdavanja dozvola i obračun naknada za dozvole uz svakodnevnu komunikaciju sa strankama putem maila.

4.2. SEKTOR ZA ODNOS S JAVNOŠĆU

4.2.1. Mediji i javnost

Tijekom 2020. Sektor za odnose s javnošću obavljao je tekuće poslove koji su uključivali komunikaciju sa novinarima, nositeljima dozvola i krajnjim korisnicima. Pružana je redovita potpora uredu generalnog direktora, područjima, sektorima i odjelima u Agenciji.

Objavljeno je 58 saopćenja za javnost, koja su uključivala redovite aktivnosti Agencije, izradu Godišnjeg izvješća Agencije, izradu kvartalnih izvješća, Pregleda slučajeva iz oblasti emitiranja, objavljivanje Izvješća o procesuiranim slučajevima iz područja Agencije, objavljivanje javnih konzultacija na Nacrt pravila usvojen na Vijeću Agencije, praćenje Lokalnih izbora 2020., kao i izbora u Mostaru. Također, u 2020. Agencija je pokrenula Anketu o zaštiti potrošača o stupnju informiranosti stanovništva u BiH o utjecaju elektromagnetnog polja, čiji je cilj utvrđivanje stupnja informiranosti stanovništva o dozvoljenim razinama elektromagnetnog polja.

Tijekom 2000. godine, objavljeno je više od 5000 medijskih objava na teme Agencije, u tiskanim medijima, na internet portalima, TV i radiopostajama u BiH.

Sektor za odnose s javnošću je tijekom 2020. odgovorio na 47 zahtjeva za pristup informacijama sukladno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, i na 12 zastupničkih pitanja.

4.2.2. Suradnja na projektima, integracijama i aktivnosti na društvenim mrežama

Sektor za odnose s javnošću je tijekom izvještajnog razdoblja sudjelovao u radu Projektnog savjetodavnog tima/odbora "Zaustaviti nasilje nad djecom: Prevencija i rad na sprječavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u digitalnom okruženju u BiH", koju provode organizacije UNICEF, MFS Emmaus i Save the Children (BiH konzorcij za zaštitu djece). Agencija je partner ovog projekta.

Provođene su stalne aktivnosti na unapređenju web-stranice Agencije kako bi na najbolji način odgovorila potrebama krajnjih korisnika, kao i promocija aktivnosti Agencije putem društvenih mreža (LinkedIn, Facebook). Putem društvenih mreža, Agencija je tijekom 2020. objavljivala informacije koje su već objavljene na web-stranici Agencije, informacije koje su medijima distribuirane putem priopćenja za javnost, kao i informacije s važnih događaja koje je organizirala ili na kojima je sudjelovala Agencija, (uključujući pripremu, obradu i objavu teksta o aktivnostima Agencije).

Koordinirane su aktivnosti iz oblasti europskih integracija koje uključuju dostavljanje podataka za izradu godišnjih izvješća, sukladno Akcijskom planu za realizaciju prioriteta iz analitičkog izvješća Europske komisije, uključujući pripremu i dostavu pisanih dokumenata za sastanke Pododbora/Odbora za inovaciju i informacijsko društvo i socijalnu politiku između EU i BiH.

4.2.3. Aktivnosti u uvjetima pandemije COVID-19

Od proglašenog izvanrednog stanja uzrokovano pandemijom COVID-19 u BiH, Agencija je u više navrata apelirala na pružatelje medijskih usluga da prilikom izvještavanja o ovoj temi pristupe profesionalno, na način da se informacije objavljuju bez senzacionalizma i širenja dezinformacija koje bi mogle utjecati na širenje straha, panike i uznemirenosti šire javnosti, kao i da informacije objavljuju u formatu pristupačnom osobama s oštećenjem sluha, na način da se osigura tumačenje na znakovni jezik. Također, Agencija je uputila preporuke operatorima javnih telekomunikacijskih usluga i ostalim nositeljima dozvola za postupanje u izvanrednoj situaciji. U ovom razdoblju objavljena je i nova Odluka

o visini stope i vrijednosti boda za obračun godišnje naknade za dozvole u emitiranju za 2020. godinu, u iznosu 0,25 % (umjesto 0,50%) ukupnog prihoda korisnika dozvole u fiskalnoj 2019. god.

4.3. SEKTOR ZA INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

4.3.1. Redovite aktivnosti

Tijekom cijele godine provode se redovite aktivnosti, koje obavlja Sektor za informacijske tehnologije, a koje podrazumijevaju:

- standardne sigurnosne kontrole rada ključnih modula informacijskog sustava,
- unapređenje računarske mreže Agencije,
- redovitu kontrolu rada serverske/mrežne opreme i klima-uređaja u server sobama,
- bekapovanje podataka sa svih servera na dnevnoj i mjesečnoj osnovi,
- ažuriranje baze korisničkih accounta (Active Directory),
- kontrola rada Office 365 portala, ažuriranje korisničkih podataka,
- redovito ažuriranje aplikacija i operativnih sustava na radnim postajama i serverima,
- uklanjanje i rješavanje tehničkih problema i pružanje tehničke potpore zaposlenicima Agencije,
- ažuriranje računarskih aplikacija Agencije,
- kao i druge posebne poslove prema zahtjevu korisnika ili menadžmenta Agencije,
- ažuriranje internet stranice Agencije;
- potporu za online komunikaciju uz korištenje alata Zoom, Cisco Webex i MS Teams.

4.3.2. Posebne aktivnosti

Tijekom 2020., nizom realiziranih posebnih aktivnosti, nastavljen je proces modernizacije i nadogradnje informacijskog sustava Agencije.

4.3.3. Hardverska/mrežna infrastruktura

Aktivno sudjelovanje u planiranju, implementaciji i testiranju svih modula, razvijenih u okviru projekta: *Mjerenje kvalitete širokopojasnog pristupa internetu u BiH*. U okviru ovih aktivnosti završeno je sljedeće:

- kreirani korisnički nalozi za virtualne strojeve na ProxMox virtualizacijskom okruženju i omogućen SSH pristup za eksterne korisnike, uključujući izradu kompletne tehničke dokumentacije;
- završeno rutiranje i dodjeljivanje IP adresa, kao i kreiranje DNS zapisa svim virtualnim strojevima na kontrolnom i mjernom serveru;
- testiranje RAK NetTest aplikacije, pregled kompletnih funkcionalnosti i sadržaja aplikacije, dostavljanje liste komentara isporučitelju;
- puštena u rad RAK NetTest aplikacija, linkovana na zvaničnu web-stranicu Agencije, mobilne aplikacije objavljene na Google Play i App Store platformama.

Instaliran je i konfiguriran Debian 10 x64 server u okviru VMWare virtuelizacijske platforme za potrebe importiranja dostavljenih elektroničkih upitnika, u okviru implementacije Projekta analize tržišta elektroničkih komunikacija prema metodologiji EU.

Sudjelovanje u implementaciji kontrolno-mjernog sustava za kontrolu i provjeru poštivanja uvjeta dozvole i benchmarking mobilnih mreža GSM/UMTS/LTE u BiH.

Urađena virtualizacija fizičkih servera sa lokacije Sime Milutinovića 4, odnosno konverzija fizičkih servera u virtualne strojeve na novoj VMWare platformi. Tijekom konverzije migrirani su svi korisnički podaci, aplikacije (posebice naglašavamo migraciju softvera ATDI, koji služi za planiranje RF spektra) i postavke sa dva fizička servera (Office i Spectrum).

Urađena je migracija podataka sa fajlservera Windows Servera 2008 R2 na Windows Server 2019, kao i migracija arhive videomaterijala na novi fajlserver. Dotrajala neispravna oprema za snimanje videosadržaja je ugašena.

Kreirana virtualna mašina za udaljeni pristup softverima ATDI ICS Manager i ATDI HTZ communications (stara verzija ima naziv ICS Telecom).

Za zaposlene iz regionalnih sektora Banjaluka i Mostar omogućen pristup folderu RAK FORME s ažuriranim obrascima putem *One Drivea*.

Puštena je u rad nova internet konekcija 300/300 Mbps (promjena ISP-a) i urađena prekonfiguracija terminalne opreme tj. routera Mikrotik RB4011iGS+RM, na kojoj se nalaze mrežne postavke za mjernu opremu, za ispitivanje kvalitete usluge širokopojasnog pristupa internetu (koja radi u aktivnom režimu rada). Urađena je i prekonfiguracija virtualizacijskog okruženja (ProxMox) na nove postavke.

Izvršena je zamjena postojećih SSD diskova (32GB) novim diskovima od 128GB na glavnom serveru za bekapovanje i replikaciju, zatim migracija, odnosno, kloniranje postojeće konfiguracije na nove diskove, kao i instalacija najnovijih verzija *Veeam* i *Vmware* softverskog rješenja.

Izvršeno je konfiguriranje *SQL* servera i instalacija dodatnih *Microsoft* licenci, odobrenih kroz ESA ugovor.

Završena konfiguracija FTP servera, kreiranje novih korisničkih naloga za TV postaje.

4.3.4. Softveri

Omogućeno je importiranje dostavljenih elektroničkih obrazaca na Debian 10 x64 serveru, u okviru implementacije Projekta analize tržišta elektroničkih komunikacija prema metodologiji EU.

Dodate su nove funkcionalnosti u sustavu OWIS (usklađivanje djelovodnika, UP1 i UP2 sa propisanim obrascima).

Završena je instalacija MS Teams, podešavanje platforme, omogućena potpora korisnicima za korištenje (u velikoj mjeri je povećano korištenje *online* platformi za održavanje *online* sastanaka, konferencija, webinar, radionica, treninga i sl.).

U rad su pušteni softver za obradu i tarifiranje telefonskog prometa na telefonskoj centrali *Yeastar MyPBX U100* i vanjski telefonski pozivi s centrale *Yeastar MyPBX U100*.

Za zaposlene iz regionalnih sektora Banjaluka i Mostar je omogućen pristup folderu RAK FORME s ažuriranim obrascima putem *One Drivea*.

Ažurirani su podaci za kalkulator RF spektra i redizajnirane forme za pretragu i kalkulator RF spektra.

Kreirana je i na internet stranici Agencije objavljena elektronička anketa „Kontrola razine neionizirajućeg elektromagnetnog polja (EMP) u cilju zaštite ljudi u BiH“ čiji je nositelj Agencija na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku.

4.3.5. Legislativa

Izrađen dokument: Uputstvo o zaštiti server sobe.

Urađene izmjene dokumenata: Politika sigurnosti informacijskog sustava Agencije, Strategija razvitka informacijskog sustava Agencije za razdoblje 2019-2021. i Pravilnik o uporabi informacijskog sustava Agencije.

5. PRIVITAK I PREGLED TUŽBI, SUDSKIH POSTUPAKA I PRESUDA

5.1. Pregled aktivnih sporova i sudskih odluka

U 2020. je po tužbama protiv Agencije pokrenuto ukupno pet (5) sporova, od kojih: dva (2) upravna spora i dva (2) parnična postupka pred Sudom BiH, kao i jedan parnični postupak pred Općinskim sudom u Sarajevu.

Po tužbama iz 2019. aktualna su još dva (2) upravna spora pred Sudom BiH.

5.2. Pregled aktualnih sudskih sporova po tužbama iz 2020.

- 5.2.1. Tužbom od 31. 1. 2020. tužitelja Grupe ponuđača „Unis Telekom“ d.d. Mostar i „Belmet MI“ d.o.o. Ljubljana pred Sudom BiH pokrenut je upravni spor protiv tuženog Ureda za razmatranje žalbi BiH, radi poništenja zaključka tuženog, broj: JN2-01-1-3008-9/19 od 30. 12. 2019., kojim je odbačena žalba tužitelja protiv Odluke o izboru najpovoljnije ponude za nabavu kontrolnomjernog sustava za kontrolu i provjeru poštivanja uvjeta dozvole i benchmarking mobilnih mreža GSM/UMTS/LTE, broj: 04-16-6-1875-15/19 od 25. 10. 2019. god. U predmetnom sporu Agencija je pozvana da, u svojstvu zainteresovane osobe, dostavi odgovor/izjašnjenje na tužbu. Odgovor na tužbu dostavljen dana 17. 3. 2020. god.
- 5.2.2. Tužbom od 19. 3. 2020. tužitelja Grant Thornton d.o.o. Banja Luka, zast. po punomoćnicima Bubić Zoranu i Duka-Babić Bojani, odvjetnicima iz Banje Luke, pred Sudom BiH pokrenut je parnični postupak radi potraživanja duga u iznosu 136.539 KM, po osnovi Ugovora o nabavi usluga za izradu i implementaciju metodologije računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, zaključenog s Agencijom dana 8. 6. 2017. godine. Budući da je u tom razdoblju bilo na snazi izvanredno stanje zbog pandemije COVID-19 i uveden rad od kuće, u cilju pravodobnog postupanja Agencija je 1. 4. 2020. god. Sudu neposredno dostavila odgovor na tužbu s relevantnim dokazima, o čemu je 3. 4. 2020. god. obaviješteno Pravobraniteljstvo BiH (u nastavku: Pravobraniteljstvo), u svojstvu zakonskog zastupnika institucija BiH u parničnom postupku.
- 5.2.3. Tužbom od 27. 3. 2020. tužitelja JP RTRS Banja Luka, zast. po punomoćniku Grabež Saši, advokatu iz Banje Luke, pred Sudom BiH pokrenut je upravni spor protiv konačnog rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 03-29-7-8/19 od 20. 11. 2019., kojim je odbijena žalba tužitelja protiv prvostupanjskog rješenja, broj UP1: 03-29-5-814/18 od 2. 7. 2019., uz preinačenje izrečene novčane kazne na iznos 25.000 KM. Prvostupanjskim rješenjem tužitelju je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu 35.000 KM zbog utvrđenog kršenja članka 5. st. (2) i (3) Kodeksa o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija i čl. 16.2, 16.3 i 16.4 Izbornog zakona BiH. Odgovor na tužbu dostavljen 15. 4. 2020. god.
- 5.2.4. Tužbom od 25. 6. 2020. tužitelja „S-LIST“ d.o.o. Sarajevo, zast. po punomoćniku Kočo Damiru, odvjetniku iz Sarajeva pred Općinskim sudom u Sarajevu pokrenut je parnični postupak protiv Agencije radi potraživanja duga u iznosu 2.340 KM, po osnovi Ugovora o nabavi zakona i propisa na CD-ima zaključenog 26. 1. 2017. godine. Iako je predmetni ugovor, u cijelosti, realiziran u 2017., tužitelj svoje potraživanje temelji na neutemeljenoj isporuci zakona i propisa na CD-ima za 2018. god. Budući da se radi o parničnom postupku, Agencija je 30. 6. 2020. god.

obavijestila Pravobraniteljstvo o predmetnom sporu, uz dostavu izjašnjenja na tužbu zajedno s relevantnim dokazima.

- 5.2.5. Tužbom od 26. 8. 2020. pred Sudom BiH pokrenut je parnični postupak (radni spor) po tužbi tužitelja Kovač Predraga, zastupanog po Jahić Edini i Bećirović - Zijadić Sanji, odvjetnicima iz Sarajeva, protiv tužene BiH - Vijeća ministara i dr. radi poništenja Odluke o potvrdi imenovanja generalnog direktora Agencije („Službeni glasnik BiH“, broj 44/20). Budući da se radi o parničnom postupku, Agencija je 3. 9. 2020. god. Pravobraniteljstvu dostavila izjašnjenje na tužbu zajedno s relevantnim dokazima.

5.3. Pregled aktualnih sudskih sporova po tužbama iz 2019.

- 5.3.1. Upravni spor pred Sudom BiH po tužbi od 13. 9. 2019. god. tužitelja Nova TV d.d. Zagreb, R. Hrvatska zast. po punomoćnicima Čampara Maida i Crnovršanin Mirsadu, odvjetnicima iz Sarajeva, protiv konačnog rješenja Vijeća Agencije, broj: UP2-03-29-7-5/19 od 25. 6. 2019., kojim je odbijena žalba tužitelja protiv prvostupanjskog zaključka, broj UP1: 03-29-5-379/19 od 5. 3. 2019., a kojim tužitelju nije priznato svojstvo zainteresirane stranke u postupku, po službenoj dužnosti, protiv Elta - Kabel d.o.o. Doboje. Odgovor na tužbu dostavljen 26. 9. 2019. god.
- 5.3.2. Upravni spor pred Sudom BiH po tužbi od 13. 9. 2019. tužitelja United Media S.a.r.l. Luxembourg, zast. po punomoćnicima Čampara Maida i Crnovršanin Mirsadu, odvjetnicima iz Sarajeva, protiv konačnog rješenja Vijeća Agencije, broj: UP2-03-29-7-4/19 od 25. 6. 2019., kojim je odbijena žalba tužitelja protiv prvostupanjskog zaključka, broj UP1: 03-29-5-956/18 od 5. 3. 2019., a kojim tužitelju nije priznato svojstvo zainteresirane stranke u postupku, po službenoj dužnosti, protiv Elta - Kabel d.o.o. Doboje. Odgovor na tužbu dostavljen 26. 9. 2019. god.

5.4. Pregled sudskih odluka

U 2020. je, u sporovima protiv Agencije i po apelaciji Agencije, doneseno ukupno šest (6) sudskih odluka, od kojih: jedna odluka Ustavnog suda BiH, jedna presuda Apelacijskog upravnog vijeća Suda BiH i četiri (4) presude Vijeća za upravne sporove Suda BiH, i to:

- 5.4.1. Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH, broj: S1 3 U 029299 18 U od 8. 1. 2020., po tužbi tužitelja JP RTRS, zast. po punomoćniku Grabež Saši, odvjetniku iz Banje Luke, protiv konačnog rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 03-29-7-6/18 od 13. 7. 2018. godine, kojim je odbijena žalba tužitelja protiv prvostupanjskog zaključka, broj UP1: 03-29-2-893/17 od 12. 4. 2018., a kojim je odbijen prijedlog tužitelja za povrat u pređašnje stanje zbog propuštanja roka za izjavljivanje žalbe na rješenje Agencije od 9. 2. 2018. godine kojim je tužitelju izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu 28.000 KM zbog kršenja člana 5. st. (2), (3) i (6) Kodeksa o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija. Navedenom presudom uvažena je tužba tužitelja, poništeno konačno rješenje Vijeća Agencije i predmet vraćen Agenciji na ponovni postupak, uz obvezu naknade troškova upravnog spora tužitelju (850 KM).
- 5.4.2. Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH, broj: S1 3 U 029104 18 U od 3. 2. 2020., po tužbi tužitelja JP RTRS, zast. po punomoćniku Grabež Saši, odvjetniku iz Banje Luke, protiv konačnog rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 03-29-7-2/18 od 23.04.2018., kojim je odbijena žalba tužitelja protiv prvostupanjskog rješenja, broj UP1: 03-29-5-991/17 od 16. 2. 2018. god. uz preinačenje izrečene jedinstvene novčane na iznos 5.000 KM. Prvostupanjskim rješenjem tužitelju je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu 9.000 KM zbog utvrđenja kršenja članka 3. st. (1) i (4) i članka 5. st. (2) i (7) Kodeksa o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim

- uslugama radija. Navedenom presudom odbijena je tužba tužitelja. Tužitelj je 9. 3. 2020. god. protiv presude izjavio izvanredni pravni lijek – Zahtjev za preispitivanje sudske odluke na koji je Agencija dostavila odgovor 20. 3. 2020. god. Zahtjev je odbijen presudom Apelacijskog upravnog vijeća Suda BiH (točka 4.).
- 5.4.3. Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH, broj: S1 3 U 028159 18 U od 6. 2. 2020., po tužbi tužitelja Elta Media Group d.o.o. Banja Luka, zast. po punomoćniku Dimitrijević Stevanu, odvjetniku iz Banje Luke, protiv konačnog rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 03-29-7-17/17 od 14. 12. 2017. godine. Pobjanim rješenjem Vijeća Agencije odbijena je žalba tužitelja protiv prvostupanjskog zaključka, broj UP1: 03-29-2-789/17 od 28. 8. 2017., kojim je odbačena tužiteljeva prijava na Javni poziv za natjecanje za dodjelu raspoloživih frekvencijskih resursa za radijsko emitiranje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije u VHF opsegu 87.5-108 MHz. Navedenom presudom uvažena je tužba tužitelja, poništeno konačno rješenje Vijeća Agencije i predmet vraćen Agenciji na ponovno odlučivanje, uz obvezu naknade troškova upravnog spora tužitelju (850 KM).
- 5.4.4. Presuda Apelacijskog upravnog vijeća Suda BiH, broj: S1 3 U 029104 20 Uvp od 24. 4. 2020., po izvanrednom pravnom lijeku - Zahtjevu za preispitivanje sudske odluke izjavljenom od strane JP RTRS iz Banje Luke, zast. po punomoćniku Grabež Saši, odvjetniku iz Banje Luke, protiv Presude Vijeća za upravne sporove istog suda, broj: S1 3 U 029104 18 U od 3. 2. 2020., kojom je u prvom stupnju odbijena tužba tužitelja protiv konačnog rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 03-29-7-2/18 od 23. 4. 2018. (tačka 2.). Navedenom presudom odbijen je tužiteljev izvanredni pravni lijek.
- 5.4.5. Odluka Ustavnog suda BiH, broj: AP-216/20 od 10.11.2020., po Apelaciji Agencije od 17. 1. 2020. god. protiv rješenja Apelacijskog odjeljenja Suda BiH, broj: S1 3 U 031238 19 Uvp od 19.11.2019., kojim je odbačen izvanredni pravni lijek - Zahtjev Agencije od 23. 7. 2019. za preispitivanje prvostupanjske Presude Vijeća za upravne sporove istog Suda, broj: S1 3 U 031238 19 U2 od 9. 7. 2019., kojom je usvojen zahtjev za ocjenu zakonitosti općeg akta podnesen od tužitelja Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka i ukinuto Pravilo 88/18 o odvojenom računovodstvu („Službeni glasnik BiH“, broj 72/18). Ustavni sud odbacio je Apelaciju uz obrazloženje da je istom osporena odluka Suda BiH u postupku u kojem je sud odlučivao samo o procesnim pitanjima (ispunjenosti formalnih uvjeta za podnošenje zahtjeva za preispitivanje sudske odluke), a ne o apelantovim „građanskim pravima i obvezama“ u smislu značenja prava na pravično suđenje, iz čega slijedi da je Apelacija u odnosu na navodne povrede članka II/3.e) Ustava BiH *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom BiH.
- 5.4.6. Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH, broj: S1 3 U 033550 19 U od 16.12.2020., po tužbi tužitelja United Media S.a.r.l. Luxembourg, zastupanog po punomoćnicima Čampara Maida i Crnovršanin Mirsadu, odvjetnicima iz Sarajeva, protiv konačnog rješenja Vijeća Agencije, broj: UP2-03-29-7-3/19 od 25. 6. 2019., kojim je odbijena žalba tužitelja protiv prvostupanjskog zaključka, broj UP1: 03-29-5-380/19 od 5. 3. 2019., a kojim tužitelju nije priznato svojstvo zainteresirane stranke u postupku po službenoj dužnosti protiv TX TV d.o.o. Tuzla. Navedenom presudom uvažena je tužba tužitelja, poništeno konačno rješenje Vijeća Agencije i predmet vraćen Agenciji na ponovno rješavanje, uz obvezu naknade troškova spora tužitelju (380,80 KM).